ХРИСТО МИНЧЕВ

Мълчаливият двубой

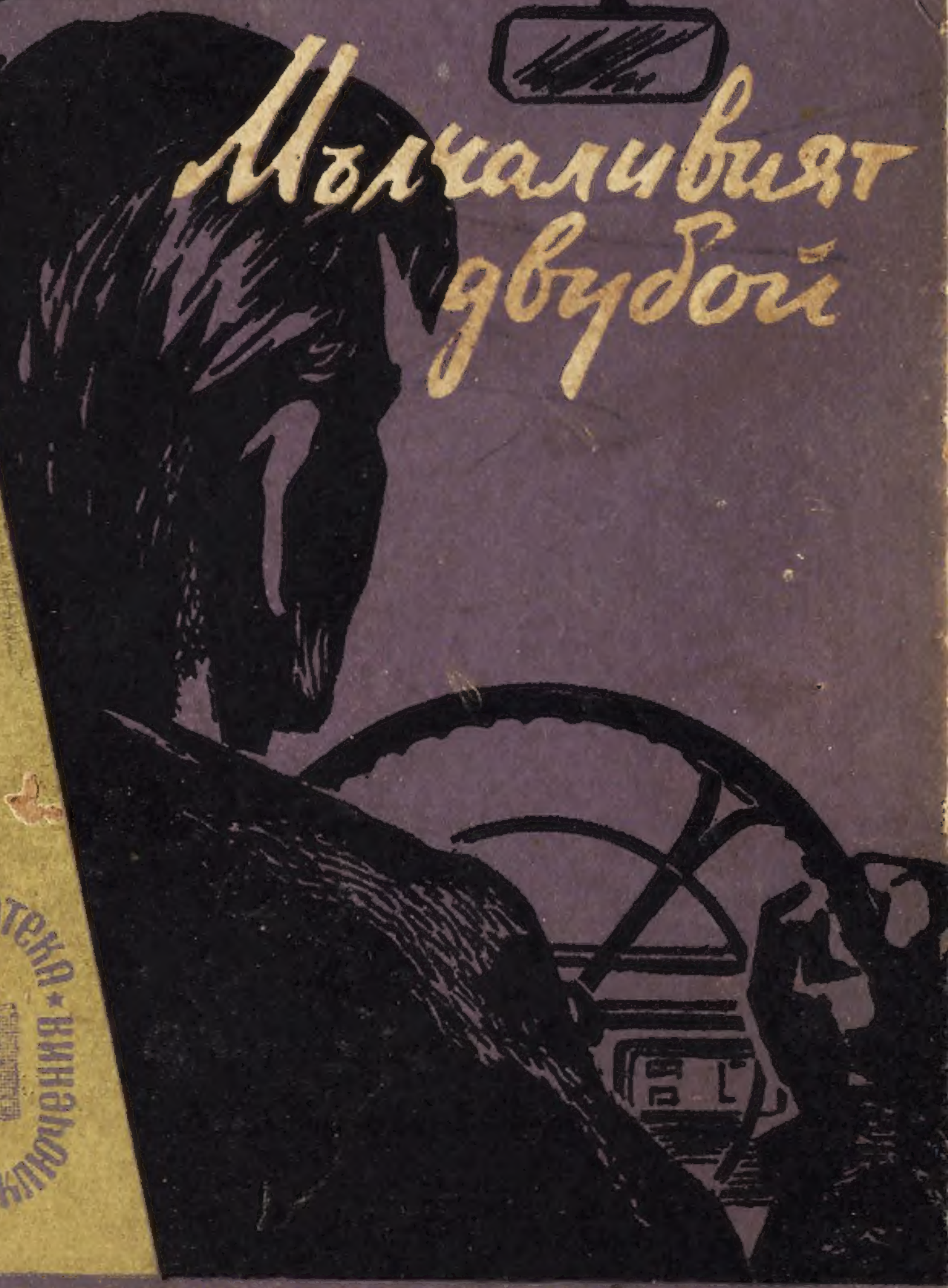

ВОЕННИ • БИБЛИОТЕКА • ПРИКЛЮЧЕНИЯ

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО

ХРИСТО МИНЧЕВ

Мълчаливият двубой

ПОВЕСТ

1958

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО ПРИ МНО

1. В БЕСЕДКАТА ПОД ЛИПИТЕ

Градинката беше малка, обкръжена от високи жилищни блокове, но примамваше много посетители — от нея се носеше лека, приятна миризма на цъфнали липи. Обикновено в тия вечерни часове тук мъчно се намираха свободни пейки. На тях искаха да си отдъхнат и възрастните, търсеха уединение и младите влюбени двойки.

Като че ли съвсем случайно тук, под липите, се озоваха майор Тодоров и Дора Миланова. Една шумна младежка компания току-що напускаше с песни и китарен звън малката беседка, скована от брезови дървета, и двамата седнаха на освободените места.

Дора имаше пухкави кестеняви коси, големи тъжни очи с цвета на зрял лешник; Тодоров беше мургав, широкоплещест, под гъстите му вежди светлееха сини очи. Прекрасна съпружеска двойка — така би рекъл всеки. Но би се излъгал.

— Провървя ни — усмихна се майор Тодоров. — Жалко, че ние вече не сме влюбени!

Замълчаха. На Дора дори ѝ стана неудобно от тия думи; тя без нужда оправи косата си и виновно погледна наоколо. А беше хубава вечер — топла и ясна, със сенки и електрически светлини. Лъхаше кротък ветрец.

Тодоров запали цигара, кръстоса крака, облегна се и като погледна към Дора, подкани я с едва доловима въздишка:

— Е, разправяй!

Дора се усмихна, после вдигна рамене и още веднаж се огледа наоколо.

— Какво да разправям. Виждаш. Живея! Не мога да се оплача. . .

— Нищо повече?

— Нищо.

— Пет години не са малко. Все има какво да ми кажеш.

Тя тръсна глава назад, отново се усмихна пресилено и кратко отвърна:

— Да, времето не е малко... Но и какъв смисъл има да говорим за минали неща? Както виждаш, животът си тече. Живеем и лично аз няма от какво да се оплаквам. . . По-добре ти ми разкажи как стана шампион по стрелба.

— Това е много проста история: тренировки, тренировки, тренировки. . . До гуша да ти дойде. Ще ми се да чуя как се омъжи, как живееш.

— Няма смисъл. Сам знаеш: времето лекува всичко.

— Дааа... Времето лекува... — той изтърси пепелта от цигарата и вдигна глава. — Все пак искам да чуя. . . Не сме се срещнали нито да се обвиняваме, нито да се оправдаваме, но бих искал да чуя.

— Добре, кажи кое те интересува? Откъде да започна? — Дора замълча, позамисли се, разкопча мантото си, пое дълбоко въздух и като че ли с безразличие захвана:

— Оттогава с мене се случиха съвсем обикновени неща, такива, каквито се случват с повечето млади жени. Омъжих се за Спас три месеца след твоето заминаване. Как стана, не ме питай — и аз не знам. Сигурно си спомняш, че той винаги се държеше добре с мен. Може би за това. Ти отпътува ненадейно, без да се разберем, нагруби ме, обвини ме в неща, които не бях извършила. А Спас се стремеше постоянно да е с

мене. Седмица след като сключихме брак, го преместиха тук. Отначало беше интересно — голям град, хора много, кина, театър. . . После започнах да скучая. Постъпих учителка в един детски дом, но след година се роди Ванчето и трябваше да напусна. Детето разнообрази живота ми. Спас ходеше в дълги командировки, а и когато беше тук, работеше все до късно, връщал се е понякога чак на разсъмване. Помъчих се да свикна с това. С какво ли не свиква човек. Може би се налагаше така. Не знам. . . Разбира се, не съжалявам за нищо. Чувствувах, че Спас ме обича, и това ми стигаше. Пък и той не можеше да стори нещо повече, такава му е работата. Ако ме запиташ дали го обичам, няма да се колебая — обикнах го!

Дора замълча, свали пъстрото копринено шалче от врата си, сложи го на коленете си и като започна да го гали с длани, завърши:

— Ето, Васка, това е всичко. И да ти призная, че понякога съм си спомняла за теб, има ли полза? Пет години изминаха. Сега някак ми е по-леко, взех да не мисля много по тия неща.

През цялото време Тодоров пушеше мълчаливо, облегнат на пейката, с леко извърната глава. Не снемаше нито за момент поглед от нея. Тя говореше тихо, но бързо. Малко снопче кестеняви коси беше паднало над лявата ѝ вежда. От време на време между едва полюшваните клонки се промъкваше струйка светлина, обливаше челото ѝ, блясваше в очите ѝ. „Станала е истинска жена“ — мислеше си Тодоров с болка. По средата на разказа той трепна. „Значи, и тя не е щастлива“ — рече си той, ала последните ѝ думи го сепнаха.

— И така, Васка, аз свърших. Сега да чуя теб.

В дъното на градинката се чу звън на китара, някой запя: „Домино, домино. . . “ Тодоров наведе очи. Дора се вгледа в профила му. „Същият, само още повече помургавял.“

Той я погледна и за пръв път, откакто бяха дошли тук, очите им се срещнаха. Той се усмихна и заговори:

— Нищо забележително не се случи с мене. Близо

пет години бях на границата. Гора, планини, самота... Разбира се, това не важи за службата — тя беше и интересна, и увлекателна. Но тя едва ли те интересува. . .

— Защо не? — Дора повдигна учудено вежди, но на него му се стори, че нейният глас прозвуча съвсем безразлично.

— Възможно, всички граничарски истории са увлекателни... — каза той и запали нова цигара. Сетне добави: — Все пак аз ще ти разкажа за себе си.

— Говори това, което е на сърцето ти.

— Да. Ще говоря само за себе си. Не е необходимо да те уверявам, че в този отдалечен край почувствувах нуждата от близък човек, от другар. Най-тежко беше времето извън служебните задължения, нямаше нито развлечения, нито пък с кого две думи да размениш. Не знам дали другарите ми са изживявали същото. Имаше моменти, когато се отдавах на размишления, мечтаех така, както не съм мечтал никога. Струваше ми се, че съм изпуснал нещо от живота си, загубил съм го и никога няма да го върна при себе си. После свикнах. . . Постепенно спомените незабелязано избледняха, стопиха се и на тяхно място се настани меланхолията. Но и това свърши скоро. Отдадох се всецяло на службата и взех да забравям всичко. Така затече времето — бързо, неусетно — и годините се изнизаха...

Тодоров замлъкна.

— И за пет години ти не срещна нито една жена? — проговори тихо Дора.

— Ако случайното познанство с една девойка може да запълни тези пет години, то срещнах една. Тя беше учителка в едно затънтено селце. Лете прахуляк и жега, есен — кал. Такова селце. . . Доведе децата на разходка в заставата. Беше пролет, имаше буйна трева, много цветя, много пчели. . . Казвам го, защото сигурно не е било без значение за нея.

— Защо само за нея?

— Казах ти, че аз вече бях свикнал. Може би и нейната продължителна усамотеност я накара впослед-

ствие да търси моята компания. Станахме приятели. Не след дълго почувствувах, че тя не е безразлична към мене, но аз си останах същият! За мене съществуваше само една жена и никой не можеше да я замести.

— Какво стана после? — запита Дора, смутена от последните му думи.

— Преместиха ме. Пак на границата, но чак на другия край на страната.

— А тя?

— Тя остана там и повече не съм се интересувал за нея.

Тодоров млъкна, сложи ръка на облегалката и се загледа встрани.

— Значи ти не си я обичал. . . — проговори тихо Дора.

— Разбира се, че не — все така загледан настрана каза Тодоров. — Аз едва ли ще се влюбя. Не мога! Чувствувам, че говоря истината. Впрочем не знам. . . може и да се влюбя, не знам. . . И как мога да се влюбя, когато винаги съм мислил само за теб. . . Ех, как хубаво се обичахме някога с тебе, Дора, помниш ли? . . . — възбудено изговори той и се обърна към нея.

Той неволно изпъна двете си ръце по облегалото на пейката и изтръпна. Лявата му ръка беше легнала върху ръката на Дора. Главата му зашумя. В първия момент тя трепна, опита се да изтегли ръката си, но веднага я остави. Той сви пръстите си и стисна тая гореща, нежна женска ръка.

Младата жена го гледаше с широко отворени очи. Тодоров се наклони леко към нея.

— Не, Васка, не! Моля те, недей. . . — Дора бавно се отдръпна.

Той отпусна ръката ѝ. Тя се изправи, неспокойно се огледа и рече:

— Късно е. Трябва да си ходя. Никога не съм закъснявала толкова. . . Направих го само заради тебе.

Стана и той. Бавно и ласкаво я хвана за лакътя и предложи:

— Ще те придружа до вас.

— Не, недей... аз сама... Така е по-добре... Остани малко — с уплаха възрази тя, освободи лакътя си и му протегна ръка. — И не се сърди. Помисли и ще видиш, че имам право. Ние не сме ученик и ученичка... Лека нощ... — тя издърпа ръката си, отметна косите си назад и тръгна по алеята към изхода на градинката.

Тодоров седна пак, сложи лакти върху коленете си и подпря глава с ръце.

— Тя наистина има право — прошепна глухо той и като чу гласа си, се огледа. Защо го преместиха в тоя град? Не биваше да идва — той нямаше да я види, не щяха да се пробудят заспалите чувства.

Долетяха шепот и въздишки. . . Пясъкът по алеята скърцаше под стъпките на влюбена двойка.

2. ПОКУШЕНИЕТО

За пръв път от толкова години насам старият пенсионер Григор Божанов, с бели мустаци и с бяла брадичка, се прибираше толкова късно. Друг мъж едва ли би се замислил над това, защото нямаше още десет часа, но Григор Божанов считаше, че е закъснял. Близо четиридесетгодишната учителска практика беше създала у него неизменни навици; един от тях беше и навикът да се прибира рано. Но тази вечер той имаше причини да закъснее. Преживя такъв празник в своя живот! „Последното, най-голямото, най-трогателното, неповторимо и незабравимо събитие в едно седемдесетгодишно съществувание“ — тъй беше казал той с просълзени очи само преди един час в салона на градския театър, където се състоя тържеството. Имаше поздравления, цветя и благодарности — от Президиума на Народното събрание го наградиха с орден и му дадоха званието „Народен учител“.

Старият Божанов бързаше, размахваше бастуна, с високо вдигната глава, с щръкнала брадичка и походка като на бивш военен. Искаше му се час по-скоро да се прибере, за да разкаже на жена си как е минало тър-

жеството. На душата му беше леко, весело и топло. Когато наближи потъналата в зеленина квартална градинка, той усети уханието на цъфналите липи. Спря за миг, вдъхна дълбоко и един приятен трепет премина по цялото му тяло. Часовникът на старото училище изниза десет звънки удара. Едва сега Божанов усети умора от непривичното бързане.

„Ще се отбия само за минутка — реши той и свърна към градинката. — Само за минутка, бабичката няма да ми се сърди. . .“

Електрическите лампи прецеждаха жълта светлина през клоните. Хора почти не се виждаха. Той бръкна във вътрешния джоб на сакото си, извади кутийката с ордена, помилва блестящия метал и тъй — както гледаше в него — се пренесе назад в изминалите години. И звънът на училищната камбанка, и детските гласчета, и тетрадките с много грешки — за много неща си мислеше той с умиление. Целият преливаше от тихо, кротко щастие. Колко хубаво е за стария човек, когато се обърне назад и има какво да види!...

— Зиннин... — часовник удари десет и половина. Старият учител се сепна.

Тъкмо в този момент по същата алея, край която беше седнал, се зададе някой. Пясъкът хрупаше под стъпките му. Когато човекът приближи, Божанов видя, че е офицер, и, кой знае защо, го загледа.

Офицерът мина край него, без дори да го забележи. Божанов го проследи с очи и тъкмо понечи да си тръгне, зяпна учуден от това, което видя. Военният беше почти в дъното на алеята (тъкмо го бе огряла една от лампите), когато се спря за миг, вдигна ръце към гърдите си и се свлече на земята. Откъм гарата един локомотив оглушително свиреше, някаква кола профуча по улицата и старецът не чу нито стон, нито вик.

„Може пък да е пиян“ — помисли Божанов. Взе бастуна си и тичешком се впусна към падналия. Приближи, приклекна над него и го потупа по рамото:

— Какво тъй, що ти стана бе, момче?

Падналият простена болезнено.

Старецът трепна, смути се, па го подхвана за плещите и се помъчи да го обърне по гръб. Ново стенание го накара да заработи по-припряно. Побара куртката около гърдите на младия мъж и. . . се дръпна като ужилен. Ръцете му напипаха нещо лепкаво. Старият учител се изплаши.

— Кръв! Та той, той е убит! — задавено извика Божанов, пак се наведе и разтърси офицера. — Момче, юнак, какво ти стана, кажи! ... — и се огледа безпомощно наоколо. — Че аз никакъв гърмеж не чух...

Старецът отново отпусна ранения, опита се да викне, но нещо стягаше гърлото му, душеше го. . . Той се обърна. Затича наляво, после надясно и като не видя никого, най-сетне набра сили и завика:

— Хора, граждани, ей, хора! Бързо, човек убиха, убиха го!

Градинката оживя. Притичаха младежи. Наобиколиха проснатия офицер.

— Но какво го гледаме? Съобщете за „Бърза помощ"! — сети се някой и припна.

Старият учител трепереше. Той още не можеше да повярва, че пред неговите очи са убили човек. Питаха го, ала той не можеше да каже нищо. Едва се държеше на нозете си, потресен от случилото се.

3. НОВА ЗАДАЧА ПРЕД РАЗУЗНАВАЧИТЕ

Майор Соколов привършваше работата си и се готваше да излезе. В този миг телефонът рязко иззвъня.

— Какво ли има!? — промърмори той и вдигна слушалката.

Беше дежурният офицер. Соколов го позна по гласа:

— Другарю майор, току-що съобщиха, че в градинката при гарата са убили някакъв офицер. . . Ало, чувате ли?

Соколов замълча, смръщи се и нервно извика в слушалката:

— Пригответе колата! Слизам веднага... Съобщете и на лейтенант Коев.

„Какво ще е пък това? — мислеше Соколов, като се спускаше почти бегом по стълбите. — Убийство в самия град!"

Долу пред изхода колата тихо бръмчеше. Той се вмъкна в нея. Потеглиха.

Съобщението за убийството го беше развълнувало. И сега, когато колата летеше към местопрестъплението, той трескаво мислеше и през ума му минаваха най-различни предположения.

„Макар че убийствата не са изключени — разсъждаваше той, — все пак те са рядко явление през последните години в този град.“ Няколкото убийства, които знаеше, бяха или криминални случаи, или плод на болезнена ревност. Обаче да се посегне на офицер, както е станало тая вечер... Може би не ще е криминален случай...

Градинката беше чак на другия край на града, но из пустите улици колата се движеше с голяма скорост. Въпреки това на майор Соколов се струваше, че пътуват бавно.

— Взехте ли всичко? — обърна се той към седналия до него лейтенант Коев.

— Взех, другарю майор.

— Струва ми се, че ще имаме сериозна работа.

— Дано не сме закъснели... — започна лейтенантът, но не успя да завърши. Колата спря пред входа на градинката. Тук вече беше пристигнала и санитарната линейка от „Бърза помощ“.

Когато двамата разузнавачи изтичаха, в крайната алея на градинката заварихa голяма и шумна тълпа от любопитни граждани. Пристигналият малко преди това лекар даваше някакви нареждания и напразно се опитваше да запали цигара със запалката си. Забелязал приближаващите се офицери, той се обърна към тях и заговори, без да го запитат.

— Той е още жив. Но не бива да се губи нито минута. Необходима е незабавна операция. Раната е близо до сърцето. По всяка вероятност е застрелян с пистолет откъм гърба. Подробности ще ви дам после, сега времето ми е скъпо.

И той захвърли незапалената цигара, наведе се над ранения и помогна да го настанят върху носилката.

Соколов застана до него и шепнешком го запита за името на ранения.

— Не зная — отвърна лекарят. — Ето ви куртката на пострадалия. Предполагам, че документите му са в нея. Ако ви трябвам, търсете доктор Нейков от Университетската болница.

Лекарят догони носилката. Соколов не го спря, а и не беше нужно, защото документите се оказаха действително в куртката. Сега му предстоеше усилена работа: колкото по-малко хора го обременяват, толкова по-добре. . .

Една част от гражданите съпроводиха носилката, други на малки групички се отправяха вече към домовете си. Само неколцина още се суетяха наоколо, но лейтенант Коев ги подкани да си вървят. На мястото на произшествието останаха само майор Соколов, лейтенант Коев, постовият милиционер и старият Божанов. Лейтенантът, който беше разпитал присъствуващите, разбра, че възрастният гражданин е единственият очевидец на убийството, и затова го беше помолил да остане за малко.

Майор Соколов поиска извинение, че ще го задържи още няколко минути, и го помоли да разкаже накратко онова, което знае.

— Какво видяхте? Какво чухте? Какво ви направи впечатление?

Божанов, все още потресен от видяното, малко несвързано и развълнувано повтори онова, което вече беше успял да разправи и на любопитните граждани.

Соколов не само че не го прекъсна, но и след края на разказа не пожела да зададе нови въпроси. Той благодари на учителя и го предупреди вежливо:

— Ако се наложи, ще ви потърсим за допълнителни сведения — и си записа неговия адрес.

— Разбира се, другарю майор — отговори уморено старецът, — на ваше разположение съм винаги. Ако мога, ще помогна с всичко, което ми е по силите. Сега съм разстроен, но до утре може би ще си припомня някои подробности и ще ви ги съобщя.

Соколов се сбогуваше вече с Божанов, когато каза:

— Другарю Божанов, ние можем да ви закараме до дома с колата. Задържахме ви, а е и доста късно.

— Е да, късно е, но няма нужда. И без да ме бяхте задържали, аз щях да остана досега. В края на кра-

щата това е мой граждански дълг. Пък и живея наблизо. Лека нощ!

— Лека нощ, другарю Божанов — отговориха едновременно Соколов и Коев.

Двамата разузнавачи мълчаливо проследиха с поглед стария човек. Когато той се изгуби в мрака, Коев се обърна към Соколов:

— Да започваме ли, другарю майор?

— Да започваме... — въздъхна майорът и след кратка пауза прибави: — Макар да предчувствувам, че огледът не ще ни даде нещо сериозно.

— Защо? — учуди се лейтенантът.

— Ей там седях аз... Чудна работа как не съм видял... — обади се и милиционерът.

Като засвяткаха с електрическите си фенерчета, разузнавачите се приведоха ниско и бавно и усърдно заопипваха с очи всяка педя от мястото, където беше лежал раненият.

4. В БОЛНИЦАТА

Дора скочи в леглото.

„Аз съм заспала, сънувала съм! Какъв кошмарен сън!“ — треперейки, едва се опомни тя.

Продължителен звън в коридора я накара да се разбуди напълно. Избърса с ръка влажните си очи, надигна се и запали лампата.

„Спас се връща, но защо звъни? Сигурно съм обърнала райбера отвътре“ — помисли тя и като наметна палтото, тръгна да отвори със силно разтуптяно сърце. Райберът не беше обърнат. Нима Спас си е забравил ключа?

— Спасе, ти ли си? — попита тя.

— Не.

Изненадата ѝ беше голяма, когато пред вратата видя непознат майор. Мургав, висок — виждала го бе из улиците на града, ала не го познаваше.

— Майор Соколов — представи се той. — Вие като че ли се изплашихте. . .

— Не, не. . . Но аз. . . Не очаквах. . .

Майорът се усмихна и понечи да заговори, но тя избърза смутено:

— Вероятно търсите съпруга ми? Той още не се е завърнал. Каза, че тая вечер ще закъснее.

— Знам — каза Соколов, — идвам за вас. Служебно. Нека влезнем за момент.

Дора се подвоуми, но даде път на високия строен офицер. Той спря в хола до вратата, още веднаж се извини и рече:

— Трябва да се облечете и да дойдете с мене. По служба — ласкаво, приятелски прозвуча гласът му. — Случила се е малка неприятност!

Дора изтръпна. Краката ѝ се подкосиха.

— Какво неприятност? Не разбирам!

— За сега още нищо не може да се разбере, но всичко ще се оправи. . . Не се тревожете, уверявам ви, всичко ще мине.

Соколов се постара отново да се усмихне. Намерението му да разкаже набързо за случилото се с нейния съпруг тутакси изчезна, като видя пребледнялото ѝ лице.

— Моля ви, не се плашете. Опасност за живота му няма. Вашият мъж е имал щастие. Нараняването не е смъртоносно и скоро ще бъде здрав.

Соколов изговори всичко това като скоропоговорка. Тя не смогна да схване добре какво точно е станало със Спас. Думите „смъртоносно“ и „няма опасност за живота му“ бяха достатъчни, за да загуби самообладание.

— Няма нищо страшно и опасно. Хайде, облечете се и след малко ще бъдем при него — продума Соколов. — По пътя ще ви обясня по-подробно. Едно случайно нараняване. Няма защо да се плашите. Можете да ми вярвате. А сега побързайте, долу ни чака колата.

Последните думи на майора поуспокоиха младата жена. Когато вече се обличаше в спалнята, само за миг през ума ѝ мина предположението, че е станало нещастие в казармата, при което Спас е пострадал.

Качиха се бързо в колата.

— Карай в болницата — каза майорът на шофьора.

Тя не посмя да разпитва. А и сили като че ли нямаше. Макар и смътно, изпитваше гузното чувство, че е виновна за нещастието. Не пряко, ала по някакви далечни пътища е виновна — така ѝ се струваше и сълзите течаха от очите ѝ.

Соколов също мълчеше. „Началникът сигурно е в болницата вече — мислеше той. — Не се знае какво ще излезе от цялата тази история? Покушение в центъра на града! И то срещу офицер!“

— Камион ли го е блъснал? — попита Дора по едно време.

— Не. . . Ранен е с куршум. . . Вижте какво, бих желал да ви запитам. . .

Соколов не можа да завърши мисълта си. Вече влизаха в двора на болницата. Пред силно осветения вход той видя колата на полковник Беленски. Застанали на стълбището, шофьорът и лейтенант Коев пушеха.

Като видя Соколов, Коев се запъти към него и козирувайки, доложи:

— Другарю майор, чакат ви в стаята на дежурния лекар.

Соколов не отговори. Той кимна с глава и като отвори вратата пред Миланова, влезе подир нея в болницата.

Облъхна ги миризма на карбол. Дора потрепера, развълнува се. Едва задържаше напиращите сълзи. Белият, застлан с мека пътечка коридор й се стори безкрайно дълъг и като че ли се люлееше. Соколов я прихвана за лакътя.

В кабинета на дежурния лекар ги посрещна д-р Нейков. В ъгъла пред малка масичка с куп стари списания седеше полковник Беленски. Той прие поздрава на Соколов с леко кимване и пак се загледа в разтвореното на коленете му списание.

— Разтревожихме ви малко — обърна се докторът към Миланова, като й посочи тапицирал с кафява кожа фотьойл. — Но лошото мина. Сега ще поспим малко, ще полежим и всичко ще бъде така, както си е било. Другарят майор навярно ви е казал вече. Ако настоявате да видите мъжа си, ще ви пусна, но при едно условие: не плачете и не го будете. Когато му дойде времето, сам ще ви извикам. Разбрано, нали? — и доктор Нейков се обърна към полковника: — Силен мъж излезе пациентът ни, това много ни помогна.

Дора нищо не каза. Тя се усмихна през сълзи. Думите на лекаря я поободриха, вляха надежда в душата й. Да, на лекарите може да се вярва. И все пак тя нямаше търпение, с цялото си същество желаеше по-скоро да види Спас, да се увери, че е жив. Макар и в болнично легло — нека е жив, нека живее!

Току-що влязлата възрастна сестра метна бяла престилка на раменете й и като я подхвана под ръка, изведе я от кабинета.

Преди да се затвори вратата след тях, доктор Нейков тихо предупреди:

— Разбрахме се, нали? Никакво говорене, никакъв плач и само пет минути!

Той се върна на мястото си, седна, вплете пръстите на двете си ръце и като погледна към полковник Беленски и майор Соколов, подхвана с нескрито задоволство:

— Предполагам, че искате да чуете подробности. Те са малко, но за вас вероятно ще са важни. Времето на покушението ви е известно — около 22 часа и 30 минути. Трудно е да се определи от каква посока и от какво разстояние е даден изстрелът. Според мен — не по-близо от 15—20 метра. Но това е само предположение. Гражданите бяха изместили раненията. Макар и да не е улучено сърцето, трябва да призная, че тоя, който е натиснал спусъка, притежава точно око. Куршумът е пробил целия гръден кош. Калибърът вероятно е като този на „парабелумите". Каква система е обаче, аз не мога да кажа. Кръвоизливът, който е последвал, не е малък, но за сега не е опасен. Ако стане нужда, ще прелеем кръв. Все пак мой лекарски дълг е поне пред вас да заявя, че изненадите не са изключени. Раната е опасна и може да последват усложнения. Нека се надяваме, че това няма да се случи. За известно време посещения, разпити, въпроси, и изобщо смущения на болния, не ще позволявам на никого. Да, да, и на вас. Бих могъл да ви осведомявам непрекъснато за здравословното му състояние, а при първата възможност ще ви извикам да поприказвате с него. Предполагам, че ме разбирате.

Двамата офицери мълчаха. Мислите им трескаво се редяха една след друга. Лекарят е прав, те не можеха да възразят. А колко хубаво би било, ако можеха още сега да поговорят с капитан Спас Миланов! . . . Полковник Беленски, който следеше всяка дума на лекаря, запита колебливо:

— Кажете, докторе, не открихте ли употреба на алкохол и изобщо други признаци, разстройващи организма?

— Не! Раненият беше напълно трезвен и здрав.

Когато след няколко минути напуснаха болницата заедно с Дора Миланова, над покривите и дърветата трептеше утринната дрезгавина.

Кой и защо е стрелял в него? — мълчаливо се питаха всички: и Дора, и полковник Беленски, и майор Соколов, и лейтенант Коев.

5. „ВИЗИТНАТА КАРТИЧКА"

Снощният оглед на градинката, извършен от майор Соколов и лейтенант Коев непосредствено след покушението, не даде никакви резултати. Налагаше се двамата разузнавачи да продължат издирванията. Ето защо след като откараха Дора Миланова в квартирата ѝ, те отново се озоваха на местопроизшествието. Слънцето не беше изгряло още, но денят настъпваше бързо. По измитата през нощта улица преминаваха първите автобуси, бръмчаха камиони, бързаха за работа работници и служащи. Макар че не бяха мигнали цяла нощ, Соколов и Коев не чувствуваха умора. Приятната утринна свежест на пробуждащия се град ги ободри. Раненият щеше да оживее — сега трябваше да се открие престъпникът. Това беше задача, която дни, седмици или месеци щеше да владее умовете и сърцата на двамата разузнавачи. Разузнавачът се отдава с цялата си душа на една особена страст — страстта на постоянната борба с престъплението. Тази страст не е така обикновена, както може да си помисли някой. Тя не прилича на страстта на картоиграча, на филателиста или радиолюбителя, на спортиста или антиквара, на клептомана или авиомоделиста, на фотолюбителя или ловеца. Тази страст е голяма, силна, необхватна. Тя се поражда, подтиквана от напиращи дълбоко в душата чувства, които надхвърлят границата на любопитството, на увлечението по приключенията, на обикновения служебен дълг. Поражда се от най-искрен, дълбок патриотизъм и израства в нещо възвишено. Проваляването на една задача от разузнавача има решаващо значение както за отделния човек, така и за цялото общество. Неизбродими са престъпленията. Те застрашават живота и спокойствието на гражданите, съня и веселите игри на децата, мечтите на учения, си-

гурността на страната. За този живот и за тази сигурност отговаря обикновеният, скромният, незабелязваният почти от никого разузнавач. Завършил задачата си, единствено негово удовлетворение е чувството на достойно изпълнен дълг пред родината.

В тази хубава свежа утрин майор Соколов беше възбуден, нервен, но с трескаво работещ ум и с ясен разсъдък. С него беше и лейтенант Коев, рус, среден на ръст, мълчалив мъж. Той притежаваше навика да търси в началото някакви следи, някакви веществени доказателства и по тях да си съставя един или друг вариант на действие. Рядко си служеше с въображението. Засега лейтенантът имаше само едно единствено желание: да открие поне малка, дори най-незначителна следа от престъпника.

Макар и млад, лейтенантът беше един от най-способните разузнавачи дактилоскопи. В своята разузнавателна дейност беше натрупал солиден опит. Множество малки и големи престъпления бяха разкрити с негова помощ само по една капка кръв или по един косъм, по една стъпка или по някакъв невидим за обикновеното око отпечатък от човешки пръсти, по парче сланина или къс хартия. Но къде да намери необходимата следа? Без следа престъплението трудно ще бъде разкрито. Само „щастливите“ престъпници не оставят следи.

Двамата разузнавачи знаеха това — ето защо не чувствуваха умора.

Още с пристигането си те освободиха оставения на пост милиционер и започнаха работа.

Възпроизвеждайки мислено картината на покушението, Соколов измери с очи казаното от лекаря предполагаемо разстояние и като се отби от алеята, влезе в шубраците. Изправен точно на мястото, където беше паднал раненият, лейтенант Коев внимателно гледаше в посоката, където се бе скрил майорът.

Соколов се провираше между гъстите храсти, като внимаваше да не стъпи върху чужди следи. Той търсеше

с очи проход, откъдето би могъл да види изправения лейтенант.

Още няколко крачки — и те се видяха. Разстоянието между двамата беше почти толкова, колкото предполагаше лекарят. Соколов извика Коев и се наведе към земята. Върху свежата трева имаше отпечатъци от подметки. Следите бяха пресни и ясни.

— Изстрелът вероятно е даден от това място — обърна се майорът към пристигналия Коев. — Следите идват от съседната алея. Трябва да се предполага, че убиецът е проследил офицера още от града или пък знаейки предварително неговия маршрут, го е причакал около входа на градинката, а възможно е и тук да се е спотайвал. Дясната пряка алея му е помогнала да изпревари жертвата си и заемайки удобна позиция, да стреля.

Коев замижа с очи, което беше знак, че одобрява предположението на майора.

— Разбира се, точността на изстрела е безспорна, още повече, че за опорна точка спокойно може да е било използувано и това дърво — продължи Соколов, като тупна с ръка изправения до тях висок див кестен. — Интересното е, че убиецът е действувал извънредно смело. Той дори не се е страхувал от евентуално присъствие на други хора. Естествено, той е бил облагодетелствуван от късния час, от тъмнината и гъстотата на храстите, в които се е намирал. Или е прекалено умен и съобразителен, или е отчаян безумец.

Соколов пак се огледа в кръг и продължи:

— Дааа, точно така. От това място той може само с два скока да потъне в гъсталаците или. . . или просто да излезе на алеята и да се притече на „помощ“ на пострадалия.

— Смело и хитро е изпълнено всичко... Но ние все още само предполагаме. . . — обади се тихо Коев.

— Да?...

— Една непредвидена от убиеца щастлива случайност е улеснила неговата задача. В обясненията си старият

пенсионер заяви, че не е чул никакъв изстрел, тъй като в този момент от гарата е засвирил някакъв локомотив.

— Точно така — потвърди майорът. — Това е било непредвидено, но добре дошло за него.

— Независимо от всичко, другарю майор, щом приемаме варианта, че изстрелът е даден оттук, следователно тук трябва да бъде и гилзата от пистолета.

Приклекнали ниско, двамата разузнавачи внимателно затършуваха с пръсти из тревата. Те дълго обръщаха всяка шумка, всяко стръкче трева, ала търсената гилза я нямаше.

— Още веднаж отначало. . .

Лейтенант Коев откри нови съвсем ясни и добре очертани стъпки и, разкрачен широко над тях, тръгна по посоката, към която те водеха.

Соколов беше претърсил повторно почти всяка педя земя и вече започна да губи надежда, когато му хрумна нещо. Изправи се пъргаво и залепна до дървото. Като отправи поглед към мястото, където снощи беше паднал раненият, майорът присви очи и се замисли за момент, после зае позата на убиеца, извади пистолета си, прицели се и дръпна изхвъргача. Чу се остро щракане. Патронче изхвръкна и изшумоля надясно в тревата. Той проследи пътя му, направи няколко крачки и се наведе. Не мина дори една минута и той с просветнало лице подвикна към лейтенанта. В ръката си стискаше намерената гилза. Тя беше измокрена от росата.

Дотичалият Коев пое гилзата, огледа я и учудено възкликна:

— Другарю майор, та тя е от пистолет „ТТ“!

— Не разбирам защо толкова се изненадваш? — повдигна гъстите си вежди майорът.

— Не, аз не се изненадвам, но все пак. . . нали тия пистолети са на въоръжение само в армията!

Соколов не отговори. Той беше забравил тази подробност и сега основателно се замисли. И въздъхна тихо, но с дълбока тревога:

— Дявол знае какво ще излезе от цялата тази каша. . . Ти откри ли нещо?

— Намерих, другарю майор. Отлични стъпки с характерен белег. Сега ще направя гипсовата отливка. До следите, които водят насам, намерих и това — каза Коев и подаде на майора един смачкан автобусен билет.

Соколов пое билета и се засмя.

— Провървя ти и този път, признай!

— Признавам, другарю майор! В края на краищата и това ни е достатъчно като първа брънка. . .

След половин час двамата офицери се върнаха в управлението.

6. НА ЧАША КАФЕ

Времето бързо напредна, старият Божанов закъсня много. Той знаеше, че жена му Елисавета ще се тревожи за него, и затова бързаше по улиците към къщи. Радостта, която бе изпитал на тържеството, се беше помрачила от раняването на офицера. Мислейки за него, старецът влезе в двора на къщата си, видя светналите прозорци и гузно се изкачи по стълбите. Жена му го чакаше. Той пристъпи към нея, бръкна в джоба си и извади малката червена кутийка с ордена.

Старата жена с трепереши ръце отвори капачето и се усмихна доволна. В очите ѝ блесна влага. Тя улови с два пръста копринената синя лентичка, извади лъскавия съвсем нов орден и го доближи до гърдите на мъжа си.

— Красив е, много е красив. . . Ще ти прилича — трогнато промълви тя. — Заслужил си го. Как ли ще се зарадват децата, като се научат!

Божанов мълчеше. Той беше доволен и развълнуван в този момент, макар да не го оставяше тягостният спомен за раняването на офицера.

Елисавета преодоля болките от ревматизма, който от три дена я държеше на легло, и без да слуша протестите на мъжа си, стана и започна да подрежда масата.

— Е, хайде, разправяй — обърна се тя към него. — Но всичко, всичко. От начало до край. Как беше, какво ти казаха? Едва съм те дочакала.

Дълго ѝ разказва Божанов за тържеството, за приветствията, за хората, които бяха присъствували там.

Разказът излезе дълъг. Божанов вече повтаряше много неща с най-големи подробности, ала за случката в градината мълчеше. Беше решил за нея да не казва нищо. Той познаваше добре своята Елисавета и не искаше да я тревожи.

Обаче старата жена долови, че не всичко е казано, че има нещо, което старецът крие от нея.

— Нещо друго да се е случило? — запита тя и се усмихна. — Виждаш ми се разтревожен тая вечер.

Когато Божанов ѝ разказа за покушението, разбра, че сгреши. Заредиха се десетки въпроси, най-различни и все по-заплетени. Той не смогваше да отговаря, не смогваше да обяснява и кой знае докога щеше да продължи тоя разпит, ако най-после умората не надделя. По едно време те чуха пътната вратичка на съседа да изскърца.

— И съседът е закъснял тая вечер — каза уморено Божанов и се прозя. — Наближава дванадесет часът.

От много години насам двете гугутки, които си бяха свили гнездо на кръшата в спретнатото дворче на Божанови, имаха неизменна програма. Рано, преди още хубаво да се е разсъмнало, те почваха да прелитат с тихо гукане от клон на клон или пък шареха по двора и събираха трохи. Но подалеше ли се слънцето, те кацваха пред прозореца на двамата старци и весело гугукаха и чукаха по стъклото с клюнчетата си.

Тогава Божанова отваряше прозореца, двете птици отхвръкваха малко настрана, а тя изтърсваше грижливо сгънатата покривка с трохичките от вечерята.

Тази сутрин съседите останаха изненадани. Направи им впечатление, че рано-рано старите Божанови се навъртат из двора, спират се, говорят си нещо и по лицата им е изписана тревога.

Старите наистина с нетърпение очакваха кога ще могат да разкажат и на други онова, което бяха пре-

живели през нощта. Старата Божанова искаше по-скоро да се похвали на съседките за наградата на Григор, а Божанов — да сподели с някого от мъжете своите вълнения по историята с офицера.

Скоро цялата махала научи с подробности всичко за награждаването на стария пенсиониран учител и за нещастието, което беше сполетяло младия офицер.

По едно време Елисавета Божанова забеляза, че съседът им Парашкев Сапунджиев излезе по чехли и с наметнато палто пред малкото антрепце. Старата побърза да го заговори през оградата и да го покани на кафе.

Сапунджиев, около петдесетгодишен запазен още мъж, минаваше за близък на Божанови. И то не само защото ги делеше една ограда, а защото редица обстоятелства бяха спомогнали двете семейства отдавна да се сближат.

Преди всичко Сапунджиев беше тих, скромен човек с известни заслуги в миналото. Дребен чиновник в един синдикат, през 1943 година той беше мобилизиран във войската. Как и какво е извършил, Божанови не знаеха, но 9 септември го завари в един концентрационен лагер. След неговото завръщане дъщеря му Магдалена, която беше на 5 — 6 месеца, когато го мобилизираха, страняше от него. Трудно можаха да ѝ обяснят кой е тоя „чичо“. Тя все се боеше от него и го отбягваше. По-късно Божанови научиха, че като мобилизиран, техният съсед Сапунджиев бил пратен в корпуса в Югославия, където заедно с други български войници помогнал на партизаните да хвърлят във въздуха един германски влаков ешелон с муниции. Осъдили го и го пратили в скопския затвор, сетне го прехвърлили в концлагер, където останал до освобождението си. Няколко години след неговото завръщане жена му легна болна и въпреки всички усилия да ѝ помогнат, почина. Лекарите установиха рак.

Сапунджиев трудно понесе загубата на жена си. Още по-трудно я понесе малката Магдалена.

След смъртта на майката детето беше настанено в детски дом. Но бащата и детето продължаваха да чувствуват липсата на майката. Разбира се, за повторна женитба не можеше и дума да става. Сапунджиев не позволяваше дори да му се спомене подобно нещо, макар че често се оплакваше от самотата в своя дом. Най-трогателни бяха първият и предпоследният ден от седмицата. Това бяха дните, в които бащата отвеждаше и прибираше малката Магдалена от яслите. В понеделник детето със сълзи на очичките си се откъсваше от ръцете на бащата. А в събота?! Зажадняли за татко очички плахо се взираха във всеки пристигащ мъж и чакаха, чакаха с вълнение. И когато бащата се задаваше, очичките се разтваряха широко, лицето светеше от радост, краченцата припваха и малките нежни ръчички се обвиваха силно около бащината шия, розовите устнички целуваха безспир страните, челото, устата. И отново крехкото телце потръпваше като от треска и сълзите отново бликваха. Това смесено чувство на мъка и радост ги вълнуваше дълбоко: то идеше от сърцата на двамата. Бащата не можеше да удържи сълзите, те напираха изпод клепачите му и само силната прегръдка не позволяваше на детето да ги забележи, да открие, че и татко може да плаче.

Тогава идваха часове на тихо щастие, часове за въпроси и приказки, за разходки и подаръци. Те запълваха целия неделен ден.

Неусетно сякаш минаха трудните години. Малката Магдалена една сутрин вместо на детския дом, пристъпи прага на училището.

От тоя ден тя се прибра в къщи при баща си. Старата леля Деспа дойде да живее при тях и да се грижи за двамата. Започна нов живот. По-хубав и по-интересен. Освен това още през първите месеци на ученето Магдалена прояви интерес към една малка лъскава цигулка. Тя беше изложена в една витрина на главната улица. Това стана в неделя. В понеделник, когато бащата се върна от работа, радостта беше неописуема. Той беше донесъл цигулката.

Но ето, че тая цигулка сякаш отново объркa живота на двамата. Всичко стана някак си съвсем не така, както си го представяше Сапунджиев. Любовта на детето към бащата като че ли се раздели на две. Пренесе се и към цигулката.

Това отначало пообърка бащата. Обаче постепенно той свикна. Заживя с новата страст на дъщеричката. А когато за пръв път на едно училищно тържество на сцената пристъпи плахо тя, неговата Магдалена, и нейните слаби ръчички задърпаха лъка, всичко изчезна — и ревността към цигулката, и страхът, и колебанието. Бащата сияеше. Какво пък — нека израсне тя музикантка, прочута цигуларка!

След няколко години Магдалена постъпи като стипендиантка в интерната за даровити деца в столицата. Колкото и да му беше мъчно, Сапунджиев се раздели с нея. Безспорният талант на детето и политическият актив на бащата бяха добре оценени и добре възнаградени. Пред Магдалена се очертаваше радостно бъдеще.

Всичко това с най-големи подробности беше известно на семейство Божанови. Като съседи те бяха свидетели на много неща от живота на Сапунджиев и дъщеря му. Голяма част от времето си детето бе прекарало при двамата пенсионери. Те го обичаха като свое внуче, още повече, че техните внучета живееха в друг град.

Ето защо никак не беше чудно, че тази неделна сутрин те поканиха своя съсед в къщи на чаша кафе. Искаха да му се похвалят с ордена и да чуят мнението му за простреляването на офицера в градината. Дълго време Сапунджиев работи като чиновник във военното окръжие, а от няколко години беше преназначен за касиер в едно от поделенията в града, така че неговото мнение щеше да бъде интересно.

Забелязал още при влизането си нарочно поставените върху масата орден и грамота, Сапунджиев с нескрито учудване се обърна весело към двамата:

— Я, я! Това пък какво е? Не разбирам!

— Няма какво да разбираш, то е ясно — отговори Божанова. — Черпнята е от Григора.

Божанов, който вървеше след госта, малко стеснително каза:

— На стари години, съседе, и мене решиха да ме позарадват...

— Заслужил си го, ладоха ти го — прекъсна мъжа си Божанова. — Сядайте сега, че кафето ще прекипи.

Докато тя подреждаше масата, двамата мъже вече успяха да се разберат. С няколко думи Божанов разказа за тържествената вечер на награждаването и за да изрази отношението си по този въпрос пред Сапунджиев, чието обществено положение ценеше, заключи:

— Знам, че и партията, и правителството си разбират от работата, обаче да се сетят чак и за мене — не съм очаквал, истина ти казвам.

Сапунджиев не можа да отговори нищо, тъй като Божанова, която вече поднасяше старомодната шарена табличка с кафето и чинийките с ореховото сладко, между другото забеляза:

— Ти снощи май късничко се прибра?

— Хм... Да, късничко. Работих в службата, имах да приключвам, пък не ми се искаше да ходя днес, нали е неделя.

— Тъй, тъй. Тя работата край няма. И нашите деца все тъй се оплакват във всяко писмо. Кога ще почивате, не знам — отвърна Божанова, като изваждаше от стъкленото шкафче едно шише с ракия.

Докато гостът отпиваше от кафето и палеше цигара, Божанов премести настрана своята чашка с кафе с жест, който показваше, че ще почака да поизстине малко, и заговори бавно:

— Значи, щом си се върнал снощи късничко, сигурно си научил вече за историята в градинката?

— Каква история? — поприведе се напред Сапунджиев.

— Остави, холан... Тъжна история. Снощи застреляха един ваш офицер.

Сапунджиев се привдигна от стола, но пак седна:

— Офицер? Как така! Но кой е той, казвай!

— Не го знам кой е и какъв е — научих само името му — загрижено отговори Божанов.

— Чудна работа! — промълви Сапунджиев.

Той остави кафето и с полуотворена уста заслуша разказа на стария пенсионер. От време на време палеше цигара, задаваше въпроси, а когато накрая Божанов спомена името на капитан Миланов — той го беше научил в разговора си с майор Соколов, — Сапунджиев удари с длан коляното си и отново скочи.

— Капитан Миланов ли?

— Да....

— Гледай ти!... Да не би... Не може да бъде, и дума да не става — каза възбудено той.

Божанови го гледаха учудено.

— Ясна ми е цялата картина — бързо каза той и почна да се разхожда нервно из стаята.

Божанов също стана.

— Чакай бе, човек, чакай, успокой се. Кажи кое ти е ясно? На мене нищо не ми е ясно.

Сапунджиев се обърна със замислен израз на лицето.

— Говореше се в поделението, че Миланова се била срещала с един друг офицер... Не е хубаво да се говори за неща, които човек лично не е видял. Вие знаете, че не обичам клюките. Ама понякога клюките излизат верни.

— Нищо не разбирам — продума Божанов.

Сапунджиев седна отново и като разтвори ръце върху масата, рече:

— Работата е много проста. Когато двама мъже обичат една жена, може да се стигне и до крайност. Жалко, жалко за хубавите хора! Все наши другари... жалко!

Божанови мълчаха. Най-после старият пенсионер каза:

— Не ми се вярва чак за такова нещо...

— И мене не ми се иска да вярвам. Още повече — офицери...

След целия този разговор трима̀та като че ли вече нямаше какво друго да си кажат. В стаята настъпи потискащо мълчание.

Сапунджиев изпи набързо кафето и стана.

— Не мога да стоя така, бай Григоре, ще изляза в града, до поделението ще ида. Вярвам, че ще науча всичко подробно. Като се върна, ще ви разкажа — той метна на гърба си палтото и тръгна. — Гледай ти беля, момчешка работа. Хайде довиждане, пък ще ви се обадя още днес.

7. ПРИ ХАЗАЙКАТА

Когато майор Соколов се завърна в управлението, върху бюрото си намери запечатан плик. Какво ли ще е пък това? Побърза да го отвори. Едва хвърлил поглед върху откъснатия от ученическа тетрадка лист, той се усмихна. Бележката беше от жена му.

„Николай,

Трябваше поне да ми съобщиш по някакъв начин, че няма да се върнеш. Можеше да наредиш така, че поне в събота и неделя да си в къщи! Остави мене, но детето се притесни от чакане. Ти не се сърди, а помисли и ще видиш, че имам право.

Вяра“

Едва сега, след като прочете набързо нахвърляните редове, Соколов си спомни, че от вчера сутринта не бе се връщал в къщи, че го чакаха, че днес беше обещал да заведе жена си и детето на излет.

„Нищо, Вяра няма да се сърди... Тя знае каква ми е работата — помисли той. — ...Все пак трябва да прескоча за малко у дома — поне за обяд.“

Часът наближаваше единадесет. Лейтенант Коев беше отишъл в поделението, където служеше капитан Миланов, и щеше да се върне най-рано след час. Значи имаше време. Соколов даде нарежданията си на дежурния офицер и с колата се отправи към квартирата си.

Улиците бяха оживени, денят хубав, слънчев. Стотици граждани бяха излезли на разходка. Доволни и празнично облечени, хората шумяха, смееха се, децата

се гонеха, крещяха, сърдеха се и отново се втурваха в дружески игри на групи из градинките.

Колата с мъка се провираше из тълпата. Соколов наблюдаваше хората и мислеше за бележката на жена си.

„Вяра има право. Всички са излезли на разходка. Но нищо, не е само днес празник. Следващата неделя ще ги заведа край реката, ще ловим риба. Росица ще се радва."

Така мислеше Соколов и погледът му шареше по хората. Изглежда, че жените отдавна бяха чакали този хубав ден, за да покажат новите си рокли. Може би и Вяра искаше да се разходят тримата към градината и езерото, да се почувствува и тя жена като другите. Соколов изпита скрита жал за жена си. Но той се отърси от тия мисли и бързо изтича по стълбището към квартирата си. Жена му и детето чакаха пред наредената маса. Росица се втурна насреща му и увисна на врата му. Вяра ги гледаше с щастливи очи. Тя беше доволна дори и от това, че Николай бе успял да дойде да обядва с тях.

Когато след един час Соколов се върна в управлението, лейтенант Коев вече го чакаше.

Сведенията, които лейтенантът бе успял да събере за капитан Миланов, бяха съществени.

Капитан Спас Миланов бил един от най-способните офицери в поделението. От година и половина му било поверено командуването на най-модерната и мощна радарна станция, която имала задачата да следи голям район от страната. Както самата станция, така и нейното местонахождение се пазели в тайна.

Миланов произхождал от бедно селско семейство. Свързал се с РМС още от ранните години на ученичеството си, той като шестокласник бил изключен от гимназията. Като войник бил замесен в някакъв процес и попаднал в затвора. Тук престоял до събарянето на фашизма. Отива на фронта доброволец. След войната

постъпва във военното училище и го завършва с отлични. В служебната си работа грешки и слабости не е допускал. Неприятности в семейството не е имал. Впрочем това не беше изяснено добре и Соколов реши сам да се занимае с този въпрос.

Преди да потегли за квартирата на Миланови, Соколов нареди на лейтенанта да се прибере в къщи и да си почине. Но Коев беше на друго мнение.

— Няма какво да почивам, другарю майор, не съм уморен, а има толкова работа. Разрешете ми да проверя пътя на автобусния билет. Може би ще намеря нещо. Днес е неделя и никак не ще ми е скучно.

Всичко това беше казано с такъв тон, че Соколов се отказа да настоява. Все пак още веднаж се опита да разколебае упоритостта на Коев и да го склони да си почине. Това майорът правеше и с друга цел. Той беше уверен, че ще им предстои още много уморителна и упорита работа, а за нея трябваха сили и бодрост.

— Виж какво, Коев, аз мисля, че един случаен билет, който може да бъде хвърлен от всеки обикновен гражданин, не ще ни помогне с нищо. Предлагам ти да пазиш силите си, те ще трябват. А ако още държиш за билета, то може да направиш проверката си и утре. Нима е необходимо да тичаш още днес?

— Необходимо е, другарю майор, необходимо е! Защото утре персоналът на автобуса я си спомни нещо, я не си спомни. Всеки изминат час трупа прах върху впечатленията...

— Добре — съгласи се Соколов, — няма да споря, но все пак отдели време и за почивка. Хайде отивай!

Малко след излизането на лейтенанта и Соколов напусна управлението. Беше в цивилно облекло. Навън горещината се усилваше. Движението в тоя ранен следобеден час беше намаляло. По небето не се виждаше нито едно облаче. От разтворените прозорци на жилищата се разливаше музика от радиоапарати.

Беше три часът след обед. Хората сега почиваха по домовете си, за да изпълнят привечер отново улиците и площадите, градинките и заведенията.

Като избираше сенките на уличните дървета, Соколов бавно се запъти към долния край на града, където живееха Миланови. Бавният ход му позволи да подреди мислите си за всичко, което се беше случило досега, и за всичко онова, което предстоеше да се направи.

„Кой и защо е посегнал върху живота на Миланов?“ — този въпрос все по-настрапчиво се блъскаше в главата му. Соколов сега не искаше много. Нужна му беше само една нишчица, за която да се залови. После всичко щеше да тръгне по-леко. Той беше уверен в себе си и в своите помощници. Знаеше още, че в своята работа няма да бъде сам. Хиляди честни хора в нашата страна щяха да му помогнат. Нашето общество, в което отделният човек не живее за себе си, а със задачите и нуждите на колектива, е кръвно заинтересовано да разкрива час по-скоро престъпниците и да ги обезвредява. В това се корeняха и предпоставките за успехите на разузнаването...

Соколов наближи двуетажната къща, в която живееше семейство Миланови. Той идваше за втори път тук. През нощта не беше успял да разгледа къщата добре, затова реши сега да направи това. Спря под сянката на един кестен, запали цигара и като си даде вид, че очаква някого, захвана да изучава сградата.

Това беше обикновена градска къща, каквито са строели някога малко по-заможните чиновници и дребни търговци. Собствениците живееха на първия етаж, а втория даваха под наем. Постлана с плочи пътека водеше през добре подредена и украсена с чимшири градина към лятната кухня. Плодни дръвчета в двора, въжета за простиране на пране, каменни стъпала за втория етаж... Нищо особено — разсъждаваше майорът.

Хазайката живееше в ъгловата стая на първия етаж и цялото си свободно време прекарваше тук в плетене на салфетки. Седнала на малкото миндерче, тя любопитно наблюдаваше едновременно и улицата, и двора. Тя беше известна клюкарка. Самотата я караше да убива времето си по гости и в сплетни. Така че тя не изпусна сега от очи задалия се отдалеч висок мургав

мъж. Успя да го разгледа добре, видя й се особен. Защо се е спрял и тъй, между другото, разглежда къщата и улицата? За тяхната къща ли се интересува, или за съседите? Че какво пък интересно може да има у съседите — най-обикновени чиновници! Тя беше спряла да плете и подпряла с юмрук брадичката си, гледаше към улицата.

Но и Соколов забеляза любопитната жена. Той прекоси двора и се усмихна приветливо. Хазайката разбра, че непознатият идва в тях, и побърза да го посрещне. Соколов си каза: „Дано по това време Миланова не е в къщи. Много хубаво ще бъде, ако тя е решила да посети мъжа си днес между 14 и 16 часа. Сега пущат в болницата.“ Той искаше да поговори насаме с хазайката — можеше да научи нещо интересно. Хазайките знаят доста неща.

— Няма ги, сполетя ги нещастие, та госпожата е в болницата. Снощи някой го е застрелял, нямало да го бъде — бързо отговори хазайката на запитването му къде са Милановци и като повдигна престилката си, избърса очите си. — Вие не знаете ли? — обърна се тя към госта, когато той седна на предложения стол.

— Знам — каза той, — затова съм и дошъл. Колега съм на Спас и искам да разбера как е станало всичко това. Може би вие ще ми кажете нещо.

Възрастната жена се оживи.

— Какво да ви кажа, като и аз нищо не знам. Не мога да се оплача от Милановци. Добри и разбрани хора, кротко си живеят. Е, като всяко младо семейство и те се посдърпваха, ама то може ли без това? Дето има комин, там не може без пушилка...

Соколов хареса словоохотливостта на хазайката и реши да я предизвика. Нека разправя колкото е възможно по-подробно и повече неща.

— Защо пък е било необходимо да се карат? — наивно запита той. — Според мене те са добро семейство...

— Че знам ли? За всичко може да се скара човек. Стига да иска, винаги ще намери за какво да се хване.

Всеки човек си има кусури... Един поп имахме в махалата, уж свят човек, пък сетне...

— То е така, ама все пак без причина не ми се вярва — настояваше Соколов. — За какво са се посдърпвали Миланови?

— За причините и аз не знам. Чувала бях от госпожата да се оплаква. Ей така, на шега. Той, Спас де, той не е лош, ама закъснявал, все бил зает с работа в казармата, по събрания... Пък нали знаете, тя е млада, ходи ѝ се и на нея. Хубаво ли е по цял ден да стоиш затворен в къщи? Аз, дето вече съм стара, че пак ми се стяга душата.

— Ако не се е омъжила за него, нали за друг щеше да се омъжи? — подхвърли Соколов.

— Е, то е тъй. Имала си тя друго момче, преди още да се вземат със Спас. И той бил офицер. Голяма любов имали. Тя ми е разправяла. Нали сме жени, току си спомняме за миналото. Аз ѝ думам, че всички мъже са еднакви, ама тя, нали е още младичка, кой знае какво си мисли. Ти не се сърди, знам ви аз мъжете колко пари струвате, всички сте все от едни трици замесени... — хазайката се поусмихна на последните си думи.

Усмихна се и Соколов.

— На сърцето никой не може да заповяда — каза той. — Дора тук ли беше, когато стана покушението? Как научихте, че Спас е ранен?

— Аз си мислех, че сноши са били двамата заедно някъде, ама, изглежда, не ще да е било така, защото Дора се върна доста късно... и самичка се върна...

— Как късно? — запита тихо Соколов. Той си спомни, че бе вдигнал Дора Миланова от сън.

— Амчи трябва да беше след десет, а може би и по-късно.

Соколов нищо не каза. По лицето му мина сянка.

— Отначало помислих, че са били някъде, пък са се скарали за нещо и тя затуй си е дошла без него.

— Защо да са се скарали? — вече не на шега се заинтересува Соколов.

— Е, дали са се скарали, аз не знам, ама ми се стори, че тя плачеше. Не че подслушвам. Един таван ни дели, та понякога се чува, без да искаш...

— Вие, жените, за какво ли не плачете? — подхвърли Соколов.

Хазайката се надигна.

— Залисах се и забравих да ви почерпя нещо. Почакайте малко.

Соколов не успя да възрази. Пък и защо да спира жената? Искаше му се поне за минутка да остане сам, да обсъди това, което чу сега и което така много го учуди.

В този момент вън се чуха стъпки, някой откъм улицата извика лениво: „Поща“. Една ръка подхвърли през отворения прозорец две писма. Те паднаха на миндерчето.

Соколов машинално пресегна и взе двата плика. Единият, който беше надписан с едър красив почерк, беше адресиран до хазайката, обаче в скоби беше написано: „За Дора Миланова“. Писмото беше без подател и носеше само едно пощенско клеймо с днешна дата. Соколов хвърли бърз поглед към стаята, където се чуваше тракане на чаши и чинии. Като се увери, че хазайката не бе забелязала нищо, той без колебание мушна писмото в джоба си.

Малко след това старата жена влезе с поднос в ръце:

— Извинявайте, че не се сетих по-рано. Улисах се и забравих. Ха сега заповядайте, вземете — рече тя и му поднесе таблата, на която беше поставила пълна чинийка с вишнево сладко и чаша вода.

Когато изяде сладкото, Соколов се огледа: будилникът в дървената кутия на стената показваше четири часа без десет минути. Беше време да си ходи. Милановa не трябваше да го завари тук днес. Размени няколко незначителни думи с възрастната жена и стана.

— Чакайте, защо бързате? — запротестира жената, — Дора скоро ще си дойде. Хем ще ни каже как е Спас. Тъй ами, почакайте!

— Доста постоях и се забавих — отвърна Соколов. — Имам важна работа. Ще отида сам до болницата. Благодаря ви за сладкото. Много е хубаво.

— Пак заповядайте — отвърна поласкана старата жена. — Аз съм майсторка на сладката. Имам от дюли, от трендафил, сливи и доматчета. Хем да си побъбрим.

8. ПИВНИЦАТА „РОДОПСКИ ПАРТИЗАНИ“

През това време лейтенант Коев успя да извърши справката в управлението на градския автотранспорт за намерения автобусен билет. Лицето, което е притежавало този билет, е пътувало от стария пазар към гарата между 22 и 23 часа предната вечер.

Коев реши да си изясни докрай историята с билета и намисли да се срещне и поговори с персонала на автобуса. Уредиха му среща с хората. Лейтенантът обаче остана незадоволен. Шофьорът не можа да му каже нищо. Той не виждал пътниците, той гледал само пътя пред себе си. Младата кондукторка, след като набърчи чело и напрегна мислите си, едва успя да си припомни само някои от пътниците: двама пийнали възрастни граждани, един железничар, един офицер (ако не се лъжела — майор), няколко жени, келнерът от пивница „Родопски партизани“, който бил нейн познат, и — толкова.

Коев не настоя повече. Запита кондукторката за името на келнера и се запъти към пивница „Родопски партизани“. Той не разчиташе на кой знае какви сведения. Но все пак — защо да не поговори с Пешо Бяса, както го назова кондукторката. Келнерите имат набито око. Възможно е да е забелязал нещо. Още повече според нея пияната компания е била заедно с него.

„Родопски партизани“ беше малко заведение на стария пазар и не се ползуваше с добро име. Пивница — свърталище на различни хора, свикнали да пият през всяко време на деня. Наред с дребните чиновници, закупчици, каруцари от задругата и разни скитници тук

винаги имаше и жени със съмнителна професия и съмнителен морал, идваха и много постоянни клиенти на милицията. Ала „Родопски партизани“ се посещаваше често — и то вечерно време — и от разни „солидни особи“, хора с „тънък вкус“, които търсеха тук „нещо по-романтично“, „по-интимно“, каквото не можеха да намерят в луксозните заведения от центъра.

Оказа се, че Коев е подранил. Нямаше още 6 часа и пивницата не работеше. Все пак той влезе. За негово щастие Пешо Бяса беше тук. Беше тук и останалият персонал.

Лейтенантът знаеше, че ще е по-добре да открие на келнера професията си. Затова като му каза какъв е, той го покани да седнат в един отдалечен ъгъл да си поговорят спокойно.

Пешо, набит и доста едър, около тридесет и пет годишен мъж, с живи черни очи и гладко сресана назад коса, никак не се изненада. Той беше свикнал на такива посещения. И дори в себе си — това Коев тутакси констатира — се смяташе нещо като помощник на милицията. През келнерството си беше си спечелил прякора Бяса. На пръсти се брояха случаите, когато в тая пивница ставаха скандали и побоища. Едрата фигура на Пешо респектираше и най-буйните глави. Само веднаж в пивницата стана голям бой и оттогава Пешо получи и прякора си „Бяса“. Иначе беше ловък, усмихнат и вежлив келнер, имаше много приятели и посетителите го обичаха.

И ето, сега той с нескрито любопитство зачака интересния разговор. Дявол да го вземе, разговорите с органите на МВР са винаги интересни...

— Слушай, Пешо — започна бавно Коев, като изговаряше една по една думите, - - искам от тебе да си припомниш кои бяха снощи тук... Докога стояха, кога си излязоха, ти с кого излезе, с какво превозно средство си отиде и т. н... Обаче спомни си добре и ми разкажи всичко най-подробно.

Пешо погледна русия мъж, който му се стори съсредоточен и мълчалив, приглади лъскавата си коса и се усмихна.

— Трудна работа, началство — отвърна той. — Знаеш, снощи беше събота и тук беше пълно — цял панаир. Какви ли нямаше? Освен „постоянното присъствие“ имаше и доста външни. Ще си припомня добре — той се позамисли, поогледа масите и се опита да си представи на коя маса кой е седял. Като свиваше бавно един по един пръстите на големите си ръце, безмълвно задвижи устните си.

— Каквото си спомняш, това разкажи.

— Да, спомням си. Отрано беше пълно, но после останаха малко хора. Тук бяха седнали ония от „Бакелит“, оттатък — едни младежи, с тях имаше и момичета. А там — трима пенсионери, те ми са стари клиенти... До прозореца беше Борю Фатето, един шофьор от автобазата. Колата му беше отвън. С него пиеше един друг мъж, доста възрастен. Познавам го само по физиономия, виждал съм го из града, но името му не знам — Пешо пак се позамисли: — Така... Други, кажи-речи, нямаше. А, чакай, щях да забравя. Имаше и един от вашите хора.

— Как от нашите? — прекъсна го Коев.

— Като казвам от вашите, значи от вашите — авторитетно заяви Пешо.

— Ти откъде знаеш, че е от нашите? — отново запита Коев.

— Остави ти тая работа, знам аз, познавам. Стори ми се, че имаше пистолет.

— Така...

— Все се попипваше по вътрешния джоб, беше такъв един... озърташе се. Аз ги знам тия хватки.

Коев напрегнато премисляше нещо.

— Възможно е да е бил някой от нашите — каза бавно той, — но все пак добре ще е, ако можеш да ми опишеш как изглеждаше.

Пешо не се колеба и даде доста изчерпателно и живо описание, което Коев запомни добре. След това келнерът разказа кой, как и кога е излязъл. От всички гореизброени клиенти най-напред излезли пенсионерите, след тях Фатето и приятелят му, после се надигнал „непознатият", скоро след това Пешо Бяса изгонил насила младежите.

— Да е идвал някакъв офицер?

— А, не! Офицери много рядко идват — отвърна категорично келнерът, но май че се сети за нещо и се обърна към Коев: — Абе чакай да те питам: из целия град се приказва за един капитан. Стреляли по него в градината при гарата. Я кажи нещо.

— Не се занимавам с тоя случай, не знам. Виж какво, Пешо, от тебе няма какво да крия. Интересуват ме някои хора, които идват тук. Можеш ли да поогледаш какви хора ще дойдат тук тая вечер, утре. Някои по-интересни хора. Излишно е да те предупреждавам, че всичко трябва да си остане между нас.

— Излишно е, началство! Колкото за тайната, бъди спокоен — отвърна Пешо възгордян от гласуваното му доверие. — Нашата кръчма може да не е реномирана, ама името ѝ е „Родопски партизани", а щом аз работя тук, няма да посрамя името, така да знаеш.

— Знам, знам — усмихнато отвърна Коев и стана. — Утре пак ще намина насам.

— Казах вече: не се безпокой за нищо. Щом Пешо Бяса е дал дума, край!

Коев напусна „Родопски партизани“ недоволен. Липсваше факт, за който да се залови. Той не работеше с въображение. Работеше с факти. И само върху тях строеше хипотезите си. Но тоя непознат?... Наистина ли има нещо съмнително в него, не е ли той!... Коев махна с ръка. Нужно беше да се търсят реални улики.

9. НА ДРУГИЯ ДЕН

Преместен едва от три месеца в тоя град, майор Тодоров в началото бе отбягвал нарочно и най-невинни срещи с Дора Миланова. Още при идването си в новото поделение той се бе сприятелил с вдовеца Сапунджиев и веднаж между другото го бе запитал:

— Как е капитан Миланов? Разбира ли се с жена си? — и тутакси бе добавил: — Някогашни мои приятели са, затова се интересувам...

По тона му или по зачервеното му лице касиерът Сапунджиев подразбра — поне така се стори на майор Тодоров, — че интересът му не е съвсем безкористен.

— Хубавичка жена е тя... — няколко пъти му подхвърли уж случайно касиерът.

Отначало Тодоров изпитваше непреодолимо желание да я зърне отстрани. Сетне пожела да размени само няколко думи, за да види дали тя ще трепне, дали не е забравила сърдечните вълнения на първата им любов. Той не искаше да се меси в живота на приятеля си капитан Миланов. Но съвсем естествено дойдоха срещата и разговорът в беседката сред малката квартална градинка. Та те двамата се бяха обичали някога! А той и сега я обичаше. Около час поседяха, сетне тя внезапно скочи и побягна смутена... Той се спусна подир нея.

Рано сутринта в неделя той изпрати писмо до Дора. Едва когато го пусна в кутията за „бърза поща“, раз-

бра, че е сбъркал. Да върне писмото назад беше вече късно. Обзе го тягостно настроение. Дълго скита безцелно из улиците на града. Главата му бучеше, очите му, уморени от безсънната нощ, гледаха разсеяно. Тялото му гореше. През цялото време си спомняше епизоди от юношеските си години, когато за пръв път бе обикнал Дора.

Спомняше си с най-големи подробности всяка недомлъвка или поглед, всеки час от срещите си с нея. Възвръщане на любовта — така ли да нарече всичко това? Сега Дора му се видя изменена, съвсем не такава, каквато я знаеше.

С такива объркани мисли, които го бяха разстроили, майор Тодоров продължи безцелната си обиколка из прохладните улици в неделната утрин, чудейки се какво да предприеме.

Към девет часа сутринта той се озова в градската градина. Макар че за разходки беше още рано, все пак имаше доста посетители, предимно младежи. Продължителното скитане поизмори Тодоров и затова той без колебание седна на една огряна от топлите лъчи на издигащото се вече над града слънце скамейка. Тодоров се отпусна тежко, въздъхна и като запали цигара, разсеяно погледна широката, потънала в зеленина алея. Прохладният, напоен с благоуханна миризма на различни цветя въздух му подействува освежително. Като малки разпиляни из тревата звездички проблясваха едри капки роса... Далеч някъде в дъното на алеята от време на време между дърветата просветваха водите на езерото.

Тодоров отново се отдаде на предишните си размишления и спомени. В съзнанието му изплува снощната среща с Дора. И сега той я виждаше пред очите си скромна, добра, красива. Не му ли съчувствуваше тя за несполуките му в любовта? Тази мисъл го затрогна, разнежи го. Той беше готов да ѝ признае, че още я обича, че винаги я е обичал, че се разкайва за миналите грешки. Но сили не му достигнаха. „Аз повече няма да я търся — реши с мъка той. — Нашата младост няма

да се върне вече. Всеки върви по свой път и аз трябва да потърся моя път. Спас ми е другар и близък приятел... Дори само мисълта, че мога отново да се срещна с Дора, ми се струва низка. Прощавай, Дора, прощавай, моя първа любов!“

Една шумна женска компания прекоси алеята. Бяха гимназистки, които се смееха високо. Тодоров се загледа в тях. „Младост — помисли си той. — Сигурно са абитуриентки.“ И за пръв път от снощи той се усмихна. Стана му някак по-леко. Вероятно тази усмивка направи впечатление на девойките, защото побутвайки се една друга, те закачливо гледаха към красивия мургав офицер. Някои по-смели от тях казаха нещо високо. Цялата група избухна във весел смях. Тодоров се смути, стана му неудобно и той извърна глава настрана. Ученичките още не бяха отминали, когато по техния път се зададе влюбена двойка. Прехванал девойката през раменете с ръка, младежът й говореше нещо тихо.

Тодоров ги изпрати с тъжен поглед и стана. Градината му стана чужда. Той вървеше като на сън по огрените от слънцето алеи, овладян от мислите си. Пред изхода на градината той чу двама възрастни мъже да говорят за някакво убийство, станало в една градинка.

Тодоров искаше по-скоро да се прибере, да легне, да си почине.

На малкото площадче с джамията той едва не се сблъска с Парашкев Сапунджиев, който се зарадва, хвана го под ръка и го поведе със себе си.

На безбройните въпроси, които му зададе Сапунджиев, Тодоров отговаряше кратко, без желание:

— Не ме питай, нищо ми няма, само ми е тежко, но ще мине.

— Научи ли за раняването на Миланов?

— На кой? — викна Тодоров и пребледня.

— Наистина ли нищо не си чул? — каза Сапунджиев, спря се насред улицата и разпери ръце.

— Как така, защо са го ранили?

Сапунджиев отново го улови под ръка и като го водеше по оживените улици, разказваше му бавно онова, което знаеше, без да престава изпитателно да го наблюдава:

— Къде отиваме? — трепна Тодоров.

— Да се отбием в „Родопски партизани" да пием по един коняк, а? Хем ще си побъбрим.

— Да отидем у дома. Изморен съм. Имам хубава сливова. Изпратиха ми я старите.

Тръгнаха мълчаливо. Когато наближиха квартирата на Тодоров, срещу тях запрепка малко русо момиченце. То тупкаше с ръце голяма пъстра топка, подскачаше леко и на всеки нов подскок червената му панделка потрепваше като пеперуда. Сапунджиев се загледа в детето и някак замислено каза:

— Тази сутрин получих писмо от дъщерята. И снимка ми пратила. Скоро щяла да си дойде.

— Нали ти щеше да ходиш при нея? — разсеяно запита Тодоров.

— Щом тя пристига, излишно е. Домъчня ми за нея, близо четири месеца не съм я виждал.

— Ти поне имаш нея...

— Вярно е. Но и моят живот е тежък. Как се справям, сам аз си зная — Сапунджиев замълча за миг и добави: — Все пак мъжка работа, като няма жена в къщи...

Той не можа да се доизкаже. Бяха стигнали пред квартирата на Тодоров.

След половин час бутилката сливова беше на изпразване. Езиците се развързаха. Тодоров, който от снощи насам потискаше в себе си това, което се беше случило между него и Дора Миланова, най-после сметна, че е намерил приятел, с когото да го сподели.

— Такъв е животът, Васка — един страда за жена, за любов, друг за друго. И на мене не ми е по-добре. Ето, имам талантлива дъщеря... Обичам я, а май и тя няма да види добро от мене... Защо е така, Васка? Защо често пъти животът се подрежда не тъй, както ние желаем, а тръгва по съвсем други пътища?

Замълчаха, обхванати всеки от своите мисли. В стаята беше задушно. Тодоров се надигна от мястото си, отиде до прозореца, разтвори го и се обърна към Сапунджиев:

— Ако имах жена, щях да я накарам да ни свари по едно горчиво кафе.

— Не знам дали кафе ще те оправи — отвърна му Сапунджиев, — но ако вземеш един студен душ, сигурно ще се освежиш.

— Виж, това е добро — отвърна Тодоров. — Ти си налей ракия, а аз ще сляза долу и ще се понаплискам на чешмата. Сега ще дойда.

Той се съблече бързо, хвърли небрежно дрехите си върху леглото, свали пистолета, мушна го под възглавницата, взема преметнатата на един стол хавлиена кърпа и както беше по потник, излезе от стаята.

След десетина минути се върна.

— Добре е, нали? — посрещна го Сапунджиев.

— Посвети ми малко — пухтейки, отвърна Тодоров. — Снощи не съм мигнал.

— Сега един сън съвсем ще те оправи — каза Сапунджиев и стана.

— Ти какво така? Какво изведнаж забърза?

— Време е да си ходя. И аз съм изморен.

Тодоров не настоя. Той наистина желаеше да си легне.

— Довечера какво ще правиш? — обърна се към него Сапунджиев, преди да излезе.

— И аз не знам.

— Да се срещнем тогава. Като нямаме никакви задължения и развлечения, поне да си правим компания.

— Съгласен съм — отвърна без колебание Тодоров. Беше му съвсем безразлично къде ще ходи и какво ще върши, важното бе да не бъде сам.

— Към осем часа ще те чакам в „Родопски партизани", пък после ще видим къде ще отидем.

— Добре — отвърна кратко Тодоров и тръгна да го изпрати.

Когато Сапунджиев напусна стаята и забърза по улицата, вече наближаваше обяд.

10. ПИСМО ОТ ЧУЖБИНА

Сутринта в понеделник майор Соколов дойде на работа весел. Мургавото му слабо лице беше усмихнато.

Той винаги идваше с четвърт час по-рано, но тази сутрин наистина подрани. Това направи впечатление не само на дежурния, изненада се и кака Василка — старата чистачка, която бързаше да почисти кабинета му. Тя знаеше, че вечер майорът остава до късно наведен над бюрото си.

— Какво тъй, другарю майор, че кога почиваш? — посрещна го тя с укор.

— Като се пенсионираме, тогава ще почиваме, како Василке. Сега работата е повечко, ама и аз съм як и млад, нищо няма да ми стане — весело отвърна той и изразът на проницателните му очи се смекчи. Сложи фуражката си на закачалката и отново се обърна към чистачката:

— Расте ли внучето ти?

— Расте, расте, другарю майор. Ами твоето момиченце много го хвали дъщеря ми. Първа ученичка в класа била. И все стихотворения обичала да казва.

Доволният Соколов кимна усмихнато, влезе в кабинета си, взе оставените върху бюрото сутрешни вестници и се отпусна в един от фотьойлите. Разгъна ги, прегледа ги набързо и отпусна ръце. Не можеше да си обясни на какво се дължи веселото му настроение. Чувствуваше приятна възбуда и желание да се движи, да отиде някъде.

Прозрачните тюлени завеси на широко разтворения прозорец постепенно порозовяха. Лек утринен полъх нахлу в кабинета. Соколов разтърка очи. Слънчев лъч се плъзгаше по листата на голямата бегония.

Соколов се изправи, дръпна завесите настрани, взе пълното с прясна вода шише и като си затананика една мелодия, зае се да полива цветята. Слабостта му към тях беше известна на всички.

— Едно листенце да откъснеш от някоя саксия, майорът ще познае — така приказваха за него подчинените и колегите му.

И в думите им нямаше преувеличение. Приятно беше да наблюдава човек с каква любов Соколов проверява всяка сутрин състоянието на цветята си. Той следеше всяка разпукана пъпка, всяко листо, броеше ги, бършеше ги с влажен памук. „Фаворитката на Соколов", както се изразяваха в отдела, беше голямата огнена бегония. Тя стоеше на прозореца. Големите ѝ сърцеобразни листа проблясваха с тъмните си сребристи иглички на слънчевата светлина. Преди една година тази бегония беше едно повяхнало, изхвърлено на улицата листо. Соколов го видя, взе го, постави го в буркан с вода и търпеливо зачака. Поникнаха коренчета. Соколов не скриваше радостта си, че е върнал живота на тоя захвърлен лист от бегония.

Като завърши поливането на цветята, Соколов затвори прозореца, отключи голямата желязна каса, извади дебела кожена папка, постави я на бюрото и седна. Посегна за цигарите, но си спомни, че беше обещал на жена си да спре поне за известно време пушенето, и отново ги отмести настрана.

Телефонът иззвъня. Викаше го полковник Беленски. „Интересно! Защо ли е дошъл толкова рано!" — учуди се Соколов и като върна всичко обратно в касата, тръгна за кабинета на полковника.

Беленски започна направо:

— Николай, няма да те питам докъде си стигнал с опита за убийство на капитан Миланов. По това ще ми докладваш допълнително. Сега искам да ти покажа нещо, което смятам, че ще те заинтересува — и Беленски му подаде голям плик.

Соколов измъкна сгънатите листове и любопитно ги огледа. Те бяха препис — превод на оригинално писмо от италиански. Соколов зачете:

„Приятели!

Принуден съм да ви пиша, защото нямам друга възможност да ви съобщя онова, което смятам за мой дълг. Само преди 20 дена нашият кораб „Калабрия“ беше на котва в българското пристанище Бургас. На мен и на някои мои другари моряци направи впечатление, че когато тръгнахме за България, сред екипажа на кораба се появи един моряк, който може да се нарече моряк толкова, колкото аз българин. Капитанът ни съобщи, че тоя „моряк“ бил познат на собственика на кораба.

Това обаче не е интересно. Интересното е, че когато отново тръгнахме по обратния път, този „моряк“ изчезна. Забравих да ви съобщя, че на път за България, още когато пристигнахме в Истанбул, той почти не излизаше от каютата си. Капитанът казваше, че бил болен. На връщане, когато се заинтересувахме защо го няма, капитанът спокойно отговори, че здравето му се влошило и с разрешение на българските власти бил оставен на лечение. Връщането му щяло да бъде уредено от нашата легация. На това обяснение ние не повярвахме. Имаме основание да се съмняваме в искреността на този отговор. Аз и моите другари комунисти смятаме, че този „моряк“ е съмнителен и оставен нарочно във вашата страна. Затова решихме да ви пишем. Той е висок черноок мъж, не по-възрастен от 35 години. Другарите ми, които са разговаряли макар и малко с него, твърдят, че в говора му имало славянски акцент. На парахода беше в моряшка униформа. Други подробности не можем да ви съобщим. Мислим, че като довеждаме до знанието ви горния факт, ние потвърждаваме нашата солидарност към вашата страна и вашия народ, които сбичаме от сърце.

Е. С.

P. S. Този човек на лявата си ръка имаше груб, сбръчкан и с лоша форма нокът на палеца. Беше

и с малка черна брадичка, която го правеше доста красив.

Е. С.“

Соколов завърши четенето и погледна към Беленски.

— Е, Николай — рече полковникът, — ясно ли ти е всичко? Започнаха и през морето да се промъкват.

Полковникът взе писмото от Соколов и продължи:

— Това писмо е получено в нашето търговско представителство в Истанбул. Вероятно подателите нарочно не са го пратили до легацията, която е в Анкара. Постъпили са тъй, за да ни уведомят по-скоро. Пролетарският интернационализъм не е само лозунг, а и конкретна проява — като тази.

Соколов мълчеше. Явно беше, че мисли.

Полковник Беленски се усмихна. Гладко избръснатото му пълно лице с ясни сини очи беше приветливо.

— Няма да те питам сега какво мислиш по този въпрос — каза меко той. — Знам, че не можеш да ми отговориш. И аз нищо не мога да кажа. Нужно е да вземем мерки. Помисли върху това и ми докладвай.

Соколов се канеше да възрази, че сега е много зает с покушението на капитан Миланов и че едва ли ще може да работи по две задачи едновременно, но замълча. Той схвана, че полковникът не случайно му възлага и тая „гатанка“.

Соколов стана.

— Вземи писмото — каза полковникът. — Пожелавам ти приятна среща с нашия морски „гост“.

Двамата се усмихнаха. Те знаеха, че срещата нито ще бъде приятна, нито пък лесна.

11. СЛУЧКА НА ГРАНИЦАТА

Соколов и Коев с нетърпение очакваха да бъдат извикани при полковник Беленски. Според тях всичко, което им беше позволено и което беше по силите им да направят до тоя момент, беше вече почти сторено. Сега

намесата и думата на началника бяха необходими повече от всеки друг път. А полковник Беленски умееше да дава ценни съвети, да помага, да вдъхва доверие в собствените сили и затова двамата разузнавачи го ценяха не само като началник, но и като незаменим помощник и другар. Соколов помнеше как един съвсем нищожен факт, незабелязан от никого, беше направил впечатление на полковника и този факт впоследствие се оказа единствената нишка за разплитането на голямо противодържавно престъпление. Това не беше единствен случай. Имаше редица още интересни дела, в които полковник Беленски разгръщаше способностите си на голям и опитен разузнавач. Закален в дългогодишната нелегална антифашистка борба, кръстосал надлъж и шир партизанските пътеки, участвувал в Отечествената война, Беленски беше неуморим в борбата срещу вражеските агенти и шпиони. Той вече не беше млад. Имаше към четиридесет и пет години. Силно русите му възкъдрави коси му придаваха нещо младежко. Гладко избръснатото му пълно лице нямаше нито една бръчка. Ясно сините му очи бяха винаги топли и усмихнати. Когато човек го наблюдаваше отстрани, оставаше с впечатлението, че този човек не е способен да се разсърди или да се скара на някого. Спокойствието и приветливостта му предизвикваха симпатиите на всички, които го познаваха. Най-доволни, разбира се, бяха хората, които работеха с него. Добър ръководител и превъзходен другар, той беше спечелил сърцата на подчинените си, които под неговото наблюдение и напътствията му се справяха отлично със своите сложни служебни задължения.

Майор Соколов вярваше, че и този път полковникът ще им помогне. Той знаеше, че Беленски не обича да говори много по служебните задачи, но това никак не беше беда. Преди да пристъпи към същността на даден въпрос, той винаги заговорваше за странични неща, за семействата на подчинените си, за някои дребни злободневни истории, дори за обикновени градски клюки. Вероятно на този му интерес към най-безинтересните съби-

тия се дължеше и винаги безукорната му осведоменост по всичко. Той умееше да води непринудени разговори с всекиго и по всяко време. Това, което най-много учудваше Соколов, беше точността и навременността на сведенията, с които полковникът разполагаше почти по всички въпроси от служебен характер.

Полковник Белински посрещна усмихнат разузнавачите, запита ги дали са успели да гледат футболния мач, който според него бил много интересен, а след това подаде на Соколов вчерашния брой на местния градски вестник и им каза да прочетат заградения с червен молив очерк. Двамата разузнавачи седнаха близо един до друг и зачетоха; полковникът тури ръцете си на корема и замижа на слънцето. Ето и самият очерк, излязъл в рубриката „Браво, пионери!“

„ЧОВЕКЪТ С ФОТОАПАРАТА“

Слънце, зеленина, скали. Прекрасен ден в Родопите. Леко като катерички две момченца с обелени от вятъра и слънцето нослета бягаха по стръмната камениста пътека. Далеч пред тях, някъде към височината, пееха звънките хлопатари на стадо кози. Слънцето с мъка прозираше през клонака на вековните букаци и разстилаше по земята мека, трептяща мрежа от светлини. Децата потичваха, хващаха се за препречилите пътя им клонки и като подвикваха весело, силеха се да догонят козите. Изведнъж гората оредя и те се озоваха на малка, обрасла с папрат поляна. Спряха. Пътеката минаваше край самата стена на пропастта Чаталдере. От дъното на клисурата долиташе глухото бучене на реката. Вляво, малко по-нагоре, беше склонът, из който вече се гонеха козите.

Децата прекосяваха полянката. Изведнаж те се заковаха на място. Личеше, че нещо им бе направило твърде силно впечатление.

— Пейчо, виж! — едва прошепна първото момче. То имаше кафяви лунички по лицето. — Виж! — повтори то, като посочи с ръка към две зъбести скали.

— Човек! — отговори другарчето му също шепнешком.

Двамата малчугани се притиснаха плътно един към друг и приклекнаха сред перата на високата папрат.

Само на стотина разкрача от тях, точно между двете скали, които стърчаха като наядени зъби, стоеше гърбом някакъв човек. Те го виждаха до половина — от кръста нагоре. Беше с кожено яке и синьо кепе. Повече нищо не се виждаше. Ръцете му бяха вдигнати към лицето. Като че ли си правеше сянка на очите.

Момчетата стояха изненадани, учудени, поизплашени и не помръдваха. Като се посъвзеха, те отстъпиха назад и се потулиха зад близкия дебел бук. Оттук човекът се виждаше по-добре. Не снемаха очи от него. Само за миг-два те се обърнаха към посоката, накъдето гледаше непознатият. На другата страна, оттатък реката, димяха комините на новия завод. Високо над котловината по въжената линия се разминаваха вагонетки.

Момчетата се спогледаха и отново впиха поглед в човека.

— Я виж бе, Илчо, той прави снимки... — прошепна Пейчо.

Малчуганите подвиха крака и коленичиха зад дървото. Човекът се премести на другата скала и приседна — сега се виждаше само кепето му.

— Слушай, Пейчо — развълнувано зашушна Илчо, — този човек не е тукашен, пък прави фотографии. Какво ще речеш, а?

Пейчо се попривдигна, показа се зад дървото, загледа се в човека, премести поглед към комините, отново коленичи и все така тихо каза:

— Тъй си е, фотографии прави — сетне помълча малко и бързо добави: — Тази работа не е чиста. Помниш ли какво ни разправя учителят, пък и лейтенантът от заставата, а? Помниш ли?

— Какво? — пресече го Илчо. — Да не мислиш, че това е...

— Че тъй, ами какво? Какъв може да е, ако не е шпионин? И в книгите тъй ги рисуват: с фотоапаратчета. . .

— И с пистолет под палтото...

Те пак замълчаха. Спомниха си още веднаж какво им бяха говорили в училище учителят и офицерът от граничната застава. „Винаги, когато забележите или срещнете непознат човек и разберете, че се увърта или разпитва за нещо, не го оставяйте сам. Проследете го, вижте какво прави, къде отива и съобщавайте веднага било в съвета, било в граничната застава."

И ето един такъв тайнствен непознат човек. Какво да направят, къде да отидат?

Изведнаж Пейчо ококори очи:

— Измислих! — развълнувано прошепна той. — Аз ще остана тук, а ти тичай при граничарите. Да се връщаш в село е далече и не можеш стигна бързо. Мини направо през Емаре дере, спусни се по козята пътека — и право на заставата. Хем сега граничарите са там, сигурно играят на топка. Кажи им всичко и ги доведи тук. Аз ще вардя, не бой се!

— Ами ако ти стори нещо, а? Под палтото може да има. . .

— Нищо няма да ми стори, аз няма да се показвам... Не мисли за мене, не съм чак толкоз дете — и той стисна здраво майсторски изпъстрената с ножче и нажежен тел тояжка, като сви вежди те си по мъжки.

Илчо се поколеба, притегна вървите на грубите, направени от вътрешна автомобилна гума цървулки и все така тихо добави:

— Добре, тръгвам! Ей сега съм там. Ама ти... пази се... И да не го изпуснеш, ей!

— Ти за мене не се грижи, а гледай по-скоро да се върнеш. Хайде, бягай!

Илчо не възрази. Погледна човека, завода, после другарчето си, тръгна назад прегърбен и бързо потъна в гъстата гора.

Хлопатарчетата на козите продължаваха да пеят.

И ето какво стана после...

Когато лейтенант Лазарев, тримата граничари и служебното куче Мургаш, водени от малкия Илчо, стигнаха на пътеката, където беше останал Пейчо, не намериха никого.

— Трябваше да бързаме повече! — каза Илчо с плачлив глас. — Ами сега?!

— Ще ги намерим, не бой се — рече лейтенантът и заоглежда утъпканата папрат. — Няма де да се скрият.

Лейтенантът отиде към скалата, където беше стоял непознатият, и приклекна. Илчо видя как той внимателно прибра няколко изгорели кибритени клечки, омачкано парче от вестник и една угарка от цигара, изгасена върху полепналия с мъх камък. Уви ги в носната си кърпа и ги сложи в чантата си.

После се върна отново на поляната. Даде нареждане на войниците, взе кучето със себе си и заедно с пристигналия сержант и Илчо се заспуска по стръмната пътека.

Мургаш вървеше пред групата, душеше по земята, скимтеше и опъвайки кожения ремък, теглеше напред. Водеше ги вярно по пресните следи, без колебание. Но следите не вървяха само по пътеката. На много места те пресичаха полянките, криволичеха. Явно беше, че човекът не познава тукашните места. Лутал се е. Най-после Мургаш се спря, колебливо се завъртя и се отби наляво към стръмнината, провря се между две малки скали и заскимтя. Тук нямаше пътека, но ясно личаха следи. Кучето отново се върна назад, душеше усилено, пребягваше от дърво на дърво, пак се връщаше на полянката и току изпъна ремъка вдясно.

— Момчето е вървяло след непознатия, но тук следите им се разделят — промърмори лейтенантът. — Защо момчето го е изоставило?

Той заповяда на един от граничарите да се спусне между скалите, а останалите продължиха подир кучето. След един остър завой групата на лейтенанта се срещна с войника. Сега се намираха пред реката. Тук свършваха и следите. Кучето побягна по брега първо

наляво, после надясно и спря, като неспокойно и тревожно въртеше опашката си.

— Интересно!? Защо са преминали реката тук, а не през брода, който е по-надолу? — промърмори пак лейтенантът. — Да, непознатият е бързал да се добере минутка по-скоро до шосето и затова е пресякъл косо, за да скъси пътя. Или... да заличи следите си.

Докато лейтенантът размишляваше, един от войниците прегази реката, която не беше широка повече от 3 — 4 метра. Кучето отново намери следите. Като подскачаше от камък на камък, лейтенантът също премина на другия бряг, без да се намокри. Преминаха и останалите.

Макар да бе вървял пряко, съвсем очевидно беше, че преследваният се е стремил да излезе на шосето. И не се излъгаха. След десет минути, когато цялата група беше там, за обща радост на всички пред тях изскокна малкият Пейчо. Той беше

изплашен и като ги видя, почти разплакано извика:

— Избяга, другарю офицер, избяга! Много се забавихте.

И набързо разказа как е проследил човека с фотоапарата, как той се измъкнал на шосето. Тук стоял един камион. Шофьорът поправял мотора, но след като видял непознатия, веднага спуснал капака и влязъл в

кабината. До него седнал човекът с фотсапарата и камионът с голяма бързина заминал надолу.

— Много се забавихте... — въздъхна пак момчето.

— Какво имаше в камиона? — запита лейтенантът.

— Празен беше. Не разбрах каква е марката му, ама запомних номера — нали учителят ни каза да гледаме и номерата на колите.

— Отлично! — трепна зарадван лейтенантът и го помилва по главата. — Ще стане от тебе граничар! Но да не си сбъркал?

— Не съм, другарю офицер, запомних го много добре: 0375 — издекламира момчето без колебание. — Все него съм си повтарял на ум.

Тъкмо в този момент се зададе друг камион, натоварен с чамови дъски. Тук шосето беше много оживено, постоянно пътуваха камиони, коли, автобуси. Те отиваха за завода, за мините, по гатерите.

Като съзря групата граничари, шофьорът спря, без да чака знак. Лейтенантът му каза нещо тихо и влезе заедно с Пейчо при него. Войниците и Илчо се покатериха върху дъските. Камионът потегли. Макар че пътят се виеше в остри завои, колата летеше с голяма бързина.

— Не можем го стигна — прошепна Пейчо в ухото на офицера.

Лейтенантът го погледна усмихнато и като му смигна с очи, каза:

— Няма къде да се дене. Вече трудно ще ни се изплъзне.

Близо половин час продължи гонитбата и все без резултат. След като бяха задминали и срещнали много коли, камионът стигна до манастирските ханчета. Тук имаше много и разнообразни превозни средства. Едни от машините почиваха, други вземаха гориво и вода. Докато шофьорът преглеждаше колата, офицерът огледа заедно с Пейчо хората в ресторанта, който беше до водопада отдясно. Не видяха човека с апаратчето.

Лейтенантът бързо установи, че търсеният камион не е тук. Дежурният милиционер му докладва, че камион

с номер 0375 преди около 10 минути е отминал за града, без да спира.

„Не са стигнали още“ — помисли зарадвано лейтенантът и бързо завъртя телефона.

Обади се пропускателният пункт на града. Лейтенантът съобщи номера на камиона и нареди да го спрат, а всички намиращи се в него лица да бъдат задържани.

В този момент пристигна и „джипът“ на заводската милиция, която беше алармирана от граничната застава. И след една минута милиционерската кола вече летеше по посивелия павиран път. След половин час камионът беше застигнат на контролно-пропускателния пункт, където шофьорът и непознатият бяха арестувани.

12. ПРИ ПОЛКОВНИК БЕЛЕНСКИ

Едва прочели последния ред на очерка, Соколов и Коев вдигнаха очи. Коев невъзмутимо мълчеше. Соколов сбърчи черните си вежди. Защо му бяха дали да прочете тая история? Нейният характер беше предимно възпитателен. Очеркът беше отпечатан, за да учи децата и юношите на бдителност. Редакцията е поискала някоя интересна случка от граничарите и те са разказали тази. Но полковник Беленски не би им губил времето, ако не знаеше нещо повече, и то във връзка с пряката им задача. Какво знаеше той? С каква цел ги бе накарал да прочетат очерка? Устните на Соколов нервно трепнаха. Той усилено мислеше. Смущаваха го ясните сини очи на полковника, чийто израз не можеше да се разбере. Те бяха само весели. Но зад прозрачната им синина мисълта оставаше скрита.

— Аз мисля, че ние можем да получаваме интересни новини и от гостите, които ни посещават от другия свят — подхвърли Беленски.

Соколов предпазливо отговори:

— Това по-често се отдава на граничарите, другарю полковник. Те пипат така здраво, че за нас не остава почти нищо.

— Значи егоисти са, а? — през смях запита полковникът.

— Не са егоисти, но трудно може да ги прескочи някой — рече също усмихнат Соколов. — Ето и този очерк потвърждава мисълта ми. На тях дори и децата им помагат.

— А защо да не помагат и на нас? — присви очи полковникът.

— Не искам да кажа, че не ни помагат... Но все пак ми се струва, че граничарите са по-облагодетелствувани — несигурно отвърна Соколов.

— Няма да споря — примирително каза Беленски и като разпери двете си ръце върху бюрото, усмихнато заключи: — А сега да видим какво става с капитан Миланов, какво е положението му? Имах желание пак да го посетя, обаче реших, че е още твърде рано; не бива да го смущаваме.

— Миланов е добре, другарю полковник. По мнението на лекарите опасност за живота му няма. Доктор Нейков смята, че след ден-два ще можем да разговаряме с него.

— Според мене това не е толкова наложително — рече полковникът.

Соколов беше на друго мнение и беше готов да спори. Обаче Беленски не му даде време за това.

— Да видим какво сме извършили досега, а пък стане ли нужда, и с Миланов ще поговорим.

Пръв заговори Соколов. Последователно и най-подробно докладва за всичко, което беше направено от тях. Само на отделни места биваше допълван от лейтенант Коев, който не снемаше очи от полковника.

Полковникът слушаше съсредоточено. От време на време поклащаше глава в знак, че одобрява или че е разбрал казаното, и току вписваше нещо в бележника си. Когато докладът завърши, Беленски се облегна на стола си и изведнаж заговори:

— Ето на, другари! Та вие сами опровергавате това, за което преди малко бяхте готови да спорите най-упорито с мене. Казвахте, че граничарите били подпомагани

от населението, а на нас никой не помагал. А нима тия граждани — пенсионерът Божанов, доктор Нейков, кондукторката, келнерът, хазайката, — нима те не са ни помогнали, с каквото могат? Ако те бяха отказали да дадат необходимите сведения, ние щяхме ли да научим всичко това? А то не е малко. Според мене то е достатъчно, за да започнем все пак с нещо.

Беленски спря за момент. Пресегна се и като взе вестника, който майор Соколов беше оставил на единия край на бюрото му, каза:

— Преди да продължим, искам да ви съобщя как е приключила тази граничарска история. Когато я прочетох, направи ми впечатление, че от очерка не се разбира кой е бил този човек с фотоапаратчето и какво е станало с него.

.— Вероятно това е вестникарска измислица — забеляза хитро Соколов.

— И аз така помислих в първия момент — отвърна полковникът. — Но се оказа, че съм се заблудил. Проверката, която направих в редакцията, а впоследствие и в Управлението на гранични войски, потвърди достоверността на изнесеното. Е, вярно, авторът е поукрасил случката, защото е преследвал известна възпитателна цел. Важното е, че по същество всичко в очерка е истина. Ще ви разкажа само края на инцидента.

Полковникът се усмихна, изгледа за миг единия, сетне другия офицер и продължи:

— За обща изненада задържаното лице се оказва фоторепортьор на един наш централен вестник. Честен, добър човек. Без време неподозиращият нищо фотограф става „диверсант“ в детските очи. „Диверсант“ с разрешително за пребиваване в този район и за правене на снимки. Разбира се, пионерчетата не са могли да знаят, че той има разрешително. Те дори са получили публична похвала от граничарите, защото бдителността на двете деца е безспорна. От всичко това пострадва най-вече фоторепортьорът. Той изпуска влака, а с това и възможността на време да достави снимките, за което е бил наказан от редакцията...

Полковникът за миг замълча, отправи поглед към прозореца, позамисли се и продължи с по-нисък тон и по-бавно:

— Дотук цялата тази история е забавна, но за нас безинтересна. Интересно е другото. Така или иначе по това време на границата е имало нарушение. И това е било известно на граничарите. Те продължили издирванията си. Ден след това в престрелка е убит един диверсант. Но кажете ми, другари, не ви ли направи впечатление нещо от очерка?

Соколов застана нащрек.

— Засега още нищо, другарю полковник — отвърна несигурно той.

Коев мълчеше и наблюдаваше съсредоточено полковник Беленски.

— А не ви ли се струва, че има нещо особено в поведението на шофьора?

Полковникът отново замълча и погледна въпросително двамата разузнавачи.

Соколов и Коев мълчаха. Те още не можеха да схванат мисълта на началника си.

— Според мен има много обстоятелства, които ни задължават здраво да помислим. Преди всичко досегашният ни опит и практика доказват, че чуждото разузнаване работи с известна закономерност, от рамките на която излиза само в изключителни случаи. Почти при всички случаи през границата биват прехвърляни българи, а не чужденци. Това има и съответно оправдание — този, който познава нашата страна, ще свърши и по-леко, и по-добре възложената му задача. Мястото за преминаване на границата се подбира според обекта, към който трябва да се насочи врагът. Много по-безопасно е, когато например обектът за шпионаж или диверсия се намира в Родопите, да се пресече южната граница, отколкото на друго място и и след това да се премине цялата страна. Аз не бих ви обърнал вниманието на този факт, ако не беше писмото на италианските моряци. Като имаме предвид това писмо, историята на границата и покушението над ка-

питан Миланов, ние сме длъжни да направим някакъв извод.

Соколов като че ли не чу последните думи на полковника. Той мислеше трескаво. Мъглата, в която беше забулен целият този разговор, започна да се разпръсква. Слабите проблясъци на догадките бързо се оформиха в аргументирани заключения. Все по-ясно и по-ясно той разбираше накъде бие полковникът. Соколов беше готов да изрази гласно това, което вече схващаше, но замълча. Побоя се да не сгреши. А и по-добре беше да чуе мнението на полковника.

Белински стана, притегли един свободен стол и седна до малката кръгла масичка срещу двамата.

— Нека си представим следната картина — започна той. — През границата е прехвърлен диверсант. Целта на неговото идване не е известна. Може да се предполага, ако се съди по района на преминаването, че той е трябвало да се насочи или към новите рудници, или към войсковите поделения в този край. Случва се нещастие и още в първите дни той бива ликвидиран. За изчезването му така или иначе са били уведомени неговите господари. Задачата е срочна и отвън решават да пратят нов човек. Този нов човек може да бъде и оня, за когото ни съобщават италианските моряци. Описанието, което ни дават, е достатъчно, за да го открием. Това, че в говора му е имало славянски акцент, идва да ни подскаже, че и сега е пристигнал човек, който е или тукашен по рождение, или е живял дълго време по тези места и ги познава добре. Присъствието на подобна личност не може да не се почувствува у нас. Моето мнение е, че няма да сбъркаме, ако едновременно с издирванията по покушението си спомним и за старите познати из този край, които успяха да избягат зад границата след Девети септември 1944 година...

Полковникът говореше оживено. Той чертаеше с молив върху едно листче, като посочваше пътя на диверсантите от границата към вътрешността на страната и доказваше, че те трябва да се търсят някъде наблизо.

Соколов, който беше получил разрешение да пуши, пускаше едри кълба дим и мълчаливо, съсредоточено

слушаше. Той вече изготвяше бъдещия план за действие и се укоряваше, че сам не е могъл да налучка правилния път.

В този момент единият от телефоните върху бюрото на полковника иззвъня рязко два пъти. Беленски стана и вдигна слушалката.

— Слуша полковник Беленски... Да... да... — полковникът се съсредоточи. — Един момент, другарю подполковник — прекъсна той говорещия от другата страна. — Вие чрез централа ли говорите... Да? Моля ви, прехвърлете разговора по пряката линия, така е по-добре.

Беленски замислено сложи ръка на телефонната вилка.

— Предчувствувам, че ще ни съобщят интересни новини. Обажда се командирът на поделението, в което служи капитан Миланов.

Телефонът отново звънна. Беленски заслуша внимателно.

— Да... Така... Разбирам... — той помисли малко и каза: — Другарю подполковник, имам една молба към вас. Не давайте гласност на случилото се. Да... Точно така... Придайте му аварией характер. Изолирайте негласно обслужващите войници до идването ми... Да... Отлично... Разбирам. Още един въпрос... Не, по-добре като дойда. Да, да, веднага...

Беленски постави бавно слушалката на мястото ѝ. Лицето му беше порозовяло, в погледа му се четеше вътрешна възбуда:

— Не сме се излъгали в предположенията си — обърна се той към Соколов и Коев. — Нашите приятели си показаха рогата. Тази нощ е била извадена от строя новата радиолокационна станция, командир на която е бил капитан Миланов.

Соколов скочи. Понечи да каже нещо, но Беленски го изпревари:

— Сядай, Николай! Не се вълнувай! Нали само преди десет минути говорихме, че трябва да почувствуваме присъствието на врага. Ето ни, почувствувахме го.

И то доста осезателно. Това е добре дошло за нас, добрахме се до още едно неизвестно. Това ще ни улесни. Сега вече имаме основание да разширим обсега на действие. Командирът е излязъл предвидлив и ни е осигурил всичко необходимо за оперативно водене на дознанието. Аз заминавам за поделението, а вие продължете набелязаната по плана работа. Следобед ще се видим отново, а стане ли нужда, ще ви повикам и по-рано. Ако ви е необходима помощ, вземете от свободните хора. Помислете пак за поведението на шофьора от очерка. Как се е получило така — поправя мотора, а веднага щом се показва непознат човек от храстите, пуска машината и потегля с голяма бързина? Не ви ли навежда това на някаква мисъл?

Срещата с полковника завърши.

13. СНИМКАТА

Тази вечер старият Божанов за втори път закъсня. И сега имаше основателни причини. Трябваше да води телефонен разговор с дъщеря си: тя учителствуваше в един отдалечен град в Северна България. Учебната година беше завършила преди няколко дена и двамата пенсионери очакваха с нетърпение завръщането на Доброслава. Макар че получиха писмо от нея, с което тя определяше деня на пристигането си, все пак старата нервничеше и все й се струваше, че забавянето на Доброслава никак не е оправдано.

— Случило се е нещо, казвам ти, случило се е — повтаряше тя непрекъснато от два дена. — Защо ще се бави? Да не се е разболяла нещо, знам ли?

— Защо пък непременно трябва да се е разболяла! — сърдеше се Божанов. — Задържали са я нещо за ден-два и ще си дойде. Учителят е нужен човек. Чакали сме година, ще почакаме още малко.

Но старата не отстъпи. Тя упорито настояваше на своето и затова Григор се съгласи да подаде покана за телефонен разговор. Разбира се, поръчката беше

приета, но понеже градът бил много далеч, от пощата настояха разговорът да се състои след осем часа вечерта, когато телефонните линии не били претоварени. Той се съгласи: щом ще се чува по-добре, защо да не се съгласи? Така или иначе разговорът се състоя. Не беше точно в осем и половина часа, а в девет, но се разбраха с дъщерята. Сега той бързаше към къщи да зарадва жена си с новината, че Доброслава ще пристигне след един ден.

Неусетно старият пенсионер приближи дома си. Движението по улиците беше оредяло. Хора почти не се виждаха. Когато сви в тяхната улица, направи му впечатление един човек, който идваше срещу него. Тоя човек, щом го забеляза, ускори хода си, сякаш желаеше разминаването да стане колкото се може по-бързо. Божанов беше близо до входа на своя дом, намали крачките, така че непознатият не можа да го изпревари много, и двамата се срещнаха точно под кръга от светлината на уличната лампа. По стар навик Божанов поздрави и любопитно се вгледа в лицето му. Човекът беше непознат и с безразличие отмина. Разминаването стана почти пред входната врата на съседа. И може би всичко щеше да мине и замине незабелязано, ако човекът не влезе в двора на Сапунджиев. Застанал пред вратата си, Божанов проследи с поглед непознатия. Що за човек? Как спокойно влезе в къщата на Сапунджиев. Ще речеш, че в собствената си къща влиза.

Старият пенсионер не можеше да си спомни да е виждал някога този човек из квартала, макар сега това лице да му се стори познато. Май че го бе срещал някога, но къде и кога?

„Като че ли пък е задължително да познавам всички хора“ — смъмра се той и, малко засрамен от любопитството си, тръгна по застланата с плочи пътечка към къщи, дето го чакаше жена му.

Той предаде дословно целия разговор с Доброслава. Доброслава бе съобщила на баща си, че заедно с нея ще им гостува и Лиляна Велева, нейна стара приятелка от гимназията, и молеше родителите си да я посрещнат сърдечно.

— Колкото за доброто посрещане, напразно ни предупреждава — промърмори малко обидено Божанов. — Разбира се, че ще я посрещнем.

— Дано само ревматизмът пак не ме стегне...

— Доброслава няколко пъти ми повтори, че сме познавали Лиляна и двамата. Била моя ученичка в гимназията някога, идвала често у дома — разправяше Божанов. — А не мога да си спомня коя беше тая Лиляна Велева, Велева, Велева... Чудна работа!

— Е, остави сега! Да не си учил един или двама ляна Велева. Велева, Велева... Чудна работа!
Ще дойде момичето, ще го видиш.

Божанов престана да мърмори гласно, ала вътрешно беше недоволен. Паметта му на математик до ден днешен не беше му изневерявала. Тя беше бистра както през ученическите и студентските години. Той отдавна не се занимаваше с математиката. Първите години след пенсионирането си предаваше частни уроци по алгебра и геометрия, но постоянните натяквания на жена му, че трябвало вече да си почине, му омръзнаха и той беше принуден да се откаже от уроците. Но дойде друго. Освободен от всякаква умствена работа, той се чудеше с какво да запълни свободното си време. Омръзнаха му и четенето, и игрите на табла в кварталното кафене. Тогава Божанов започна да си измисля най-разнообразни

занимания. Така например старият учителя успя да изчисли колко махания е направило махалото на стенния часовник, който беше купил преди близо четиридесет години с първата си учителска заплата. Божанов знаеше още каква е дължината на цигарата, която би се получила при слепването на изпушените досега от него цигари, колко монети по двадесет стотинки са необходими, за да се наредят една до друга по ж. п. линия София—Бургас, колко букви „и“ има в старата, наследена от баща му библия и още много най-интересни и чудновати изчисления, които изумяваха с фантастичните си цифри. Ето и сега Божанов не остана задоволен. Позавъртя се насам-натам и тутакси, досетил се за нещо, отиде в гостната стая, откъдето скоро се върна с голям, облечен в кафява кожа албум. Старата Божанова поприведе глава, изгледа го над очилата си и продължи да чете.

Този албум — скъпа семейна реликва — пазеше не само историята на близо четири поколения; той беше жива история и на самата фотография.

Първите му страници започваха със стари пожълтели и потъмнели от годините портрети, по които се четяха надписите на различни виенски, петербургски и букурещски фирми. Постепенно снимките се освежаваха и проясняваха. Появяваха се и стандартни панаирджийски фотографии със саксии с цветя, езера с лодки, лебеди и замъци, срещаха се обикновени моментални снимки, правени от пътуващи арменци. Последните страници на албума бяха облепени със съвсем нови, послсдна дума на фотографското изкуство снимки.

Божанов се спря именно на тези страници. Голяма част от тях бяха снимки, които разказваха за учителстването му. Обикновено позите на фотографираните ученици не се различаваха една от друга. Половината от сниманите бяха коленичили, а половината прави. Двама легнали един срещу друг ученици или ученички държаха в ръце табелка с номера на класа. В средата с кръстосани отпред или сложени отзад ръце неизменно се пъчеше едрата фигура на Григор Божанов.

Прелиствайки страница по страница, старият учител разглеждаше тия снимки и мисълта му се връщаше назад. Той като че ли едва сега разбираше колко много ученици са минали през ръцете му през тези четиридесет години. Та нима може да се запомни тази армия от деца и младежи! „Права е Елисавета — мислеше си той, — как ще ги помня всичките."

Напразно се мъчеше да открие образа на Лиляна Велева сред стотиците облечени в черни престилки ученички. Взирайки се във всяко отделно лице, той шепнешком произнасяше имената на тези, които помнеше, а те не бяха малко. На последните две страници се позабави. Пръстът му беше спрял на хубаво чернооко момче с току-що наболи абитуриентски мустачки. Да, това лице му беше познато. Много познато. Но кое беше то? Божанов напрягаше мисълта си, обаче не успя да си спомни. Да, той е учил това момче, познава го. А май че и скоро е срещал този свой ученик. Нещо се въртеше в главата му, мъчеше го. Как е възможно да забравя толкова бързо? Той стана, приближи се до светлината на електрическата крушка, вгледа се в снимката отблизо, поотдалечи я малко — напразно. Паметта не му помагаше.

Остави албума и си легна мълчаливо. Мълчеше и жена му. Двамата старци мислеха за предстоящото гостуване на дъщеря си. До идването на Доброслава оставаше само едно денонощие.

Тази сутрин Божанови имаше какво да съобщят на съседите си.

— Добро утро, комшу — провикна се Божанов на появилия се отвъд оградата Сапунджиев.

— Добро утро, бай Григоре — отвърна му съненият още Сапунджиев. — Пак си подранил.

— Рекох да понаредя пред къщи. Гости чакаме — Божанов се приближи до оградата. — Ти май посрещна вече, а?

Сапунджиев като че ли не разбра подмятането му и замълча.

— Казвам, май гости ти дойдоха снощи, а?

Едва сега Сапунджиев разбра намека на съседа си и бързо отговори:

— Не можах да те разбера, бай Григоре. Вярно, един Магдалении учител от София дойде. Концерт нещо щели да дават, та снощи остана при мене. Днес е вече на хотел — Сапунджиев махна с ръка. — Заприказвахме се на ранина, сякаш няма да ходя на работа. Е хайде, аз да вървя, пък ти чакай гости.

— Ще, ще. Малко остана — измърмори почти на себе си Божанов и зашляпа с чехли по плочите.

Той вече изкачваше стъпалата към антрето, когато нещо просветна в главата му. Обърна се рязко, готов да каже нещо, но замълча и влезе в къщи.

Разговорът със Сапунджиев го върна към снощната среща с непознатия. В първия момент Божанов не можа да разбере защо отново се отправи към албума със снимките. Той го отвори, прелисти няколко страници, намери снощната снимка на момъка с абитуриентските мустачки. Няколко пъти той премести поглед от снимката към прозореца, попримигна, насили се да си припомни нещо и най-после гласно промълви:

— Да, точно така, не съм се излъгал — той дори се поусмихна. — Не съм остарял още, щом и сега си спомних. Точно така!

Наистина, Божанов не се лъжеше: непознатият, когото бе срещнал на улицата снощи, и абитуриентът с едва наболите мустачки бяха едно и също лице! Името му той още не можеше да си спомни. Божанов засука побелелите си мустаци и доволен се усмихна.

14. НОВИ ДОГАДКИ

Преди да отиде на разговор с полковник Беленски, Соколов беше изготвил план за по-нататъшната си работа. Сега като че ли нещата се объркаха.

Отначало Соколов се смути. Струваше му се, че е пропуснал главните нишки на задачата. Той освободи Коев и реши сам да обмисли още един път всичко най-подробно, да открие някои грешки. Но колкото повече се блъскаше в догадки и хипотези, толкова повече събитията потъваха в хаоса на тъмнината и неизвестността. Убийството, пенсионерът, Дора Миланова, хазайката, кръчмата, билетът, граничарите, моряците — всичко това сякаш се заплиташе в една огромна сива мрежа и той се мъчеше да я разплете, да отдели тези хора един от друг, да ги обхване от всички страни. Накрая, съвсем обезкуражен и ядосан, Соколов се изправи до прозореца на канцеларията си и запуши. „Изключено е полковникът да знае повече подробности, отколкото знам аз — каза си той. — Може би предвижда нещо, но само толкова, нищо повече. Полковникът винаги ми е помагал навреме и сега ще ми помогне."

С такива мисли Соколов започна отново.

Този път му провървя. Лицето му просветна.

Малко след това той извика лейтенант Коев.

— Преди всичко — започна майорът — ще се наложи да заминеш за района, където е бил задържан фоторепортьорът. Задачата ти за сега е да опознаеш по-отблизо и по-подробно шофьора на камиона, в който се е возил набеденият „диверсант". Заминаваш още днес. Аз ще остана тук. Работата, която имам, не е малко и ще гледам да отхвърля колкото се може повече. Смятам за излишно да те предупреждавам, но все пак помни едно: осланяй се на сигурни и проверени хора. Не рискувай. Ако се наложи, искай помощ от тамошните колеги. Най-вече разчитай на собствените си сили.

Коев извади от предното си джобче сгънато разписание на влаковете, прегледа го бързо и като заяви, че до тръгването на свиленградския влак има само двадесет минути, излезе.

Останал отново сам, Соколов може би за десети път прехвърли през ръцете си материалите и отново зачете писмото, което беше взел от хазайката на Дора Миланова. Краткия му текст той вече беше научил наизуст.

„Дора, снощи допуснах грешка. Всичко, което се случи, ме измъчва.

Знай, че не съм имал никакви лоши намерения. Прости ми.

„В."

Имаше ли това писмо някаква връзка с покушението? Нямаше ли да отвлече следствието в глуха линия? Покушението би могло да се разглежда в две плоскости — любовна и политическо-диверсионна. Не беше ли дошло това писмо от любовника на Дора? В полка се носи слух, че Дора имала връзки с майор Тодоров и че се срещала с него. Ако решението на задачата трябва да се търси по двете линии, работата ще се усложни много. Полковник Беленски бе посъветвал историята на това писмо да бъде оставена на втори план. Той смяташе, че тази интимна история на Дора Миланова едва ли има нещо общо с покушението над мъжа й, и се аргументира доста основателно. Въпреки всичко Соколов не беше убеден и смяташе да проучи този въпрос по-подробно. Освен това реши да посети още веднаж свидетеля Божанов, като се надяваше, че старецът може би си е припомнил нови подробности от вечерта на покушението, които биха хвърлили известна светлина върху следствието.

След половин час Соколов влезе в двора на семейство Божанови. В първия момент Божанов не позна облечения в цивилни дрехи офицер, но когато Соколов го доближи, той възкликна зарадвано:

— Честна дума, другарю майор, не можах да ви позная. Заповядайте, влезте — и като се ръкува, любезно го въведе в гостната стая.

— Чакаме дъщерята, та сме се разшетали — рече Божанов и поглади по навик острата си бяла брадичка. — Жената е някъде из съседите, сега ще си дойде.

— Не се притеснявайте, другарю Божанов — каза Соколов. — Аз минавах насам и реших да се отбия.

— И добре сте направили. Знаете ли, аз тъкмо се

готвех да прескоча към вас. Хем да разбера докъде стигна тая работа, хем и да ви кажа нещичко.

— Значи тъкмо навреме съм се отбил? — с явен интерес запита майорът.

— Разбира се, разбира се. . .

Божанов надникна през прозореца да види дали Елисавета не идва и като седна срещу госта си, започна:

— Да ви кажа, от оная нощ хич ме няма. Гризе ме съвестта, мъчи ме. Като че ли аз съм виновен за всичко.

— Защо пък да сте виновен? — запита майорът и мургавото му лице светна от весела усмивка.

— Виновен съм аз, знам. Ослепях ли, оглушах ли? И сега ми е чудно как тъй да не видя и да не чуя нищо? Само аз съм виновен. Как иначе мога да си обясня, че пред очите ми гърмят срещу човек, а аз нищо да не разбера! — старият човек говореше с нескрита болка.

— Напразно се корите, другарю Божанов — успокоително го прекъсна Соколов. — Ако убийците знаеха, че ще ги видите, не биха се решили да стрелят. Това не е било случайно. Работата е била подготвена предварително. Вие не бихте могли да сторите нищо повече от това, което сторихте.

— Каквото и да ми разправяте, грях имам аз и толкова — не отстъпваше Божанов. — Но да оставим това. Било що било, може и вие да сте прав. Тя май цялата работа пак женска излезе — подхвърли той и загледа любопитно майора.

— Как женска, не разбирам? — запита хитро Соколов и се усмихна с подкупващата си усмивка.

След като разбра, че майорът е готов да го изслуша, Божанов предаде целия си разговор със Сапунджиев. Соколов настървено поглъщаше всяка дума. Значи тъй е казал Сапунджиев: заради жена е всичко! Той вече си изясняваше много неща, които досега бяха само бледи съмнения. Планът за бъдещата му дейност по дознанието беше налице!

— А снощи срещнах един непознат — започна старецът. . .

Идването на Елисавета Божанова прекрати разказа

на Божанов. Това беше добре дошло и за Соколов, който в новата история за непознатия и за снимката с мустакатия абитуриент вече виждаше ненужно фантазиране на един пенсионер.

Под предлог, че се е забавил повече, отколкото е прилично, той вежливо отказа да приеме предложеното му от домакинята сладко и като обеща, че пак ще намине тия дни, си отиде.

15. В ПЛАНИНАТА

Докато пътуваше във влака, лейтенант Коев не почувствува изтощителната жега. Той седеше до прозореца: лъхаше го хладният въздух. Вън трептеше мараня. Малкото пътници, разпилени по един-двама в купе, дремеха от скука. Скучаеше и Коев. Еднообразната гледка му омръзна. Хълмове, ниви, рекички. Неусетно той се унесе в размишления. Припомнил си за предстоящата задача, той се зае да пресметне времето, което ще му бъде необходимо за най-бързото й разрешаване. Няма време за бавене, врагът не бива да печели време. По пътя на тия размишления лейтенантът съвсем естествено достигна до един въпрос, който го поразколеба.

„Дали не се заблуждаваме, като залагаме толкова много на този шофьор? — мислеше Коев. — Да допуснем, че той се окаже наистина тъмна личност. Да допуснем, че и историята с репортьора не е случайна. Какво общо в края на краищата ще има той с покушението над Миланов? Не... съмнително остава все пак поведението му на шосето. Съмнително... наистина има нещо съмнително..."

Коев се облакъти на малката масичка до прозореца на купето и пак се загледа навън. Влакът летеше през безкрайни житни блокове. Комбайни и сноповързачки бързаха да довършат жътвата на ечемика. Още няколко дена и ще дойде ред на пшеницата. Истинска жътва. Като ята от разноцветни птици звената ще засноват по широките стърнища. Ще се понесат плавно сред злат-

ното поле комбайните, волно ще полети песента на жетварите.

Коев се премести на другия прозорец. Тук картината беше по-разнообразна. Току от самата ж. п. линия започваха десертни лозя. Перпендикулярните към влака редове се губеха някъде към склоновете на Родопите. А вляво стърчаха високите железни стълбове на електрически далекопровод. Дебелите увиснали жици се спущаха над къдравите лозя и се стопяваха далече към възвишенията.

Цялата тази картина — житните блокове, лозята, далекопроводът, натоварените камиони, които развяваха дълги сиви знамена от прахуляк по близкото шосе, — всичко това разведри Коев, всичко това му се стори съвсем тясно свързано със задачата, която му предстоеше да изпълни. . .

И пак: житни блокове, комбайни сред ечемиците, лозя, овощни градини, оризища, зеленчуци. . .

Влакът влизаше в гарата.

След половин час лейтенантът се клатушкаше върху един натоварен с цимент камион из задушно като пещ дефиле. Павираният път лъкатушеше край буйна пенлива река и едва успяваше да побере керваните от превозни средства, които непрекъснато се точеха нагоре и надолу.

Макар да навлизаха дълбоко в планината, те непрекъснато срещаха работни групи. Ето и тук, накацали като на строително скеле, десетки работници със запретнати крачоли ловят с дълги куки плаващите из водата борови и букови трупи. Вдясно други групи зидат леговище на някакъв водопровод. По-нататък зидари строят жилища и други постройки. А керваните от камиони, идващи от сърцето на планината и заминаващи натам, неспирно вървят.

Най-сетне пристигнаха в малко планинско селище. То приличаше на сухопътно пристанище — в него се бяха събрали стотици превозни средства. Камиони, леки коли, автобуси и мотоциклети от най-разнообразни марки пристигаха с шум, вземаха гориво и вода, поот-

дъхваха си и отново запълзяваха по трудните и зигзагообразни пътища на Родопите. Бумтенето на машините, дрезгавите писъци на клаксоните и виковете на хората се сливаха в един непоносим шум, който беше чужд на вековната тишина в огромната планина.

Коев скочи пъргаво от камиона, поразтъпка изтръпналите си нозе, отупа полепналия върху дрехите си прах и се запровира между гаридраните коли. Той не попита никого за управлението на автобазата. Беше излишно. Окачената фирма с нарисувани големи букви УАТ се натрапваше на очите отдалече. Лейтенантът не отиде направо там. Отби се в градинката на ресторанта, седна, поръча си студена бира, поотдъхна десетина минути, обмисли още веднаж някои неща и едва тогава стана от стола.

Ранният следобеден час, нажеженият от южното слънце въздух, острата миризма на бензин и нафта вероятно оказваха своето влияние върху атмосферата в управлението. Колкото шумът на улицата и площада беше голям, толкова тишината и спокойствието из канцелариите бяха тягостни и скучни. Коев не се изненада, защото и той чувствуваше въздействието на знойното време върху себе си.

Единствено от широко разтворената врата, на която висеше табелка с надпис „Управител“, се долавяха следи на живот.

Коев приближи. Сега вече по-ясно дочу плътен мъжки глас:

— . . . Да, казах вече! И до довечера да ми стоите, толкова. Няма, разберете, като ви казвам. . . Карайте сега така, пък утре ще я оправим някак.

Вероятно му възразяваха нещо, защото този път нотките на ядовитост прозвучаха по-ясно.

— Вие български разбирате ли, или не? Повече няма да ви слушам. Вървете сега, аз отговарям! Няма да се разправям цял ден с вас.

Малко след това отвътре се измъкнаха, мърморейки нещо под нос, двама младежи. Изцапаните с масло дрехи недвусмислено говореха за професията им.

Коев изчака, докато шофьорите се скрият в дъното на коридора, и застана на прага. Бършейки с носна кърпа косматите си гърди под разкопчаната до колана риза, един набит, на средна възраст мъж го изгледа въпросително.

— Търся управителя на автобазата — каза Коев.

— Влизайте! — тонът, с който беше изречена тази единствена дума, никак не се различаваше от тона, с който преди минута бяха респектирани младите шофьори.

Коев кимна мълчаливо с глава. Влезе, преметна на един стол сакото си и седна тежко. За него беше ясно, че ще трябва да почака още няколко минути. Нужно бе управителят да се успокои напълно. Чак тогава щеше да поведе разговор. Изглежда, че и управителят не бързаше. Той стана бавно, погледна през прозореца бензиновия кран, дето двама шофьори въпреки забраната пушеха, намръщи се и като се обърна към Коев, каза:

— Е, бай приятелю, кажете си болката!

Коев се усмихна. Той не познаваше характера на управителя, но това, което предварително беше научил за него, му позволяваше да пристъпи направо към работа. Затова без колебание се пресегна и му показа удостоверението си.

Набитият мъж дори не го дочете докрай. Върна му го и оживено каза:

— Защо не ми обадихте по-рано, аз си помислих, че за нещо ала-бала... — и той протегна космата си ръка, за да се представи: — Илчовски. Че какво ви е понесло в този пек към нас? Или пак някоя поразия са направили моите хора?

Коев повторно се усмихна.

— Толкова ли често правят поразии?

— А бе не правят, ама де да ги знам. Имам доста луди глави — отвърна Илчовски.

— Нужни ми са някои данни за вашите коли, за хората и затова се обръщам направо към вас.

— Разбира се. Дано ви бъда полезен. . . — Илчовски не можа да се изкаже.

В стаята влезе с някакво писмо в ръката доста възрастен мъж с плешива глава и зелена дочена риза. Приготви се да каже нещо, но управителят го изпревари.

— Раев, остави за после. Другарят е инспектор от Министерството на транспорта и трябва набързо да обсъдим нещо. Аз ще те извикам.

Коев хареса съобразителността на управителя. Щом плешивият мъж излезе, той одобрително поклати глава:

— Умно постъпихте.

— Те не са лоши — Илчовски имаше предвид хората от управлението. — Само скуката понякога ги прави прекалено любопитни. Появяването на непознат човек при нас трудно остава незабелязано. . .

Той стана, затвори добре вратата и докато сядаше, каза делово:

— На ваше разположение съм, можем да започнем.

Коев не се поколеба, а и нямаше време за губене.

— Предполагам, че добре познавате шофьорския състав на автобазата.

— Хайде де. . . Има си хас да не ги познавам. И зъбите им познавам, ама хора са, променят се. . . Днес не пие, а утре гледаш го започнал да смуче. . . — отвърна Илчовски. — Винаги сме правили грижлив подбор. И вие виждате каква е работата: сложна, тежка, отговорна. Водач, който не познава работата си и не владее кормилото, още на първия завой ще полети в пропастта. . . Грижливият подбор на кадрите при нас е на висота и ние. . .

— Разбирам, другарю Илчовски — прекъсна го внимателно Коев. — Това е до квалификацията на хората ви. Обаче какво бихте ми съобщили за моралния им и политически лик, за тяхната. . .

— Ясно, ясно, тавариш! Разбирам ви. Едното без другото не може. Знаете, самата наша работа налага да внимаваме; рудници, нови обекти, границата. Но как да ви кажа, без зрънца не сме оставали. Стадо без мърша, дето казват хората, може ли? — управителят се позамисли. — Сред шофьорското съсловие има всякакви хора. Знаем това и цедилката ни е твърде ситна.

Строго ги цедим. Е, когото не сме уловили и открили, него не сме наказвали или махнали. Но живи хора са това, не са машини. Машината повреди ли се, вкарвай я в работилницата, поправи я и готово. С хората не е точно така. И разяснителна работа провеждаме, и курсове, и кръжоци, стараем се да превъзпитаваме кадрите. Можем да се похвалим, че успехите ни в туй направление не са малки. Измениха се нашите хора! И не само се измениха, а и взеха нас да надминават. Няма какво да си кривим душата: надминават ни и в живота, и в работата. Трудно мога да ви кажа броя на ударниците, стохилядниците, двестахилядниците, орденоносците и т. н. Много са и броят им постоянно се увеличава. Ще се забавим, ако взема сега да ви разправям, че момчета, които преди няколко години дойдоха с по една бохчичка, още голобради или току-що излезли от казармата, днес са уважавани и тачени хора. Съветници имаме, първенци, активисти в обществените и политическите организации. И пари посъбраха хората. И къщи направиха. По-миналата година щяха да се изпотрепят за мотоциклети от панаира.

Илчовски говореше с нескрита гордост за хората си. Това беше хубаво. Но то беше твърде общо.

— Мене ме интересуват... сещате се, нали?

— Казах вече: имаме и зрънца... Всички хора не са еднакви. Но и тях ще оправим, макар и по-трудно... Понякога от такива чешити израстват личности, които те карат от сърце да им сваляш шапка.

— Но вие знаете ли за този случай? — попита Коев и подробно разказа за станалата преди три месеца история в този край: за пионерите, за камиона, който взел мнимия диверсант, после за ликвидирането на истинския диверсант.

Илчовски слушаше внимателно. Той дори престана да се бърше с кърпата, макар че по челото му се стичаха едри капки пот.

— Нима вашите шофьори с лека ръка вземат всеки непознат човек? Например шофьорът на камион 0375. Доколкото разбрах, името му е Борис Грозев.

16. ДОСИЕТО НА ЕДИН ШОФЬОР

Когато Коев спомена името на Борис Грозев, управителят стисна устните си и на челото му застинаха две отвесни бръчки. Той не побърза да отговори. Вероятно обмисляше нещо, защото се загледа настрана, хапейки плътната си долна устна и почуквайки леко с пръсти по бюрото. Като че ли се колебаеше.

Коев забеляза това.

— Може би него познавате достатъчно добре? Или изобщо не можете да ми кажете нещо положително?

— Не, не е това. Щукна ми нещо от главата за него, та се напъвам да си го припомня. Нещо, което, вярвам, ще е интересно за вас — със съжаление отвърна Илчовски. — Нищо, дано се сетя по-нататък. . .

Той порови между папките пред себе си, отвори едно чекмедже, отвори после друго, но, уверил се сякаш в безполезността на търсенето, отново обърна лице към лейтенанта:

— Откровено казано, не се учудвам, че ви интересува именно Борис Фатето. Преди малко казах, че имаме няколко зрънца. Без колебание ще ви заявя, че едното от тях е тоя Грозев. Питайте ме, дано ви помогна. Въпросите пробуждат заспалите впечатления и спомени.

Коев трепна, но се въздържа. Съвпадението на двете имена го изненада. Но той не искаше да разпитва. Понякога въпросите зле насочват. Той помръдна глава, с което подсказа на събеседника си да продължи.

Илчовски го разбра правилно и не чака втора покана.

— Хм, Грозев. . . Той работи при нас вече две години. Доколкото си спомням, дойде от язовира, където работил като багерист. Отначало се оказа дисциплиниран, но сетне се пропи. Обича гуляите и скандалите Все го сърбят юмруците. Няколко пъти го газихме на събрания, а и аз го наказах със заповеди. Пооправи се донейде и пак заработи мераклийски, но от гуляите и пийването не се отказа. Потаен е станал. Що се отнася до професията му — факир е. Шофьор и половина. И в

съревнование се включва, и награди печели. Той няма семейство и затуй повечето от времето си прекарва на кормилото. Работи извънредно и вади доста пари, ама тоя гуляйджилък и туй пиене някой път ще си покажат рогата. . .

— Как тъй работи извънредно? — прекъсна го Коев. — А кодекса?

— Кодексът си е кодекс, тавариш, ама когато има срочна работа, никой не те пита, а всеки вика „Дай коли" и толкова! Книгата си е едно, животът си е друго. Важното е строителството да не закъснява, нали?

— И Грозев е най-упоритият, така ли?

— Тук хората не обичат много извънредното пътуване, защото то е опасно. А на него и окото му не мига.

— Защо извънредното пътуване да е опасно? — запита Коев.

— Защото в повечето случаи се работи през нощта или в лошо време. Това изтощава, а тук пропасти на всяка крачка. . . — обясни управителят.

— Можете ли да си спомните кои маршрути предпочита Грозев?

— Нашите пътища не са много, но има място и за избор. Грозев харесва всички маршрути освен тия към вътрешността на страната.

— Как да разбирам това „освен тия към вътрешността"? — наивно подхвърли Коев.

— Много просто. Щом не пътува на север, значи пътят му е на юг.

— В това „на юг" влиза ли граничният район?

— Естествено. Това е на първо място. На второ място са рудниците, на трето — новите заводи и най-после — далечните населени места до самата граница и. . .

Илчовски спря изведнаж. Сякаш му хрумна нещо. Наведе се към събеседника си и го загледа въпросително.

— Чакай, чакай. . . Вие какво такова. . . границата... Да не би Грозев... — той се запъна, макар че произнасяше думите си съвсем бавно и тихо.

Коев пак се усмихна.

— Е, това още не се знае. Предполагаме нещо, но всичко е още съмнения, а възможно е нищо изобщо да няма. Нека не бързаме още.

Но управителят явно не го слушаше.

— Казах ви, че ще си спомня и ето че си спомних. Сега всичко ми става все по-ясно — и по лицето на Илчовски преминаха нервни тръпки. — Ясно си спомням. Това се случи рано пролетта — като днес го виждам. Беше късно вечерта, бях се забавил тук, в управлението. Както виждате, не пуша и почти не пия. Но тогава от умората ли, или просто да се поразсея, поотбих се в малкото ресторантче да сръбна нещо за освежаване. Хора имаше малко, а от нашите ни един. Поозърнах се наляво, надясно и вече се канех да отложа почерпката, току съгледах в малката стаичка нашия Грозев. Разгеле, рекох си, един наш човек ще ми прави компания. И без да се колебая, направо към масата му тръгнах. Но когато изкачих двете стъпала, видях, че той не беше сам. Беше с някакъв непознат за мене човек. „Боре, ще седна за минутка да пия една ментовка и ще вървя“ — тъй рекох и без да чакам отговор, се настаних при тях.

Илчовски спря за момент разказа, може би искаше по-подробно да си припомни всичко, поотдъхна малко и продължи:

— Както виждате, дотука няма нищо интересно и необикновено. Необикновеното беше това, че и Грозев, и непознатият май че се уплашиха от нещо. Не е само тъй да ми се е сторило. Тъй беше. Сконфузиха се те и дори не найдоха сили да заговорят. Борю смънка нещо, което приличаше на покана да се запозная с другия, ама аз не обърнах внимание. Но едва ли и това би ме сепнало, ако не бях зърнал как Грозев смигна предупредително на събеседника си. Това вече ме учуди. „Що за сигнализация е това?“ — викам си и поразгледах по внимателно непознатия. Гледайте мене, тавариш, и за него не питайте. Стори ми се само малко по-старичък от мене, защото зъбите му не бяха в ред. Иначе охранен и запазен човек. Направих се на небрежен и за-

приказвах. За туй, за опуй — човек винаги намира за какво да дърдори. Поотпуснаха се те, взеха да се обаждат. С една дума, развързаха ги, гаврътнахме по чашка и те се съвсем отпуснаха. Били запасняци заедно, та оттам се познавали, а сега случайно се срещнали. Гостът отивал на почивка в близкия до границата курорт, дето е на юг от нас. Изтървал автобуса и дошъл насам с един наш камион. Няма що, Борис се заел да му намери превоз за по-нататък. Да си кажа правичката, цялата тая история ми се видя измислена и съмнителна, ама се направих на балама. Нямам слабост към криминалистиката, но реших да проверя какво ще стане. Платих си сметката и като казах, че съм изморен, излязох. Мислите, че си отидох в къщи ли? Казах ви, че исках да проверя какво ще стане по-нататък. Предполагах следното: Грозев ще запали колата си и без разрешение ще го откара в курорта. Скрих се в един наш камион, гариран на площада, и зачаках. Мина доста време, те си стояха в ресторанта, но все пак изчаках ги. Излязоха най-сетне. Ей сега ще идат към колата на Борис, тъй си думам. А те съвсем спокойно се отправиха към главния път, спряха в тъмнината и там зачакаха. „Сигурно гледат за някоя закъсняла кола, та с нея да отиде човекът до курорта, пък аз, глупакът, малко ми е другата работа, ами взех, че се писах и разузнавач." Но вече нямаше как да се измъкна от кабината на камиона, ще ме видят, ще се изложа. Кротувам си, значи. Най-после блесна светлина от прожектори на кола. Само че от обратната страна, откъм юг. „Не им провървя — думам си, — ще трябва да чакат още." Тъй, ама съм се излъгал.

— Защо? — прекъсна го Коев.

— Защото „курортистът" се качи именно в тази кола и отпраши с нея.

— На север?

— Да, на север — тръсна глава Илчовски. — Чакайте, не се свърши с това. Та всичко туй ме ядоса. „Защо да ме лъжат?" — викам си. Реших да отида докрай. Изчаках минута-две, докато Грозев потъна в уличката зад своята квартира. Изтичах до гаража,

скочих в служебната кола и хайде подир камиона. Като пийне малко човек, всичко прави. Настигнах ги още по първите завои. Когато видях ясно номера на колата, позабавих, обърнах обратно и се завърнах тук.

Илчовски прекъсна разказа си. Този път отново извади кърпичката и пак започна да се бърше. Лицето му изразяваше задоволство. От умните му очи не можа да избегне големият интерес, който прояви разузнавачът. Управителят зачака въпрос от него и не се излъга.

Леността, която беше завладяла Коев в началото на разговора, отдавна беше изчезнала. Той поглъщаше всяка дума на говорещия и не правеше усилия да скрива изненадата си. Така си е, дявол да го вземе, той никак не бе се надявал да попадне на такива факти. Затова прекъсването на Илчовски го накара да зададе нетърпелив въпрос:

— Предполагам, че с това историята не е приключила? Нали?

— Разбира се, че не! — заяви самодоволно Илчовски. — Но и другото разбрах лесно. На следващия ден изчаках завръщането на камиона и от разговора с водача (той излезе мой познат) между другото разбрах, че „курортистът" е слязъл чак до града и взел влака за Пловдив. . . Туй е тя, цялата история. Повече нищо не можах да надуша. Бях я забравил, но сега вие ме подсетихте да я разкажа. Защо ме излъга тогаз в ресторантчето нашият Борис Грозев? Ето кое е интересното.

— За пръв път ли откривате всичко това? — запита внимателно Коев.

— Нямаше на кого да я разправям — отвърна замислено управителят. — Казах ви, че бях я забравил даже.

— Бихте ли ми дали по-подробно описание за външността на тоя „курортист"?

— Струва ми се, че повече от това, което казах, не ще мога да си припомня.

— Споменахте нещо за зъбите му?

— А, виж, за зъбите помня хубаво. Забелязах, че... чакайте да поназоря мъничко мозъка си... — Илчов-

ски опипа с ръка челюстите си и изрече с притворени очи: — Точно така. Липсваха му два горни леви зъба.

И като разтвори устата си, той показа точно мястото на липсващите зъби.

„Кучешки и кътен“ — каза си на ум Коев и гласно запита:

— Бихте ли го познали на снимка или така, ако го срещнете?

— Смятам, че не ще се излъжа.

Коев реши да прекрати с тази случка и отклони разговора.

— Сега, другарю Илчовски, бих желал да прегледам личното досие на Грозев.

— Това е най-лесното, веднага ще го имате — Илчовски стана.

— Но. . . — опита се да го спре Коев.

— Не се страхувайте, знам — прекъсна го управителят. — Никой няма да разбере, не съм дете.

„Наистина, знае си работата“ — позасмя се Коев след излизането на управителя. Прииска му се да използува усамотението, за да обмисли това, което бе чул досега, да го систематизира. „Ще оставя заключението накрая“ — реши той, макар че породилото се радостно предчувствие го завладяваше, тласкаше го да бърза така, както бърза ловецът, когато налучка дирите на рядък дивеч. „Той е, той е! Шофьорът Борис Грозев е една от бръниките, непременно е една от бръниките!“ — шепнеше му един глас. А друг глас му възразяваше: „И друг път си се лъгал така! Внимавай!“

Награбил множество папки в ръце, Илчовски се върна и пръхтейки с уста, почти извика:

— Фурна и половина! Такава горещина не помня отдавна, просто не може да се диша... Ще слезем после да се гмурнем във вира, не е живот това. . . — и като намигна пак, рече още по-високо, за да го чуят и навън, защото там навярно имаше хора: — А, другарю инспектор по автомобилния транспорт, ще слезем до вира, нали? . . .

Коев се засмя, но не отвърна. Пое внимателно по-

дадените му папки. С досетливостта си този човек спечели сърцето му. Вместо да вземе само досието на Грозев и по такъв начин неволно да подскаже на служителите за кого се говори толкова време, той беше награбил и досиетата на още близо двадесет души. Хитро, няма какво да се каже.

Коев лесно намери папката на Борис Грозев. Отвори я. Още на първата страница в горния десен ъгъл на анкетния лист от малка снимка го погледнаха вторачените очи на още млад, не по-възрастен от тридесет и пет години мъж. Сухо скулесто лице, недоверчиво свити устни, пъстра връзка, но сложена твърде накриво. „Интересна личност" — помисли си Коев и сам се учуди на тази си своеобразна констатация. Като прегледа внимателно писмените саморъчни отговори на въпросите, той прелисти няколко страници и се зачете в кратката автобиография. Ето какво беше написал Борис Грозев:

„...Гимназия завърших във Велес през 1942 година, тъй като бях изключен от гимназията в родния си град. Баща ми, с когото още тогава не се разбирах, по това време въртеше с големия ми брат някаква дребна търговия из Беломорието, но аз нямах нищо общо с тях. Бях преминал изцяло на издръжката на майка ми. След гимназията постъпих в казармата, откъдето бях освободен чак след завръщането ми от фронта — 1945 година. Отначало не работех нищо. После ходих бригадир. Карах дрезина на новата линия, бях багерист на язовир „Копринка" (сега „Георги Димитров"), най-сетне станах шофьор и такъв съм си и досега."

С това биографията се изчерпваше. Следваха: заповеди за назначение, за награди и наказания, разни служебни бележки и опис на намиращите се в папката документи.

Коев сви недоволно устни: твърде малко и нищо особено — бедно досие. Той прегледа още веднаж документите, взе някои данни в бележника си и обърна анкетния лист със снимката на Грозев. Огледа се и го по-

стави до прозореца, там, дето падаше цял сноп слънчеви лъчи.

Илчовски го наблюдаваше с любопитство. Разузнавачът извади от чантата си малък фотоапарат и като се наведе ниско над снимката, щракна няколко пъти.

— Готово — каза той, сложи апарата обратно в чантата си и върна досието на заинтригувания Илчовски.

— Всичко е готово вече, така ли? — запита управителят.

— Не, не е готово. Имам още един въпрос — отвърна Коев. — Искам да ми кажете какъв е бил маршрутът на Грозев на 18 април тази година и какво е превозвал през тоя ден.

— И това е лесна работа — отвърна управителят и излезе с папките.

Скоро той се върна с няколко кочана пътни листове и започна да се рови старателно из тях. Прерови ги един път, прерови ги два пъти, а още нищо не беше намерил.

— Май че не ще е лесна работа. . . — промърмори той. Измина доста време, но той пак нищо не успя да намери. Сянка на учудване легна върху пълното му лице.

— Дяволска мотаница — изруга той. — Нищо не

мога да разбера. На 17 април Грозев е имал курс към север, на 18 е бил свободен, а на следващия ден е бил отново на север.

Коев го загледа въпросително.

— На 18 април той е идвал с колата си откъм границата, взел е фотокореспондента някъде по пътя и го е откарал чак до града. Как да се обясни това — фактът съществува, а пътният лист не съществува? . . . — запита с едва забележима ирония той.

— Наистина, нищо не разбирам. Как е станало това? Но какъв номер казахте, че е имал камионът? — внезапно запита управителят.

— 0375 — отговори му Коев.

— Аха, точно така! Сега вече ми е ясно — облекчено въздъхна Илчовски и се плесна по челото. — Сега ще ви обясня, припомних си. Вярно е, че на 18 април Грозев беше освободен от наряд. Но само на книга. През този ден един от нашите шофьори се беше разболял и Грозев дойде с молба при мене да му разреша да го замести. Спомням си добре, защото тогава не бях съгласен с тази комбинация. Но Грозев много настояваше и аз отстъпих. Спомням си, така беше.

— Значи на тази дата той е бил към границата?

— Точно така. В това няма съмнение — отвърна категорично Илчовски.

— Ясно. Кажете ми по какъв начин бих могъл да видя Грозев отблизо.

— Ха! Сега вече не ще мога да ви услужа — поклати глава и разпери ръце Илчовски.

— Защо?

— Забравих да ви кажа, че от десетина дена той не е тук.

— В отпуск?

— Не, не е в отпуск.

— А къде е?

— И това ще ви обясня. Той само временно не е при нас. С една дума — отиде да кара леката кола на областното управление. Замества шофьора, който е в отпуск.

Коев иронично изкриви лицето си:

— Изглежда само на заместване му върви!

— Какво да се прави. Такава ни е службата: на колела сме. . .

— И сега ли по негово желание стана?

— И сега.

Коев замълча, облегна се назад на стола, притвори очи. Безспорно интересна птица е тоя Борис Грозев.

— Значи така: страст да замества. Пазете се, другарю управител, да не замести някой ден и вас.

Двамата се засмяха.

Иронията на Коев беше привидна. В себе си той беше доволен. Много беше доволен от наученото, макар че до крайния резултат имаше още много път. Почувствувал едва сега умора, той стана. Искаше му се вече да приключи.

— Преди да ви благодаря за отзивчивостта и добрите сведения, ще ви помоля за още едно нещо — Коев беше сериозен. — Естеството на нашия разговор изисква да не се влиза никакъв шум, да се пази пълна тайна. Трудно е да се предвиди какво ще излезе от всичко това, но от вас няма да скрия: предполагам, че сме на верни следи. Гледайте си службата спокойно и не предприемайте нищо спрямо Борис Грозев. Вие сте културен човек и се досещате, че е възможно и да се заблуждаваме. Няма нищо по-отвратително от това да се обиди невинен гражданин.

— Разбирам, разбирам — успокоително отвърна Илчовски. — Само ще си отварям повечко очите и толкова. . . Ако пак ви потрябвам за нещо, тук съм.

— Благодаря ви, другарю управител, и довиждане.

— Довиждане.

Управителят също стана и като друсаше ръката на разузнавача, запита:

— Веднага ли потегляте?

— Налага се да замина колкото е възможно по-бързо.

— То си е ваша работа и няма да ви се бъркам — малко разочарован каза Илчовски и извади джобния си часовник. — Охо! Минава пет.

— Какво означава вашето възклицание?
— Изпуснали сте редовния автобус.
— Неприятно... — смръщи се Коев.
— Нищо, нищо. Аз ще ви осигуря превозно средство.

Двамата мъже излязоха на площада. Жегата беше попреминала. Слънцето вече се спущаше на запад и полегатите му лъчи хвърляха тъмни петна по гористите възвишения на връх „Снежанка". На юг, върху зеления килим на голямото плато, самотни замислени борове простираха дълги черни сенки. Откъм дефилето повяваше ветрец — предвестник на хладна лятна вечер.

17. ХИПОТЕЗИ

Свечеряваше се.

Полковник Беленски се върна от поделението разочарован и ялосан. А това рядко се случваше с него. Надеждите му да попадне на нови данни, които да хвърлят определена светлина върху опита за убийство на капитан Миланов, се провалиха. Специалистите се двоумяха в заключенията си след прегледа на повредената станция. Те не бяха в състояние да докажат дали повредата има чисто авариен характер, или е предумишлена.

Полковникът не беше доволен. Гнетеше го съзнанието, че тук става нещо нередно. „Или имаме работа с опитна банда, или се самозаблуждаваме някъде" — разсъждаваше той, като отново и отново се връщаше към известните факти и към своите предположения.

Близо половин час Беленски стоя безмълвно в кабинета си. Много неща премисли той, но не виждаше накъде да продължи. Той толкова много разчиташе, че повредата на радиолокационната станция ще им покаже правия път, ще им даде нови козове! „Дали Соколов не ще излезе прав?" — запита се ненадейно той.

Както и да строеше хипотезите си, Беленски достигаше все до един и същ край. Увереността му, че поку-

шителят рано или късно ще се обади, ще покаже присъствието си, не го напускаше.

Полковникът натисна бутона на бюрото си.

— Извикайте при мене майор Соколов! — обърна се той към влезлия младши лейтенант.

Майорът току-що се беше завърнал от посещението си при стария Божанов. Яви се веднага.

— Липсва само лейтенант Коев — леко усмихнат го посрещна полковникът. Доброто му настроение постепенно се възстановяваше.

— Лейтенант Коев е в автобазата — отвърна Соколов.

— Дали ще успее да подхване там нещо?

— Предполагам. Трябваше да се обади досега.

— Да оставим лейтенант Коев. Нека видим какво откриехме тук — продума Белински. — Лично на мене не ми провърви. Изглежда, че радиолокационната станция е повредена случайно, а не умишлено. Разбира се, това не е окончателно установено. Точни резултати ще имаме утре. Може да се наложи и ти да прескочиш до поделението. Май че сме се залутали в съвсем странична и при това твърде глуха улица.

Полковникът млъкна.

Използувайки паузата, майорът побърза да доклади.

Първо разказа подробно за разговора си със стария Божанов, сетне го анализира и съобщи заключението си.

Изслушал го внимателно, полковникът се оживи.

— Слушай, Николай. Нямам нищо против твоята констатация, но струва ми се, че това още не е достатъчно. Да предположим, че между съпругата на Миланов и майор Тодоров е имало увлечение. Случват се подобни неща. Обаче аз не виждам защо трябва да се свързва това с покушението.

— Вие не ме разбрахте, другарю полковник. Не става въпрос за покушението. Става въпрос, че тук има нещо уплетено, което на всяка цена сме длъжни да си разясним. Фактите говорят, че именно през онази вечер, ко-

гато е било стреляно срещу Миланов, именно тогава Дора Миланова се е върнала късно вечерта. Защо се е получило така? Къде е била?

— Може би тя е имала сериозни мотиви, за да се оправдае пред съпруга си. Това все още нищо не доказва.

— Защо тогава е било необходимо да плаче? — запита Соколов.

— Най-много плачат влюбените!

— А писмото?

— Именно писмото потвърждава, че срещата не е минала без драми. Затова е плакала.

Соколов се замисли разколебан, но скоро запита:

— В такъв случай Дора Миланова би трябвало да ни каже къде е била през тая вечер?

— Ти пита ли я?

— Не, но... Страхувам се, че тя няма да каже.

— Естествено, би било правилно да се очаква подобно нещо, въпреки че тя няма интерес да крие истината.

— Дори ако има пръст в покушението ли?

— Поне за мене подобна версия е неоснователна!

Категоричният отговор на полковника смути майор Соколов.

— Обаче не ще те възпирам — продължи Белински. — За да сме спокойни, разрешавам ти да изясниш тия сърдечни увлечения, но внимателно. Знаеш какво е състоянието на младата съпруга в настоящия момент. Ако се наложи да разговаряш с нея по-искрено, ще трябва да я увериш, че всичко ще остане в пълна тайна, че съпругът й нищо няма да научи и че е в неин интерес да ни каже истината.

— В такъв случай е необходимо само още една проверка — допълни майорът. — Да се опознаем и с приятеля на Миланова. И да узнаем къде е бил и той през същата вечер и в какво състояние се намира оръжието му.

— И против това не възразявам — кимна одобрително полковникът. — Смятам за излишно да те съветвам, че ще е необходимо да се срещнеш преди всичко и с този Сапунджиев, за когото ти е споменал старият учител, и да се осведомиш по-подробно за онова, което е подхвърлил за тия любовни увлечения. Може би той ще ти бъде полезен с нещо. Още повече, че е човек от поделението.

— А за проверката на оръжието?

— Ти свърши това, а останалото ще уредя лично аз с командира му.

Беленски се изправи и се приготви да изпрати Соколов, ала на вратата се почука тихо.

— Да! — високо извика той.

Влезе пълничък младши лейтенант с лист хартия в ръка.

— Бърза телеграма, другарю полковник — докладва той и подаде сгънатия лист на полковника.

Беленски хвърли бегъл поглед по налепените лентички, даде знак на Соколов да седне и зачете на глас:

„Лицето се оказа едно и също. Добрах се до интересни данни. Тръгвам веднага.

Лейтенант Коев"

Двамата мълчаха близо минута. Майорът се стремеше да открие какво впечатление е направила телеграмата на полковника и вече с нетърпение очакваше да чуе какво ще каже той.

— Да, наистина интересно — каза Беленски, като гледаше през прозореца. — Само че не мога да разбера дали кълбото се разплита, или се оплита още повече.

Соколов мълчеше.

— Впрочем не ми е ясно каква роля може да играе този шофьор — обърна се полковникът към Соколов.

— И аз не разбирам — раздвижи се майорът. — Но не мога да си обясня защо в такъв случай Коев се връща тук, а не остане там. Изрично го предупредих: ако се появят някакви съмнения, той да не мърда оттам и да не го изпуска от очи!

— А защо да не допуснем, че ако шофьорът е заме-

сен в нещо тъмно и е подушил нашите стъпки, е решил да изчезне?

— Изключено е, другарю полковник — решително възрази Соколов. — Преди всичко той няма от какво да се страхува. Аз предполагам, че задачата на враговете е по-голяма и не така лека за изпълнение! Нима не е правилно да допуснем, че капитан Миланов е бил пречка за осъществяването на техните планове и те затуй решават да го ликвидират? А редно е да се предполага и друго, че с посегателството над него те се опитват да отвлекат вниманието ни и докато ние ги дирим тук, те да си свършат работата нейде другаде и да се изпарят...

Полковникът слушаше внимателно и се усмихваше.

— Всичко това е приемливо — каза той. — Обаче аз не съм в състояние да те разбера, Соколов. Докато един път защищаваш версията за престъпление от любовен характер, веднага след туй се хвърляш на друга крайност, т. е. към онова, което аз подлъжам!

— Сигурно не съм се изразил добре. Ще ви обясня, но разрешете ми преди това да ви попитам. Защо мислите, че не е допустимо да имаме криминално престъпление? Нима липсват основания да се съмняваме?

— Правилно, имаме основание — отвърна Белецки. — И аз не съм твърдял обратното. Щом заявих, че ти разрешавам изясняването на тия съмнения, знаи че одобрявам насочването ти в това направление. Това обаче не означава, че трябва да пилеем еднакво силите си в различни насоки. Впрочем искам да чуя твоето мнение.

Соколов не се поколеба и започна.

— Аз например имам известни съображения, които ме карат да залагам и на предполагаемата любовна история. Ние винаги сме говорили, че към всяка работа трябва да подхождаме не по шаблон, а според конкретните условия и факти и едва тогава да определяме насоката на издирванията си.

Соколов замълча за момент и отново продължи:

— Какво имаме налице сега? Посегнато е върху живота на един наш офицер. Убиецът е неизвестен и пред нас стои задачата да го открием. В процеса на търсенето ние достигнахме до две хипотези. Първо, че имаме престъпление от любовен характер или от нещо подобно и, второ, че имаме работа с врагове, или с политическо престъпление.

— Напълно съм съгласен с тебе — прекъсна го полковникът. — В такъв случай ме интересува една подробност. Ти сам ходи през нощта да съобщиш на Миланова за нещастието и дори я доведе в болницата. Питам те: какво е впечатлението ти, може ли тя да посегне върху живота на мъжа си?

Соколов се сепна.

— Не съм казал, че вече съм я сложил в числото на убийците!

Беленски махна с ръка.

— Добре! Да предположим, че отхвърлим обвинението срещу нея. В такъв случай то пада върху един друг наш офицер. Не ти ли се струва, че и това е съмнително, несигурно.

Соколов реагира веднага:

— Пред нас стои за разрешение загадката: криминален или политически характер има посегателството върху капитан Миланов. Разрешим ли това, другото е по-лесно.

— Предполагам, че вече имаш известно мнение по този въпрос — подпита го полковник Беленски и внимателно заслуша.

— Както казах преди малко, първите впечатления от срещата с Миланова не ми дават основание да се съмняваме в нея. Що се отнася до нейния приятел, то засега ще го оставя настрана. За него още нищо не знаем. Любовните увлечения на двамата не ни задължават да ги обвиняваме в престъпление.

— Но ни задължават да доведем и тази история докрай, па макар и най-невинна да е тя — прекъсна го Беленски.

— Срещата ми с учителя Божанов хвърли известна светлина и в тая насока, другарю полковник. Бих желал да се спра за малко на второто наше предположение — за политическия характер на покушението. Кое ни дава основание да напрегнем усилията си в тази насока. Първо, посегна се върху живота на един офицер; второ, този офицер командува важно военно поделение, снабдено със съвсем нова материална част; трето, писмото на италианските моряци; четвърто, граничният инцидент и току-що получената телеграма от Коев.

— Защо пък и телеграмата? — запита Беленски.

— Защото тя се отнася до шофьора, а до него ние достигнахме чрез намерения около местопокушението автобусен билет.

— Какво те кара да съпоставяш тия данни? Ние не сме сигурни, че той може да има нещо общо с покушението.

— Разбира се, че не сме сигурни! Мисълта ми беше друга — Соколов замълча малко, вероятно обмисляше нещо, и отново продължи: — Билетът ни отведе в пивница „Родопски партизани", където през вечерта един от посетителите е бил и шофьорът Борис Фатето. Сега Коев съобщава, че този Борис Фатето и шофьорът, който е вземал в колата си мнимия „диверсант", са едно и също лице.

Беленски удвои вниманието си и се наведе над бюрото загледан мълчаливо в говорещия Соколов.

— От прочетеното в очерка за граничната история ни направи впечатление един факт, който не ми се иска да отмина така лесно. Там ясно се казваше, че пионерът, който проследил „диверсанта", видял как шофьорът поправял камиона си. В това, разбира се, няма нищо лошо. За мене загадъчното е това: защо след като „диверсантът" притичва до камиона, шофьорът забравя повредата, прекратява ремонта, качва го при себе си и полетява? Не е ли стоял умишлено на пътя, не е ли чакал наистина някого?

— Добре — продума усмихнато Беленски. Пълното му красиво лице гореше от възбуда. — Радвам се,

че и ти мислиш като мене — той замълча, една отвесна бръчка се спусна по челото му, спря се между двете му сини очи, трепна и отново се стопи. — Наистина интересно. Значи, трябва да очакваме новини от Коев.

— Той сам съобщава, че има такива.

— Така... Да се надяваме, че сме уловили здрава бръчка. Сега трябва да внимаваме, да не бързаме с необосновани изводи. До завръщането на Коев има да помислиш още. Иди в поделението, срещни се със Сапунджиев, „запознай“ се с оня майор, вземи заключението на специалистите по аварията на радиолокатора! Аз ще свърша останалото.

Соколов стана.

— Не съм пророк, но каквото и да е скрито в този загадъчен изстрел срещу капитан Миланов, то ще бъде изкарано на повърхността и ликвидирано в срок, другарю полковник! В това не се съмнявайте! — каза разпалено той.

— Не, не се съмнявам — ободрително подхвърли полковникът. — А почувствуваш ли нужда от още помощници, искай. Ще ти дам.

— Лейтенант Коев ми е достатъчен!

— Добре. Моля те, преди да излезеш, донеси ми всички материали по делото!

— Слушам, другарю полковник!

Соколов излезе.

18. СТАРИЯТ БОЖАНОВ ОТНОВО СЕ НАМЕСВА

Тая утрин в къщата на Божанови беше много весело. Пристигна Доброслава. Двамата старци не знаеха къде да се дянат от щастие. С дъщеря им дойде и Лиляна Велева.

Постепенно атмосферата се успокои. Трите жени се отделиха в една от стаите и Божанов остана сам. Прочете вестника, седна до прозореца и се унесе в мисли. Кой знае защо, припомни си вчерашното посещение на майор Соколов. Доста бе умувал след заминаването му.

Старият учител не си спомняше още да е имало такъв случай, когато негов ученик да е станал известен човек и той да не знае нищо за него. Сега от невиделица се появи тоя неизвестен музикант и размъти мозъка му.

Сапунджиев му бе казал, че гостенинът му подготвял концерт. Дали не го излъга? Не, Сапунджиев е добър човек. Старецът дълго мисли и накрая реши, че всичко може да се дължи на една случайна прилика между тоя учител по музика и някогашния абитуриент. Но не... Старческата му любознателност го гъделичкаше, не му даваше мира. Той се позавъртя из къщи и излезе на двора.

Докато подрязваше розите и чистеше от шума хризантемите, той си мислеше за тазвечершната игра на табла в кафене „Рила“ със стари свои колеги, за приятните разговори пред чашка силно кафе... „Не ме оставят на мира тия съмнения — прошепна си той, защото несъзнателно беше захванал да сравнява във въображението си образите на абитуриента и учителя. — Не съм пък чак толкоз остарял.“

Жените още приказваха в стаята и се смееха високо. Божанов влезе в гостната. От нейния прозорец се виждаше дворчето на Сапунджиев. Божанов седна, взе един роман и разсеяно го запрелистя. Внезапно дигна глава. Зад пердето на Сапунджиевата стая се мярна една сянка. Взря се. Беше човек. Изправен зад леко отдръпнатото перде, непознатият пушеше и гледаше към улицата. Божанов не можеше да види лицето му. Човекът се отдръпна навътре. Божанов остана на мястото си, без да снема очи от прозореца на съседа си. Така в мълчаливо наблюдение изминаха близо пет минути. Божанов вече се готвеше да изостави това нахално според него любопитство, когато още едно нещо му направи впечатление. Две от саксиите, наредени по перваза на прозореца на Сапунджиев, бяха изместени и сложени някак си не на място. Листата, които винаги гледаха слънцето, сега бяха обърнати към стаята. Между двете избуяли саксии имаше доста голямо разстояние.

Божанов се замисли. Той не можеше да си обясни защо е било необходимо това разместване. Най-малко допускаше, че то може да бъде направено от Сапунджиев. Съседът му обичаше цветята и умееше да ги отглежда дори по-добре от жена. Това е сторил някой друг и този друг е сигурно човекът, който стоеше зад пердето. От всичко това старият учител дойде до заключението, че непознатият е все още в къщата на Сапунджиев. В края на краищата в това нямаше нищо чудно. Божанов реши да не мисли повече за това и дори се отдръпна. Все пак, за да се увери, че не се лъже, Божанов се вмъкна в двора на Сапунджиев и почука силно на стъклената врата. Никой не се обади. Това затвърди окончателно съмненията му. Той почака малко, после махна с ръка:

— Какво ме интересуват хорските работи — прошепна тихо той, — та като махленска клюкарка съм занадничал в чуждите къщи.

Но колебанието му трая само миг. Той си спомни разговора със Сапунджиев. „Защо Сапунджиев ми каза, че гостенинът му е отишъл на хотел, когато е още тук? Защо ме излъга? Защо този човек се крие и не смее да се покаже навън? Ето и тези цветя. Отместил ги е, за да може да наблюдава по-добре от стаята към двора и улицата."

Всички тези дребни на глед случки усъмниха стария учител. Освен това късно нощес той пак чу, че през двора на съседа му преминава човек. Това не беше Сапунджиев. Значи е бил този, който и сега се крие вътре и се пази да не го види някой. Божанов си спомни за снимката, за младежа с наболите мустаци, за срещата с човека пред вратата на Сапунджиев, за разговора с касиера, за това, което забеляза сега, и му се стори, че тук има нещо нередно, нещо загадъчно.

Чувството му за дълг му подсказваше, че тази работа не бива да се замълчава. Май че ще е най-разумно да побеседва внимателно със съседа... Ами ако сгреши?... След това той си спомни, че търсеше повод да отиде при майор Соколов, не толкова да му съобщи

нещо важно около оная вечер в градинката, колкото да научи нещо от него по разкриването на убийците. Ето, сега тсй можеше да отиде до управлението на МВР, да разкаже за всичко това и да научи някоя новина.

Жените оттатък се раздвижиха.

— Григоре бе, де си се заврял? — обади се жена му.

— Тук съм, какво има? — отдръпна се той от прозореца, където отново беше застанал.

— Я иди да купиш яйца от пазара, че в залисията си съм забравила.

— Защо пък татко? Ще отидем ние. И без това искаме да се поразходим — пресече я Доброслава.

Божанов излезе при тях и на свой ред запротестира:

— Има време, ще се напазаруваш цяло лято. Сега сте ми гостенки и ще останете да си почивате, а аз ей сега ще се върна.

— Ние сме млади, татко, ти си почивай...

— Тъй ли? Акс ви се разхожда, разхождайте се, но на пазара ще ида аз!

Предложението на жена му се яви съвсем навреме, съвсем като „добре дошло“. Той вече твърдо беше намислил да отскочи до управлението на МВР, но се чудеше как да излезе от къщи. А сто сега това ще му се удаде твърде лесно, без да има нужда да обяснява всичко на Елисавета. Той не искаше да й казва нищо, защото знаеше, че тя непременно ще му се скара: „Одъртя, изкуфя и захвана да се занимаваш с глупости!“

Като се страхуваше да не го върнат назад, той взе домакинската чанта и забърза. Но от пътната врата се върна. Снимката, трябва да вземе и снимката. Нека и нея видят в управлението. Човекът може да не е същият, приликите са възможни, ала ще им послужи да се ориентират...

19. ИНТЕРЕСНОТО ОТКРИТИЕ

До девет часа полковник Беленски с най-голямо внимание проучва материалите по делото на капитан Миланов. Откъдето и да разглеждаше фактите, той достигаше до едни и същи въпроси. Според него най-важна

задача за сега беше да се изясни защо е било посегнато върху живота на офицера? Узнаеха ли истинските причини за покушението, пътят към издирването на престъпниците щеше да бъде вече по-лесно налучкан.

Отначало Беленски разчиташе много на сигналите на италианските моряци, но сега взе да се отчайва. Очакванията му, че „гостът" ще се „обади", не се оправдаха. На запитванията му до съседните управления, дали е забелязана подобна личност, се получиха все отрицателни отговори. Тогава Беленски реши да поговори с дошлия в съзнание капитан Миланов, обаче доктор Нейков беше неумолим. Такъв разговор той щял да разреши, и то само за пет минути, едва след един ден. Полковникът не настоя. Примири се със създалото се положение. Ще, не ще, трябваше да изчака пристигането на лейтенант Коев. Разчиташе на това, че майор Соколов също можеше да се върне всеки момент с нови сведения.

Освен това той мислеше и върху думите на Сапунджиев — така, както пенсионерът ги беше съобщил на Соколов. Силно впечатление му правеше категоричността, с която касиерът на поделението беше говорил за причините на загадъчния изстрел. Защо този човек мислеше така? Защо беше уверен, че опитът за убийство е продиктуван от стремление към Дора Миланова? Не знае ли Сапунджиев неща, които не са известни на разузнавачите?

Тези мисли увеличаваха нетърпението на полковника. Караха го да нервничи. Той изпитваше чувството, че губи ценно време. Не обичаше да стои със скръстени ръце, а ето сега нищо не прави, стои и чака.

Телефонът иззвъня. Беленски вдигна слушалката. Обаждаха се от пропуска. Той заслуша, смръщи леко вежди, като че ли се стараеше да си спомни нещо:

— Настоява да дойде при Соколов? ... Добре. Доведете го при мен!

Беленски отново постави слушалката на мястото ѝ. Той не успя да разбере кой щеше да дойде при него. Дежурният беше измънкал неясно името на гражданина, който настоявал да се яви „лично при Соколов".

Когато на вратата се почука и дежурният младши лейтенант въведе Григор Божанов в кабинета, полковникът вече беше прибрал в папката разхвърляните по бюрото материали и посрещна прав стария пенсионер, като му подаде любезно ръка.

Този жест на вежливост и приветливото лице на началника не останаха незабелязани за стареца и той, поосвободен от първоначалното си стеснение, спокойно се представи:

— Божанов!... Вие не ме познавате... Аз търсех другаря Соколов...

— Сега ще се запознаем, другарю Божанов — отвърна Беленски и му посочи фотьойла. Сетне изглежда, че се досети за нещо, защото изведнаж поклати глава и каза замислено: — Божанов... Божанов... Познавам ви, другарю Божанов, добре ви познавам. Майор Соколов ми говори вчера за вас.

— Радвам се, другарю полковник.

Беленски, който досега беше стоял прав, седна на стола си и с изразителен жест на ръцете и главата показа на Божанов, че е готов да го слуша и да разговаря с него.

От своя страна Божанов — той знаеше, че не бива да се бави много — веднага използува благосклонността му и подхвана малко несвързано:

— Другарю началник, вие правилно забелязахте, с майор Соколов се познаваме вече. Много културен мъж. Аз собствено при него идвам, но като го няма, на вас ще кажа. Има нещо загадъчно в поведението на моя съсед, другаря Сапунджиев. Вярвам, че знаете: той е заслужил в миналото. Уважавам го. Но как да ви кажа...

Божанов се позапъна, но Беленски му даде знак да продължи.

— Другарят Сапунджиев е хубав човек и се спогаждаме много, но дошъл му е на гости един... за учител по музика се представя... Струва ми се, че тоя негов гост е мой бивш ученик, а от моите ученици никой не бе се посветил на музиката. Мошеник някакъв ще е.

Крие се, не се показва навън, а и Сапунджиев... Не е ли правилно да се намесите?

Беленски слушаше съсредоточено. Току-що започналият разказ на стария учител го заинтересува.

Божанов разказваше, описваше с подробности всичко, което бе му направило впечатление, което бе го разтревожило. Накрая рече:

— Може би ще ви прозвучи като самохвалство, обаче аз съм уверен, че не греша. Знам, човешко е да се заблудиш, но щом нещо ме подбутва отвътре, все ще има капчица действително основание за тревогата ми. Навъдили са се сега, другарю полковник, разни измамници, защо да изгори Сапунджиев или пък дъщеря му? Исках да ви го кажа и ви го казах...

— И добре направихте, другарю Божанов — одобрително допълни полковникът. — Имам такъв въпрос: от разказа ви не разбрах какво е вашето убеждение — „учителят“ и бившият ви ученик едно и също лице ли са, или пък чисто и просто сме попаднали на една случайна поразителна прилика?

— Разбира се, че е напълно допустима една такава прилика, другарю началник. Аз мислих и по този въпрос...

Божанов замълча. Вероятно подбираше думи, за да се изясни по-добре.

— Друго ме накара да се усъмня — продължи той. — Стори ми се, че при първата ни среща този човек ме позна, смути се и затова не отговори на поздрава ми.

— Преди това не бяхте го виждали, нали?

— Не, не съм го виждал преди тая среща.

— А отдавна ли сте съседи със Сапунджиев?

— Ами... кажи-речи петнайсетина години. Добре си живеем, по комшийски. Разумен човек, не сме се карали. Дъщеря му е като капчица, пък и надарена цигуларка.

— Един момент... — прекъсна го полковникът. — Вие на коя улица живеехте, на кой номер? Не, не, кой е номерът на Сапунджиев?

Старият учител веднага отговори.

Беленски си записа в бележника и отново се обърна към пенсионера:

— Добре, другарю Божанов! Но аз съвсем не мога да знам кой може да е този човек, в който вие се съмнявате?

Божанов извади снимката от джоба си и я подаде на полковника.

— Доста си напрягах мисълта, но не можах да си спомня името на този мой ученик — каза той, като посочи абитуриента с мустачките, застанал сред другите ученици.

Беленски вече разглеждаше най-старателно снимката през една голяма кръгла лупа.

— Коя година е правена? — запита той.

— Хиляда деветстотин тридесет и девета. Това беше последната ми година на учителстване. После ме пенсионираха.

— Бихте ли ми посочили негови съученици, към които да се обърнем за помощ?

— Разбира се, че мога! Чакайте само да се досетя.

Старецът пое снимката и я обърна към светлината на прозореца.

— Да! Ето! Този сега е директор на техническото училище, Станев. А този е аптекар. Този пък е... Оставете го този. Ха... Ето Янко Владимиров, съдията. Да! И този, и този! Не, не този — Божанов мърмореше нещо неразбрано, клатеше ту одобрително, ту неодобрително глава, възклицаваше и от време на време споменаваше по някое име:

— Не знам вие кого познавате! А, ето инженер Баев. Този пък с очилата е началникът на пощата, Тотев. Ето го и Павлов. Той и тогава си беше чорлав.

— Кой Павлов, от вестника ли? — запита Беленски.

— Той ами. И като ученик пишеше статии из разни вестничета и ядосваше сума хора...

Беленски познаваше Павлов. Знаеха се още от студентските години. Имаха съвместна нелегална дейност, а след Девети септември учиха заедно в партийната

школа. Затова полковникът не пожела да търси друг човек и се спря на него.

— Ще попитаме Павлов — рече той.

— Можем! Дано е тука.

— Сега ще проверим, това поне е лесно.

И Беленски вдигна телефона:

— Вземете ми редакцията на вестника! Веднага! Да, да, чакам! — той не сне слушалката от ухо, само отмести долната й част под брадата си и се обърна към Божанов: — Да не ви забавя, другарю Божанов?

— Нямам кой знае каква работа, не се безпокойте. Важното е...

Беленски не го остави да се изкаже, заговори високо:

— Редакцията ли?... Главният редактор?... Здравей, Павлов!... Полковник Беленски ти се обажда. Да... Имам един въпрос към теб. Ти коя година завърши гимназия?... Не, не се шегувам... Тридесет и девета?... Браво. Слушай сега. Надявам се, че помниш съучениците си? Да?... Така... Искам да те използувам за една справка... Не, няма да те беся — Беленски се засмя. — Добре, да се споразумеем: или аз да дойда при теб, или ти да дойдеш при мен... Прекрасно. Да ти пратя ли кола?... Имаш си. Тръгвай веднага, чакам.

Беленски допря слушалката до вилката и веднага я вдигна:

— Дежурният!... След малко ще пристигне гражданинът Павлов. Пуснете го веднага при мен.

— Честен човек и талантлив журналист — отвърна Божанов. — На времето пишеше стихове, но с математиката беше скаран.

Някой се обади по телефона. Беленски даде известни нареждания, сетне се намести по-близко до стария учител и двамата подхванаха разговор за обикновени неща.

Появяването на Павлов — главния редактор на местния вестник — изведнаж промени атмосферата в кабинета. Дребен на ръст, подвижен, с буйна къдрава коса и живи умни очи, Павлов съвсем малко се различаваше от чорлавия абитуриент на снимката.

— Бързината, с която пристигаш, напълно отговаря на професията ти — закачливо го похвали Беленски. — Добре дошъл.

— Журналист, който закъснява, прилича на диня през януари... — отвърна Павлов и стисна подадената му ръка. Той се обърна да се ръкува с Божанов и изведнаж извика: — Ето ти тебе късмет! Тъкмо днес щях да ви търся, другарю Божанов! А излиза, че вие ме търсите чрез властта.

Приятният му весел смях изпълни стаята:

— Викам аз вчера един мой журналист и му казвам: Известно ли ти е, че преди няколко дена правителството награди един стар учител от нашия град? Известно ли ти е?! А ти познаваш ли този учител? Не го познаваш. Добре! Тогава вземи си бележничето и моливчето, намери го, запознай се с него, а после запознай и нашите читатели. Ако не ти даде изчерпателни сведения, ще се позаинтересуваш кои са били учениците му. Направиш ли това, ще откриеш, че един от тях е и твоят главен редактор. Тогава ще дойдеш при мене, ще ме интервюираш и ще научиш интересни работи.

Божанов и Беленски го гледаха и слушаха усмихнати.

— Идва преди малко моят журналист и казва: „Не мога да открия този Божанов. На гарата бил, на пощата бил, на пазар отишъл и т. н.“ Сега аз ще му докажа как се върши работа. Ето, на първата страница на бележника ми е написано: „Да се иска от учителя Божанов една статия относно проблемите на образованието и възпитанието на нашата младеж.“ Тъй като отговорник за поръчването на статията съм аз, то мога да сметна, че съм изпълнил задачата.

Тримата мъже се засмяха на глас.

— За статията съм съгласен — рече Божанов. — Приемам. Но за другото, което си намислил, няма да се разберем. Кой знае какви славословия ще напишете, че после да ме е срам да изляза из града.

Павлов махна с ръка:

— Смятам, че ще се разберем. Аз на вашата статия не ще махна ни една буква, обаче и вие не ще се месите на нашата. Ясно е, нали?

Божанов се закани с пръст:

— Математиката не научи, ама занаята си изглежда като „Отче наш“ знаеш.

— Ако го знаех колкото „Отче наш“, отдавна да са ме изгонили... Но още помня наизуст геметричната прогресия.

— Ти май само нея знаеше — засмя се Божанов.

— Стига ми тя. Е, да видим сега защо съм ви притрябвал толкова?

— От тебе човек не може да вземе дума — упрекна го шеговито Беленски.

След като размениха по някоя и друга реплика, той обясни защо са го повикали.

Павлов пое снимката и се загледа в нея. Изправени зад него, Беленски и Божанов с интерес заслушаха кратките биографии и характеристики, които Павлов редеше за всеки един свой съученик. Пръстът му кацаше от глава на глава и най-после стигна до чернооката момче с едва наболите абитуриентски мустачки.

— Този е малкият Топуз. Драго Топузов, красавец беше.

Беленски и Божанов се спогледаха.

— Защо „беше“? А сега не е ли? — запита полковникът.

— Защото не съм го виждал от хиляда деветстотин и четиридесета година.

— Интересно.

— Няма нищо интересно. Той не е в България.

Беленски трепна.

— Как не е в България?

— Научих, че през 1942 година заминал да учи в Италия и още не се е завърнал.

— Защо пък в Италия? — продължаваше да пита Беленски.

— А ти да не искаш в Съветския съюз да иде? Как ли ще изглежда това: синът на кожодера Генади Т пузов в Съветския съюз! Ама че парадокс!

— Преди малко ти каза „малкия Топуз“...

— Казах малкия, защото не е големият. Той има по-голям брат, който завърши гимназия две или три години преди нас.

— Той тука ли е?

— Не, в София е.

— Да е учител по музика?

— Може. Той още като гимназист имаше цигулка. Предполагам да е завършил след това консерватория. Беше сериозен момък, странеше от политиката.

Досега Павлов разговаряше, без да вдига очи от снимката. Той вероятно се беше пренесъл в ученическите си години, спомняше си навярно за другари, приятели и затова отговаряше автоматически, без да размисля.

— А нещо по-особено за „малкия Топуз“?

Последният въпрос го извади от унеса. Той вдигна глава, хвърли учуден поглед към двамата и запита:

— Но какво е станало? Що за разпит ми се води ни в това, ни в онова време?

Беленски, който вече беше седнал на бюрото и пишеше нещо на един лист, се усмихна:

— Нищо не е станало. Казах ти и по телефона, че ме интересуваха някои данни ей тъй, просто от... любопитство — и той изразително намигна.

— Е, получи ли ги?

— Почти!

Тримата мъже замълчаха. И тримата имаше за какво да помислят.

Божанов се упрекваше: как е могъл да забрави така лесно един свой бивш ученик? А Павлов схващаше, че се касае до нещо съвсем не маловажно. Беленски пък си изясняваше някои доскорошни загадки. Той мислеше трескаво и това беше изписано върху лицето му.

Мълчанието наруши пръв той:

— Имам още един въпрос. Приличаха ли си двамата братя?

— Поразително — без колебание отговори Павлов.

Полковникът помисли минута-две.

— Ето какво, другари. Въпросът е сериозен. Дори много сериозен. Не се учудвайте, че водихме този на глед случаен разговор. Той ми беше необходим и дойде навреме.

Беленски се поколеба за момент, помисли нещо и пак продължи:

— Аз съм ви много благодарен за сведенията, които ми дадохте. Те може да ми потрябват. — Той се обърна към Павлов: — Можеш ли да си спомниш какво е отишъл да учи в Италия?

— Говореше се, че отивал да учи във военноморска школа или академия на остров Сицилия ли, Сардиния ли, не знам.

— Добре. Това лесно ще разберем — съгласи се Беленски.

После додаде:

— Задържах ви малко, но ще ме извините, сами виждате, наложи се да изясним нещо. Единичкото, за което ще ви помоля, е всичко, за което сме си говорили, да си остане тук. Не казвайте на никого нито дума. — Той се обърна към Божанов: — Не ходете у съседа си, стремете се да отбягвате и разговорите с него, обаче без той да забележи, че страните от него. Допълнително ще ви кажем как бихме могли да му помогнем, ако въобще неговият познат излезе мошеник. С една дума: не показвайте, че нещо ви е направило впечатление. При нужда другарят Соколов ще ви потърси. Ще ви помоля също така да ми оставите тази снимка до обяд.

— Задръжте я, колкото искате. Не ми е притрябвала толкова — махна с ръка Божанов. — Може да я задържите.

— Не! Знам, че не ви е притрябвала, но тя трябва да се върне на мястото си! Никой не бива да забележи отсъствието ѝ от албума. Дори и домашните ви!

— Добре, добре, другарю началник. Ще намина следобед да си я взема — съгласи се Божанов.

— Не, не бива да ви виждат, че идвате тук! Снимката ще пратя на Павлов в редакцията. Вие ще я вземете оттам. Съгласни сте, нали?

— Прието. Не възразявам, щом така е по-добре!

— Чудесно! Разбрахме се, значи — Беленски разпери ръце над бюрото: обичайният му жест, с който искаше да подчертае, че повече няма какво да каже.

Посетителите му го разбраха правилно и станаха.

И когато слизаха по стълбището на управлението, и когато крачеха по улицата, Божанов и Павлов разговаряха уж за страничии работи, но мислите и на двамата не се откъсваха от това, за което бяха разговаряли в кабинета на полковника.

На площада пред пощата Павлов се сбогува с бившия си учител и забърза към редакцията.

Докато пазаруваше и вървеше към дома си, Божанов беше толкова погълнат от мислите си, че не забелязваше нито онова, което ставаше около него, нито отговаряше на поздравите, нито пък сам поздравяваше.

„Чудно нещо е човекът — размишляваше той. — Какви ли хора не преминаха през ръцете ми? Едни си останаха дребни чиновници и работници, други до министерства стигнаха. Едни се провалиха в живота, други издържаха изпитанията и станаха хора. Някои бяха вълчета още тогава, но сами си счупиха главите. Други не се уплашиха ни от гонения, ни от затвори и лагери, хванаха гората, бориха се хората. То един ли е, двама ли са, та да ги помниш! И сега има такива, които негодуват от властта, чешат си езика, но чак родината си няма да предадат никога. А има и такива — на човешки живот посегнаха пред очите ми."

Последната мисъл нервира стария учител, разсърди го. В сърцето му залегна остра болка. Той никога не беше се занимавал с партии, с политика. Той цял живот бе имал благородната задача да учи, да просвещава, да възпитава млади хора и затова знаеше само едно: който зло е мислил, който е тръгвал срещу народа си, срещу

неговите интереси и въжделения, не е прокопсвал! Бивал е прокълнат завинаги... Не на такива неща е учил своите ученици някога Григор Божанов...

20. ЗАБЛУЖДЕНИЕ

Останал сам в кабинета си, полковник Беленски стоя неподвижно на стола пред бюрото си близо десет минути. След това се оживи. Подсвиркващи тихичко с уста, той отиде до желязната зелена каса, отвори я, взе няколко папки и ги сложи върху бюрото. И отново настъпи тишина. Чуваше се само лекото шумолене на прелистваната хартия.

По едно време телефонът иззвъня. Подполковник Христов, командирът на военното поделение, искаше да бъде приет. Беленски веднага се оживи. Пълното му лице с ясни сини очи светна в усмивка. Той обичаше много своя другар от партизанските години, двамата често си ходеха на гости, за да си припомнят миналото.

— Веднага го доведете! — каза той, а когато Христов влезе в кабинета му, тръгна срещу него с протегнати ръце: — Сядай и добре си дошъл!

Двамата бяха връстници. Обаче не си приличаха. Набитата здрава фигура, обгорялото от слънце и вятър лице на подполковник Христов говореха за неговата работа. И от походката, и от движенията, и от външния му вид личеше истинският строеви офицер.

Станалите събития през изминалите дни разтревожиха немалко командира на поделението. Той предчувствуваше, че възниква нещо нередно, че е необходимо да се действува енергично. Покушението над негов офицер, един от малцината специалисти по новата техника, после повредата на радиолокатора здравата го тревожеха и го задължаваха да бърза с разбулването на загадката. Издирването в поделението относно аварията продължаваше, но подполковникът реши да поговори още веднаж с Беленски, да разбере какво мисли той и какво смята да предприеме занапред.

В същото време и полковник Беленски чувствуваше нужда от него. Ето защо остана твърде доволен от пристигането му.

— Май не те свърта на едно място — закачливо подметна Беленски, като седна в креслото срещу командира на поделението.

— Заплита се нещо, та и аз не знам как ще я оправяме — с въздишка отвърна подполковник Христов, като свали фуражката си. — Бих желал да разбера докъде сме стигнали, какво ще предприемаме занапред и какво се очаква да излезе от тази работа.

Беленски се засмя:

— Точно какво ще излезе, и аз не мога да ти кажа, но какво да се прави занапред, ще решим двамата. Ти ще предложиш, аз ще предложа, ще обмислим и ще подкараме каручката напред.

Христов запуши.

Беленски замълча за момент, помисли малко и вече сериозно каза:

— От мен едва ли ще научиш нещо повече, защото и аз нищо не знам. Разбира се, това не бива да те отчайва. Вярвам, че всичко ще се нареди. Ние, разузнавачите, сме заклети оптимисти. Предстои ни още много труд. Лично на нас ни е необходима помощ, затова те и търсех. От тебе ще искам сведения, които вероятно ще ни подскажат нещо ново или пък ще ни изяснят редица съмнения. Дааа... Преди всичко ми е необходима една бърза справка: да провериш и да ми съобщиш дали през същата онази нощ, когато беше повредена радиолокационната станция, е забелязано от вас или от други ваши части нарушение на нашата въздушна граница. Сещаш се защо се интересувам, нали? Ако е имало нарушение, ще имаме основание да твърдим... Впрочем ясно ти е...

— Това мога да ти кажа веднага — нарушение имаше. Подробности ще ти съобщя допълнително — живо отвърна Христов.

— Отлично! Сега ще те помоля за още една услуга. Измисли претекст и извърши обща внезапна проверка

на оръжието — става дума за пистолетите на офицерите. За резултата ме уведоми незабавно.

— Такава проверка правихме скоро. Обаче щом се налага, ще направим и втора, това е лесна работа.

— Кога правихте проверката?

— В понеделник, след покушението над капитан Миланов.

— Така ли? Ако резултатът от проверката ти е известен, излишно е да се извършва нова.

— Всичко беше в ред. Хората умеят да ценят и пазят оръжието си...

— Правили сте проверка на бойната готовност и на грижите за оръжието, а мене ме интересуват констатации за липса на патрони — прекъсна го полковник Беленски.

— И това проверявахме — бързо рече подполковник Христов. — Но освен един единствен случай на небрежност, друго нищо не забелязахме...

— Какъв случай на небрежност?

— Един от офицерите не беше в състояние да си спомни къде е дянал едно патронче. Предполагаше, че го е забравил или изтървал в квартирата си, когато е чистил пистолета си.

— Пистолет от система „ТТ“ ли е? — запита напрегнато полковник Беленски.

— Естествено.

— И този офицер е майор Тодоров, нали?

Подполковник Христов изненадано го погледна. Той не можа да отговори веднага. Ето ти нова неприятност. Нима този нов офицер, отскоро преведен в поделението, е уплетен в някаква мръсна история?

— Наистина това беше майор Тодоров. Право да си кажа, Беленски, аз нищо не разбирам...

Беленски присви очи, попамръщи се, ала все пак побърза да го успокои:

— Надявам се това да излезе една неприятна случайност.

— Как така неприятна случайност?

— Един от моите хора действително предполагаше, че от пистолета на майор Тодоров може да липсва едно патронче. И ето че наистина липсва. . . Той бил шампион по стрелба, така ли?

— Да, това зная... Обаче...

Беленски не даде възможност на изненадания и объркан Христов да зададе въпрос и продължи:

— Виж какво, Христов, аз от самото начало отхвърлях решително съмненията по отношение на майор Тодоров, но сега започвам да допущам, макар и съвсем резервирано, че никак не е излишно да проверим нещо. Капитан Миланов имал хубава жена, а майор Тодоров... Впрочем заради красивите жени са ставали немалко глупости и неприятности. Налага се да проверим...

Христов не отговори веднага. Той обмисляше нещо. Мургавото му лице като че ли беше потъмняло още повече. Най-после, запъвайки се, той заговори:

— Откъде дойде този слух, не знам, но веднага след покушението той заля цялото поделение. Аз се заинтересувах. И какво? Оказа се, че крушката си има опашка. Миланов, Дора Миланова и майор Тодоров са от един град... Имало е нещо преди между Миланова и Тодоров.

Беленски нищо не отговори. И той мислеше.

— Откровено казано — продължи Христов, — като помисли човек, може да се допусне... Една такава авантюра, колкото и малко вероятна да е тя... не е изключена. Ако излезе така, това е позор за поделението!

— Можем ли да разберем къде е бил Тодоров в събота вечер? — наведе се напред Беленски.

— Това само той би могъл да ни каже.

— А с кого дружи?

— Като че ли още не си е създал здрави връзки, пък и затворен е малко. Виждал съм го един-два пъти с един от цивилните служители. . .

— Със Сапунджиев ли? — бързо запита Беленски.

— Да! Откъде знаеш? — на свой ред пак с учудване запита Христов.

— Не, не знаех, но предполагах — Беленски едва скриваше вълнението си. — А можеш ли да провериш кои служители от волнонаемните са били на работа в поделението в събота вечерта до късно?

— Не е нужно да проверявам, никой не е оставал извън работното време.

— Сигурен ли си?

— Без мое разрешение никой няма право да остава нито минута повече след работа. А такова разрешение за събота аз не съм давал — категорично отвърна Христов.

— Добре! — съгласи се Беленски. — Няма да споря. Сега ще те моля да не правиш никакви изводи и да не предприемаш абсолютно нищо. Само едно: да ускориш следствието по аварията с радиолокатора.

Беленски не каза нищо повече. Той беше възбуден и доволен от посещението на Христов. Сега изпитваше желание да остане отново сам. Необходимо му беше спокойствие и време да обмисли старателно всичко, да се подготви да посрещне Соколов и Коев. Той знаеше: те няма да се върнат с празни ръце.

Макар и с неудовлетворено любопитство, макар и с известна тревога в душата, подполковник Христов също беше доволен. Той се увери, че Беленски и неговите хора не спят, усилено работят, а щом работят, резултатите няма да закъснеят. Сбогува се и замина.

Само един час след като командирът на поделението бе излязъл от кабинета на полковник Беленски, на вратата отново се почука. Влязоха Соколов и Коев.

— Ха, ето ви и вас! — посрещна ги приветливо Беленски. — Както сте изпъчили гърди, отсега се вижда, че в неделя няма да имаме работа и ще ходим на манастира за риба...

— Дано е тъй, другарю полковник — обади се майор Соколов, — доста недели вече не сме ходили за риба...

— Цял кош риба ще наловим...

Веселият тон на полковника не заблуди двамата разузнавачи. Те доловиха тънката ирония в думите му, но това не ги разсърди.

Пръв започна да докладва лейтенант Коев.

И полковникът, и майорът слушаха внимателно. Соколов не бе смогнал да говори нищо с току-що пристигналия лейтенант и сега онова, което докладваше Коев, беше съвсем ново за него.

Изглежда, че и полковникът остана доволен от доклада.

— Всичко дотук е интересно — каза той. — Необходимо е сега да го доведем докрай.

— След един час — продължи Коев — ще имам снимката на шофьора Борис Грозев. Ще отида с нея при Пешо келнера в пивница „Родопски партизани". Искам да проверя още един път дали именно той е седял там оная събота.

— В такъв случай сто ви още една задача — полковникът извади снимката, която Божанов му остави. — Тя ще ни послужи доста. Незабавно увеличете ей тази глава — продължи Беленски, като посочи с пръст. — Снимката след това ще отнесете лично на Павлов, главния редактор на вестника, най-късно до обяд. А когато отидете в „Родопски партизани", покажете и него на келнера Пешо. Нека се потруди да си припомни дали случайно и този човек не е посещавал пивницата.

— Разбрано, другарю полковник — отвърна Коев и пое снимката.

Полковник Беленски се обърна към Соколов и той разбра, че сега е негов ред за доклад.

— Съмненията ми, че Тодоров може да бъде замесен в тази история, се увеличават — започна Соколов.

— Да чуем! — приготви се да слуша Беленски.

— Тодоров наистина е ходил с Миланова, преди тя да се омъжи. Това се потвърди от няколко души. Освен това напоследък Тодоров е в потиснато настроение, станал е нервен и раздразнителен.

— Срещна ли се със Сапунджиев?

— Срещнах се, другарю полковник. Той свърши хубава работа и даде ценни сведения. Тодоров и Сапунджиев са станали близки приятели.

— Кое ги е сближило толкова много?

— Може би защото и двамата нямат семейство...

— Сапунджиев посещавал ли е квартирата на Тодоров?

— Често.

— Сапунджиев да знае нещо за интимните връзки между майор Тодоров и Дора Миланова?

— Да, другарю полковник. Тодоров му е признал, че са се обичали с нея. Не очаквал да я срещне тук. Старите чувства се разбудили. Той не знае как да се бори.

— Къде са се срещали двамата?

— Сапунджиев и Тодоров ли?

— Не. Тодоров и съпругата на капитан Миланов.

— Това не успях да разбера, макар от писмото, адресирано до Дора, да личи, че тя се е срещала с мъж. Дали този мъж е Тодоров, не мога да твърдя. Предполагам да е той. Ще пратя да изследват почерка.

— Къде е бил Тодоров през вечерта на покушението?

— Това не успях да науча.

В кабинета отново настъпи тишина. След паузата Беленски тихо съобщи:

— В понеделник от пистолета на Тодоров е липсвало едно патронче.

— Едно патронче? — изненадано трепна Соколов.

— А къде е бил Сапунджиев същата вечер? — тутакси запита полковникът.

— На работа в поделението.

— Откъде знаеш?

— Нали той е казал на Божанови... Ако си спомняте, когато разпитвахме пенсионера...

— Тогава той не е бил в поделението.

— Защо е трябвало да лъже?

— И аз се питам: защо е трябвало да лъже? Изглежда, че е имало причини.

Отново настъпи мълчание. Наруши го влязлата секретарка. Беленски пое подадената за доклад папка и освободи младото момиче.

Полковникът отвори папката и като видя, че това са писма от току-що получената поща, зачете се в пър-

вото. На лицето му трепна лека усмивка. Той го подаде на Соколов и майорът плъзна погледа си по него. Писмото беше от научно-техническия институт в София. Отнасяше се до оная гилза, която бе намерена при огледа на градинката непосредствено след покушението срещу капитан Миланов.

„Направената експертиза — съобщаваше се в него — относно времеизстрелването на изпратената от вас пистолетна гилза установи следното:

1. Гилзата е от пистолет марка „ТТ“ — 7,62-мм калибър.

2. Дългото ѝ стоене на открито възпрепятствува точното установяване на времеизстрелването, обаче с положителност може да се твърди, че това е станало най-малко преди 30 дена.

Гилзата и изследванията се намират на ваше разположение до поискване.

Началник на института:
инженер-полковник Господинов.“

Соколов сбра вежди и мълчаливо подаде писмото на Коев.

Коев го прочете, постави го на бюрото и се обърна към Беленски:

— Другарю полковник, убеден съм вече, че при огледа, пък и по-късно, ние сме се заблуждавали относно изстрела...

— Следователно?

— Желая да повторя огледа на местопроизшествието и да посетя доктор Нейков. Необходим ми е само петминутен разговор с него. Предполагам, че ще изправим грешката.

— Кое ви кара да мислите, че има грешка? — прекъсна го Соколов.

— Гилзата. Аз не съм сигурен дали е стреляно от градинката.

— А откъде?

— Убиецът навярно се е намирал на улицата. Може да се допусне, че той е стрелял от тротоара или пък чак от другата страна на улицата.

— А гилзата? Аз все още допускам, че в института неволно са разменили нашата гилза...

Соколов замълча, сетне колебливо каза:

— Наистина и вторият вариант е възможен... Но как ще го докажем?! Кой би се решил да застане на откритата улица, да извади пистолет и да стреля. И минувачи може да го видят, и от прозорците на жилищата. . .

— Оставете на мен и още днес ще установя истината — смело отвърна лейтенантът, като отправи поглед към полковника. — А защо да не допуснем, че е вероятно убиецът да се е намирал именно в някое жилище отсреща?

— Съгласен съм, Коев — отвърна Беленски. — В такъв случай побързайте с преснимането на мустакатия във фотолабораторията и действувайте енергично. За да не се бавите, аз поемам задължението да занеса снимката в редакцията. Отивайте!

Когато Коев излезе, Беленски се обърна към Соколов:

— Успя ли да провериш досието на Сапунджиев?

— Не успях, другарю полковник. Аз сметнах, че е излишно. Сега обаче виждам, че това е наложително.

— Пропуск, извънредно сериозен пропуск! — сви устни Беленски. — Наблюдението на къщата му не даде ли някакви резултати досега?

— Още нищо.

— Знаеш вече всичко за капитан Миланов, нали?

Соколов поклати глава.

— Не всичко — отвърна той. — Разбрах само едно: отношенията му със Сапунджиев не били добри. Често са имали пререкания на партийни събрания. Една необяснима вражда е съществувала между тях — разбира се, скрита зад любезни фрази. Струва ми се, че името на Сапунджиев твърде често взе да се чува в нашите доклади. Ето и майор Тодоров му се открил, но заедно

с това го е молил да не споменава пред никого за отношенията му с Дора Миланова.

— Кога го е молил?

— Непосредствено след покушението. Забележете: непосредствено след покушението. Освен това, вероятно след като отново го е търсил и не го е намерил, Тодоров е оставил на Сапунджиев кратка бележка, запечатана в плик. В тая бележка той още веднаж го моли да не говори нищо за срещата му с Миланова.

— Кога е било това?

— Във вторник.

Беленски прекара ръка по лицето си.

— Интересно! — като на себе си промълви той. Сетне повиши глас: — В такъв случай защо Сапунджиев все пак го издава? Защо не мълчи?

— Сметнал, че това било негов партиен дълг. И то за това, защото подозира, че Тодоров има пръст в покушението. В противен случай щял да си мълчи.

— Добре — съгласи се полковникът. — Навярно има известно право. Впрочем заминавай в поделението и продължавай проучването. Действувай оперативно. Подполковник Христов ще ти окаже пълно съдействие. Внимавай да не се вдига шум, да не изплашим ненавреме някого. И пак повтарям: искам да се върнеш с най-подробни данни за миналото и настоящето на касиера Парашкев Сапунджиев.

Соколов беше доволен от разговора с началника си. Този път Беленски беше по-прям, не диреше околни пътища в разговора. По всичко личеше, че работата се е придвижила напред. Майорът напусна управлението с бодро настроение, с някакво предчувствие, че ще се добере до нови важни брънки от истината.

Беленски остана в кабинета си и зачака с явно нетърпение.

Лейтенант Коев не се забави много с връщането на снимката. Не се забави и командирът на поделението подполковник Христов. Той потвърди отново, че наистина е констатиран опит на чужд самолет да премине южната ни граница в курс към града. Самолетът бил

открит своевременно и върнат обратно, без да навлезе в наша територия. Други подробности липсваха, но Беленски остана доволен и от тази информация.

„Значи не съм се излъгал — помисли си той. — Планът им става вече по-прозрачен. Да видим сега какво ще се излюпи от всичко това?“

С такива мисли той се отправи към редакцията на вестника.

21. В ТРИ НАСОКИ

Преди да посети доктор Нейков в болницата, лейтенант Коев реши да намине към мястото, където беше станало покушението над капитан Миланов. Повечето от посетителите на градинката в този делничен предобед бяха възрастни граждани и деца. По една случайност пейката, на която в оная вечер бе седял Григор Божанов, се оказа свободна. Коев седна на нея. Искаше да обмисли всичко отново и да разбере къде и каква грешка са допуснали при първия оглед с майор Соколов. Мислено си представи седналия пенсионер и задаващия се отляво офицер. Погледът му като че ли наистина виждаше капитан Миланов, местеше се внимателно по изминатия път, докато най-после кацна на местопокушението. Лейтенантът стана, отправи се натам, спря се и обърна глава. След малко пак се върна назад към входа на градинката. Огледа алеята, тротоара, широката улица и отново се запъти към пейката.

„Как сме могли да се заблудим? — питаше се той. — Защо сме се пъхали само из шубраците, а не сме обмислили всичко по-добре? Ех, тази гилза! Ако не бяхме я намерили, а то...“ Коев наистина се ядосваше. Сега вече той се убеждаваше, че застрелването на капитана действително е могло да стане и откъм храстите в градинката, обаче още по-лесно е могло да се извърши откъм тротоара, от самата улица, а дори и от някой прозорец на отсрещните жилищни сгради.

„Миланов е вървял успоредно на тротоара. Следователно той и от трите места е бил отлична прицелна точка. Видимостта и разстоянието са еднакви от всичките тези страни. Откъде обаче е стреляно, ще разбера в болницата" — заключи той и се приготви да става.

В този момент две запъхтени хлапета профучаха край пейката и се скриха зад гърба му.

— Чичко, скрий ни, не ни издавай! — изшептя едното.

— Защо? — погледна ги през рамо той.

— Крием се... Ние сме в нелегалност...

Минута след това се зададоха други две деца. Те спряха на няколко разкрача от пейката, огледаха се, не откриха нищо, драснаха върху пясъка една стрелка и побягнаха към другия край на градинката.

Укритите хлапета излязоха пред Коев. Те бяха две шест-седемгодишни момченца, облечени прилично ала-така изпрашени и изцапани от главите до петите, че хокането и тупането от страна на майките им вече беше напълно осигурено. Лейтенантът се усмихна снизходително и реши да ги заговори, когато по-дребничкото, с избелели от слънцето коси и живи като на мишле очи, го изпревари:

— Чичко, ти защо имаш пистолет?

Коев се изненада. Неволно пипна с ръка кръста си.

— Не го крий, не го крий. Ние го видяхме — рече второто.

— Имам, защото съм офицер.

Двете деца се спогледаха.

— А тогава защо не си с униформа? Нали офицерите ходят в униформа? — настоятелно продължи да пита малкият с избелелите от слънцето коси.

Не очаквал такъв въпрос, Коев се позапъна:

— Е, всичко искате да знаете... Защото съм в отпуска. Когато се върна в казармата, пак ще си облека военните дрехи...

— Щом си офицер, дай ми едно патронче — умолително произнесе малчуганът, като наведе глава настрани и подаде мъничката си длан напред.

— Патронче ли? — през смях рече лейтенантът. — Че защо ти е патронче?

— Не, не патронче, а гилза.

— А защо ти е гилза?

— Трябва ми — отвърна детето. — Играем на партизани, а де се е видяло партизани без патрони? Какъв партизанин съм аз, когато си нямам оръжие — само с тая пръчка ли? — и то показа скършена ясенова клонка.

— А ти имаш ли си гилзи? — обърна се Коев към другото, което, изглежда, се беше позасрамило от дързостта на другарчето си.

— Имам — кимна то и бръкна в дълбокия джоб на панталонките си.

— Той има. Неговият баща е офицер — избърза малкият със светлите коси. — Той има, ама аз си нямам. . .

В това време другото подрънкваше в шепата си няколко пистолетни гилзи. Коев му предложи да даде и на другарчето си от тях.

— Аз му дадох една гилза — троснато отговори то. — Дадох му, ама той я хвърли в храстите.

Коев доби сериозен вид.

— Защо си я хвърлил?

— Защото ми даде само една — сърдито отвърна малчуганът.

— Как ти е името? — запита Коев, като го погали по главата.

— Огняи. Ама партизанското ми име е Страхил.

— Добре, Огняне, т. е. Страхиле. . . Можеш ли да ми покажеш къде си я хвърлил? Я да идем да я потърсим, аз ще ти помогна.

— А, търсих я аз, ама я няма.

— Нищо, ти ми покажи, аз имам по-силни очи, ще я намеря.

Двете деца отведоха лейтенанта до дивия кестен. Малкият без колебание направи с ръка един кръг във въздуха и каза:

— Ей тука някъде я метнах и вече я загубих.

— Отдавна ли беше това?

— В събота.

„Какво излиза то: неговата гилза сме намерили!“ — заключи в себе си Коев и рече:

— Е, щом си я търсил толкова, значи наистина я няма. Но ти не се тревожи, аз ще ти дам. Ама не сега, а следобед. Обещавам ти.

Малчуганът ококори очи:

— Ама наистина ли? Честна пионерска дума, нали?

— Наистина, разбира се. Честна офицерска дума! Ще намина надвечер и ще ти донеса цяла кутийка.

— Урааа! Цяла кутийка! — викна високо детето и запляска с ръце.

— А сега скрийте се, че вашите преследвачи пак идват — каза Коев и ги тупна по раменете.

Двете деца се втурнаха към храсталака.

— Не бива да тъпчете тревата — подвикна им той. — Повреждате и храстите...

— Че какви партизани ще сме тогава? — отвърна му едното хлапе.

— Хм, партизани! — полугласно измърмори Коев и се усмихна: — Ако ви пипне пазачът на градинката, ще ви нашари задниците с бастуна си...

„Значи, експертизата не е сбъркала. Ние сме се заблудили. Сега вече всичко е ясно. Гилзата е тяхна.“

Още веднаж огледа алеята, тротоара, улицата, отсрещните жилищни сгради и тръгна.

Работата си в болницата Коев свърши бързо. Изиска направените снимки на гръдния кош на капитан Миланов и с помощта на доктор Нейков ги изследва най-грижливо. По ъгъла на раната те действително установиха, че изстрелът е даден не откъм градинката, а малко по-отляво, откъм улицата. Няма какво — ще бъде нужно да се проверява и от кой прозорец, от коя квартира в срещуположните на градинката сгради е могло да се стреля.

В коридора лейтенантът срещна облечена в бяла престилка Дора Миланова. Доктор Нейков му обясни, че още в понеделник следобед по нейно настояване той й разрешил да остане в болницата. Оттогава тя не е напускала нито за час стаята на съпруга си и болницата. А на въпроса за здравословното състояние на капитана доктор Нейков със задоволство обясни:

— Всичко е в ред. Ще полежи още малко, ще го пратим на почивка и ще го върнем в казармата още по-здрав, отколкото е бил преди.

На път за пивница „Родопски партизани“ лейтенант Коев се отби в стрелбището на ДОСО и взе две кутийки с изстреляни гилзи. Настроението му беше превъзходно. Това приятно състояние на духа не го напусна, дори и когато келнерът Пешо Бяса не успя да си спомни дали е виждал между посетителите физиономията на гимназиста с мустачките. За шофьора Борис Грозев-Фатето той не се колеба. Позна го веднага от снимката.

— Не, не е идвал! — категорично отвърна Пешо, когато Коев го запита дали шофьорът е идвал пак... — Но оня, другият, който беше с него в събота вечер, идва вече два пъти...

— Сам ли? — прекъсна го Коев.

— Не, с един офицер, майор.

— Кога бяха тук?

— И в неделя, и в понеделник...

— Разбра ли кой е другият?

— Кой другият?

— Цивилният, тоя с майора...

— Името му не можах да науча. Ама един от клиентите ми каза, че май работел при военните, касиер бил в едно военно поделение.

— Ако го видиш, ще го познаеш ли?

— И таз хубава, има си хас да не го позная! — малко засегнат отвърна Пешо.

— А от снимка?

— И от снимка. Казах ти и по-рано: набито ми е окото.

— Отлично. Ще намина към теб още днес. Тук ще си, нали?

— Бъди спокоен!

Двамата се засмяха весело. Коев се сбогува и замина. Искаше да провери в адресното бюро какви хора живеят в жилищата срещу градинката.

22. НЕОЧАКВАНА СРЕЩА

В това време пред редакцията на вестника спря лека кола и от нея слезе полковник Беленски в сив цивилен костюм. Той попита за кабинета на Павлов и бавно се упъти по светлия коридор с шапка в ръка. Приветливият му вид, добродушното му лице и веселите закачливи очи веднага направиха впечатление на редакторите, които побързаха да го заведат в кабинета на Павлов.

— Това е вече изненада — каза радостно Павлов и го покани да седне. — Какво те носи при мен?

— Донесох ти снимката, която ни даде Божанов. Пък и нещо ме кара да си поговорим още за малкия Топузов. Ще ти бъда много благодарен, ако успееш да си спомниш нещо характерно за тоя мъж. Все пак той ти е бил съученик... Нещо по ръцете му... — подсказа Беленски и напрегнато зачака.

— Спомням си, че веднаж той се сби в клас с едно наше момче. Беше подхвърлил някаква обида за комунистите, че били предатели... нещо такова. Да, сега ясно си спомням. Бихме се няколко души. Един чин падна и премаза палеца му. Имаше много рев и олелия. Нокътят му израсна крив, той често ни го показваше: „Това — викаше — ми е спомен от червените предатели."

Беленски се изправи доволен.

— Хубав спомен! — каза радостен той. — Добре сте го белязали... Слушай, младежо, часът е вече дванадесет. Я да се поразходим малко по улицата, виж какво слънце е грейнало. А за това, че имаш силна памет, искам да те почерпя чаша сунгурларско вино.

Беше един часът по обяд. В големия ресторант на

„Балкантурист“ шумяха доста посетители. Беленски и Павлов избраха една свободна маса близо до оркестъра.

Току-що седнаха, журналистът хвана ръката на полковника и посочи с очи съседната маса. Беленски разбра, но не побърза да се обърне било от благоприличие, било от предпазливост. След кратка пауза си даде вид, че разглежда нехайно ресторанта. Така той спря поглед и на посоченото място. Само един миг беше достатъчен за опитния разузнавач, за да забележи това, което бе направило необикновено впечатление на приятеля му. Лицето му не трепна, той с нищо не издаде, че се е развълнувал, че сърцето му бие по-силно. Само кимна с глава. Искаше да каже, че всичко му е ясно.

На няколко метра от тях, спокойно беседвайки с друг мъж, стоеше Драго Топузов. Малкият Топузов, търсеният Топузов!

— Нищо не разбирам — прошепна Павлов. — Какво спокойствие!

— Защо?

— Не вярвам да съм оглупял, та това е той!

Павлов, сбърчил вежди, мълчеше и барабанеше с пръсти по масата.

Пристигна келнер. Докато правеха поръчката, Беленски успя още веднаж да разгледа скрито съседа си.

— Каква неочаквана среща! — промърмори Павлов, когато келнерът замина към кухнята.

— Познаваш ли другия? — запита го Беленски.

— Не го виждам добре, но ще разбера — отвърна Павлов и се накани да стане.

Полковникът предпазливо го дръпна:

— Няма нужда, после!

На съседната маса двамата мъже разговаряха спокойно. Те се смееха, чукаха се с чашите, продължаваха да си бъбрят и сякаш не обръщаха никакво внимание на околните.

Келнерът пристигна с поръчката. Беленски вдигна пръв изпотената чаша, пресегна се към Павлов и като се чукна, каза, смигайки с око:

— Хайде наздраве и дано е за хубаво!

— Наздраве — отвърна журналистът и двамата отпиха по няколко глътки вино.

Надигайки повторно чашата си, Беленски се загледа към съседите. Очите му опипваха всичко с най-големи подробности. Когато остави чашата на масата и посегна да вземе вилицата, той се замисли. Без съмнение нещо му бе хрумнало. Огледа се внимателно и като видя, че никой не го наблюдава, стисна в ръка малката солничка и незабелязано я пусна в джоба на сакото си.

Всичко това трая само един миг. То озадачи журналиста, но Беленски нямаше време сега да му дава обяснения. Той съвсем спокойно стана и се отправи към масата на Топузов:

— Извинете, необходима ни е сол за салатата.

— Заповядайте — казаха му двамата.

Върнал се с тяхната солничка в ръце, Беленски поръси салатата, отнесе солничката обратно и пак ги заговори. Чак когато седна на мястото си, разбъркващи с вилицата марулята, той рече усмихнато:

— Големият Топузов ти изпраща поздрави...

Павлов трепна:

— Не е ли Драго, малкият?

— Не е. Убедих се.

— Как се убеди? От неговите думи ли?

— Съвсем просто. Нито единият от ноктите на пръстите му не притежава някакъв недостатък.

— Не може да бъде.

— Провери и ще се увериш! — усмихна се полковникът.

Павлов мълчаливо надигна чашата си. На свой ред и той стана. Запъти се към тоалетните. Като минаваше край масата им, извърна глава и се загледа. Няколко минути след завръщането си, заровил пръсти в буйната си коса, той нервно мърмореше.

— Изглежда, че имаш право.

Часът минаваше два. Топузов и събеседникът му напуснаха ресторанта. Павлов предположи, че сега Беленски ще тръгне по петите им. Това не се случи. Той дори остана като гръмнат от думите на разузнавача:

— Щом това не е Драго Топузов, защо ще си губим времето?

— Защо ли? Нима ти не предполагаш, че е възможно да се срещне с брат си поне малко, ако Драго е тук, разбира се...

— Едва ли биха си устроили среща по това време...

— Да допуснем, че е така, но той може неволно да ни покаже къде се укрива Драго — настояваше Павлов.

— И това е изключено — решително отвърна полковникът. — Не са толкова прости. Аз предполагам, че те изобщо не са се срещали. Нещо повече, големият сигурно няма връзки с малкия.

— Защо мислиш така?

— Има една обява на концертното бюро. Изглежда, че не си й обърнал внимание — каза полковникът. — В града е пристигнал Борислав Топузов — големият брат. Може да се допусне и такава версия: Драго да използува поразителната прилика с брат си, за да мине незабелязан в града. Важното е да се установи другото — дали наистина Драго Топузов се е върнал в България и той ли е лицето, което е видял учителят Божанов. Аз мисля, че жена ти ще ми се сърди, ако те задържа повече. Време е за обяд. Прощавай, приятелю, че ти отнех от времето!

— Хайде сега! — отвърна Павлов. — Стане ли нещо нужда, веднага ще ме викаш.

Те излязоха от ресторанта и тръгнаха по главната улица, която по тоя обеден час беше много оживена. Работници от сутрешните смени, чиновници, ученици и ученички — всички бързаха по тротоарите. Над града приятно грееше лятното слънце.

— Трябва някой път да се разходим из Родопите — подхвърли Беленски. — Да си припомним младите години.

— Всичко остана като сън — обади се Павлов. — Струва ми се, че съм остарял. Толкова много ни е погълнала работата...

На Червения площад те се разделиха. Беленски се упъти към адресната служба. Там той прегледа картите

на ония пътници, които бяха пристигнали в града през последната седмица. На 29 т. м. бе дошъл от София и отседнал в хотел „Тракия“ Борислав Топузов, служител в „Концертно бюро“. Цел на посещението — организиране на концерт.

Беленски взе данните от адресната карта, свери ги с някакви свои бележки и забърза към управлението. „Мъглата започва да се вдига — мислено разговаряше със себе си той и усещаше как по тялото му преминават приятни тръпки. — Само още малко, съвсем малко още и всичко ще приключи успешно!“

23. НОВАТА НАХОДКА НА МАЙОР СОКОЛОВ

През този ден провървя и на майор Соколов. Съветът, който му бе дал полковникът, се беше оказал твърде навременен. От направеното проучване и от досиетата на капитан Миланов и на касиера Парашкев Сапунджиев майорът научи интересни данни.

Впрочем ето какво разкри той от досиетата: през 1943 година Миланов отбивал редовната си военна служба в една военна част, която квартирувала в Скопие. Преди това, още като гимназист, той бил един от активните членове и организатори на нелегалния РМС. Младият Миланов продължил тази си дейност и в казармата. В казармата обаче не му провървяло. Един провал го отвежда в затвора. Пред съда и в затвора Миланов се държал добре. С примера си дори повлиял на по-неукрепналите свои другари. Обаче от автобиографията и от другите документи в досието не можеше да се разбере как е станало разкриването на войнишката ремсова група. На пръв поглед нямало данни за предателство, тъй като всички участници в конспирацията без изключение били осъдени и хвърлени в затвора. И все пак случаят бил такъв, че без помощта на предател фашистите не биха могли да изловят всички. Кой е бил предателят?

Почти без разлика горният епизод беше изложен и в автобиографията на касиера Парашкев Сапунджиев. Разликата се състоеше в това, че Сапунджиев бил мобилизиран, а не редовен войник и че впоследствие бил преместен от затвора в концлагер.

Любопитен и интригуващ момент в две автобиографии.

От всичко това майор Соколов дойде до заключението, че Миланов и Сапунджиев, щом са участвували в една конспирация и са лежали в един затвор, трябва да се познават много добре още от Скопие. Много и различни мисли нахлуваха в главата на разузнавача. Време за губене нямаше. Соколов реши, че отговора на всички тези въпроси сега може да му даде само дошлият в съзнание капитан Миланов. И след половин час той вече влизаше в болницата.

Посрещна го доктор Нейков.

— Сега вече няма да ви откажа, другарю майор. Ще ви моля само едно: питайте го само за най-наложителните неща, не го преуморявайте. И в никакъв случай повече от десет-петнадесет минути. С една дума, бъдете внимателен, той все още е много болен.

— Напълно ви разбирам, докторе — отвърна Соколов. — Ще гледам да съкратя и времето, и въпросите. Може ли да разчитам на разговор с ранения без присъствието на трето лице?

— Разбира се. Това, и без да ме предупреждавате, ще стане — успокои го Нейков и двамата се отправиха с безшумни стъпки към стаята, в която лежеше капитан Миланов.

В първия момент Миланов не можа да разбере, че облеченият в бяла престилка мъж, който влезе с доктора при него, не е лекар. Едва когато Нейков представи Соколов, Миланов се усмихна леко и му подаде жълтата си, отслабнала ръка.

— Не ви познавам, другарю майор, но вече ми разказаха за вас — бавно и тихо каза Миланов, когато лекарят излезе от стаята. — Жена ми и доктор Нейков всичко ми казаха. Благодаря ви за грижите, които сте

положили за мене. Благодаря ви и за сегашното посещение. Вие сте първият човек, който идва при мен, освен персонала. Вярно, идвали са много мои войници и колеги, но не са ги пуснали.

Миланов замълча. Очите и страните му бяха хлътнали. Устните му, леко посинели и изпръхнали, едва се мърдаха. Когато говореше, изпъкналата му адамова ябълка при всяка дума помръдваше нагоре-надолу. От срещата ли, от разговора ли, по восъчножълтото му лице постепенно се появи лека руменина.

Соколов не пожела да го прекъсне, но когато Миланов се приготви да заговори, той реши да пристъпи към същността на предстоящия разговор.

— Другарю капитан — започна той. — Искам да ви помоля за нещо. Понеже времето ни е строго ограничено, ще моля да ми разкажете съвсем накратко нещо по нараняването ви? На някои въпроси можете да ми отговаряте само с „да“ и „не“.

Миланов отново се усмихна и все така тихо каза:

— Абсолютно нищо не мога да ви кажа. Помня само, че нещо ме опари, улових се за гърдите и... се събудих в болницата.

— Преди това не забелязахте ли нещо? Някой да ви е следил, да ви е пресрещнал?

— Не, не забелязах. А и да съм срещнал, не съм обърнал внимание. Бях изморен и бързах да се прибера, беше доста късно.

— Друг път минавали ли сте по алеята, или само онази вечер решихте да минете по нея?

— Тя е успоредна на тротоара и ми беше приятно да минавам по нея за отмора.

— Значи имало е някой, който е знаел с точност маршрута ви от поделението до квартирата?

— Това не мога да кажа.

— Не чухте ли изстрел?

— Не.

— Добре, кажете ми сега не се ли съмнявате в някого?

— Не.

— Да сте се скарвали с някого в поделението или навън? Да сте имали неприятности, спорове, разправии?

— Не. Не обичам каранициte от дете. Е, в поделението може и да се е случило някога, казарма е, но... и аз не знам.

— Откога се познавате с Парашкев Сапунджиев?

— Той е особен човек. С него се посчепквахме по партийни събрания, но не е било за лошо.

— Питах откога се познавате?

— От 1943 година, от затвора. Съдиха ни по един процес. Държа се добре. Не издаде нищо — Миланов спря да говори, облиза с език изсъхналите си устни и запита: — Какво е направил Сапунджиев?

— Нищо не е направил, но все пак искам да ми разкажете нещо повече за него.

— Лежахме в скопския затвор. След няколко месеца него го преместиха.

— В друг затвор?

— Не, в лагер.

— Защо в лагер?

— Ето това се питахме и аз, и останалите другари. Впрочем от това идват и нашите не толкова любезни отношения.

— Подозирате го в нещо?

— Не става въпрос за подозрение, но все пак на мене ми се струва, че тук има нещо нередно, да не казвам съмнително.

— Той знае ли за това?

— Веднаж споделих с него, че се мъча да си обясня кой може да е разкрил конспирацията ни. Той прояви голям интерес. След време почнахме да се дърпаме по дребни поводи.

— Споделяли ли сте това с някои от бившите си другари от затвора?

— По-рано да, но през последните години не съм се виждал с никого от тях.

— Можете ли да си спомните имената на някои от тях?

— Не само имената, но и биографиите си от детинство научихме и знаем. Запишете.

Миланов продиктува няколко имена и адреси, които Соколов внимателно записа. След като получи кратка характеристика за всеки един от тях, той се спря на трима.

— Времето изтече — каза той и стана. — Благодаря ви за сведенията. Сега трябва да почивате. Ако стане нужда, пак ще дойда. Вие не се тревожете, не мислете за нищо. Вярвам, че всичко ще се нареди.

Соколов не даде възможност на Миланов да зададе въпрос. Предупреди го още веднаж да не се тревожи, обеща му, че ще го осведоми за резултатите от издирването, и излезе.

Докато Соколов беше при капитан Миланов, Дора стоеше в манипулационната и не сваляше очи от вратата на стаята, в която останаха двамата мъже. Тя с нетърпение очакваше излизането на майора. Това нетърпение произтичаше не само от желанието по-скоро да разбере какъв е бил разговорът им, но и от потискащия я страх да не би мъжът ѝ да научи за срещата ѝ с Тодоров. Тя твърдо беше решила сама да му разправи всичко, но не сега, а после, когато той оздравее. Сега по-важно беше оздравяването на Спас. За срещата си с Тодоров тя не се боеше, защото знаеше, че не е виновна. Но защо се бавят толкова! Минутите ѝ се сториха часове. Когато най-после майор Соколов се появи, тя изтича. Той се усмихна приветливо, направи ѝ знак с пръст да не говори и като се ръкува с нея, прошепна:

— Да отидем в кабинета на доктор Нейков.

И усмивката, и предупреждението с пръст, и ласкавите думи на майора разпръснаха страха ѝ.

В кабинета нямаше никой. Соколов предложи на Дора да седне и сам се настани в срещуположния фотьойл.

— Не възнамерявах да ви безпокоя втори път, но наложи се — започна Соколов. — Радвам се, че капитанът е добре и скоро ще бъде здрав. Няма да крия от вас, че ние все още не можем да си обясним причините

за покушението. Усилията ни да се доберем до някои съществени данни останаха напразни. И досега ние не успяхме да открием нито една следа от престъпника. Ето защо ще ви моля да ми кажете какво мислите по този въпрос.

Дора внимателно наблюдаваше Соколов. Неговото строго, но приветливо лице, неговият приятен плътен глас я накараха да забрави безпокоящите я допреди малко въпроси. От първите думи на майора тя очакваше да чуе подробности по тази фатална за нея съботна вечер, а ето, изведнаж се оказа, че тя ще трябва да отговаря за случилото се. Въпросът на Соколов я смути и това не остана незабелязано от него. Дора мачкаше нервно пръсти и порозовялото ѝ лице потръпваше. Соколов реши, че трябва да предотврати настъпващата нервна криза у стоящата срещу него жена.

— Страхувам се да не ме разберете криво — още по-меко каза той. — Разбира се, вие може би нищо не знаете и в такъв случай няма да ми отговорите. Но ако все пак знаете нещо или се съмнявате в нещо, ще ви моля да ми го кажете. Ще съм благодарен и на най-малкото, и на най-незначителното, което бих чул от вас.

Едва сега Дора въздъхна облекчено. Соколов ѝ се видя още по-симпатичен и добър. Изместването на прекия въпрос ѝ позволи да се поопомни, да обмисли по-добре онова, което евентуално ще ѝ се наложи да говори. Но какво да говори! Та тя самата нищо не знае, в нищо не се съмнява. Каквото и да е станало с нея, то не засяга никого, то засяга само нея и тя самата ще се справи с него. Какво могат да ѝ направят. Не, тя няма да казва нищо, а ако трябва да признава нещо пред някого, то ще бъде само пред нейния мъж. Това внезапно решение я ободри. Дора повдигна бавно глава, прехвърли зад лявото си ухо падналата къдрица от бухкавата си кестенява коса и погледна уверено майора. Тя беше решила да бъде сдържана, но не и мекушава и затова спокойно каза:

— Едва ли от мене ще успеете да научите нещо повече от това, което вече знаете. И аз непрекъснато съм

мислила, и аз се тревожа, но и досега нищо не мога да си обясня. И за мене всичко е загадка. Просто не знам какво да ви кажа, всичко стана така неочаквано... — Дора замълча и като прокара двете си ръце по челото, приглади къдравата си коса.

— Естествено, вие може да не знаете кой е посегнал върху живота на мъжа ви — каза Соколов, — но вие вероятно бихте могли да се съмнявате в някого или просто да предполагате нещо?

— Какво да ви кажа — в никого не мога да се съмнявам и нищо не предполагам. Наистина не знам нищо.

— Може би мъжът ви е имал приятели и близки, които ще могат да ни подскажат нещо. А може би да е имал неприятели, врагове?

— Приятели и близки има всеки, има и Спас. Но да е имал врагове, аз не знам.

— Да е имал спречкване, скарване или неприятности с някого?

— Не. Мъжът ми е тих и скромен човек.

— Предполагам, че познавате добре живота му в казармата?

— Познавам го толкова, колкото мога да науча от самия него, толкова, колкото всяка жена мисли, че знае за своя мъж. Едно само мога да кажа с положителност: Спас е добър съпруг, баща и офицер.

— Не допускате ли да е имал интимни връзки с някоя жена, за която вие да не знаете нищо?

— Това не мога да повярвам.

— В такъв случай е изключена и евентуална ревност?

Соколов зададе въпроса така спокойно, сякаш беше логически неизбежен. Въпросът обаче оказа своя ефект. Дора се сепна. По красивото ѝ лице се появиха червени петна.

Соколов се направи, че не е забелязал смущението ѝ, и се усмихна. Тази усмивка помогна на Дора и тя бързо се овладя.

— Не съм мислила за подобно нещо, но все пак не допускам да е имал каквито и да било връзки с жени.

Пък не знам, при такива случаи обикновено жената и мъжът последни се научават.

— Доколкото си спомням, вие ми бяхте казали, че вашият мъж ви е бил предупредил за закъснението си в събота вечер?

— Да, така беше.

— Той ви е казал, че ще бъде в поделението, нали?

— Да, имал някаква неотложна работа.

— Спомняте ли си в колко часа излезе от вас?

— Около шест часа следобед.

— Вие не излязохте ли с него?

— Не.

— Не си ли определихте среща някъде в града, нямахте ли намерение да отидете някъде?

— Не. Предполагах, че той ще е изморен, и не настоявах. Решихме това да стане в неделя.

— Значи и вие не сте излизали?

Отново горещина заля цялото тяло на Дора. Тя притвори очи. За да прикрие уплахата и смущението си, сложи ръка на челото и опитвайки се да покаже, че се мъчи да си припомни дали е излизала, остана така близо половин минута. Първоначалното ѝ решение да не казва нищо за срещата с Тодоров сякаш вече да се разклаща. Нима трябва да каже? Не, не трябва. Тази среща няма нищо общо с раняването на Спас. Защо ще трябва да говори. Това е нейна лична работа. И все пак тя трябва да каже излизала ли е, или не. Това трябва да стане бързо, веднага, иначе няма как да оправдае мълчанието си. И тя с привидно спокойствие отвърна:

— Мисля, че излизах. Мъча се да си спомня къде ходих, но изглежда, че съм забравила, обърках се съвсем.

— Това не е толкова важно — подхърли Соколов. — Вероятно сте се прибрали рано?

— И това трудно ще си спомня. Струва ми се, не беше по-късно от девет и половина.

Сега беше ред Соколов да трепне. Това обаче усети само той. За да не се издаде, той извади кутия с цигари и запали.

Паузата спаси и двамата. Дора беше доволна, че успя да скрие истината, а Соколов — че успя да запази самообладание. Дора не съжаляваше, загдето не каза къде е била и с кого е била. Сега тя беше уверена, че никой не знае за срещата й с Васил Тодоров в градинката, и това дори я зарадва. По-добре е никой никога да не научи. Та нали тази среща ще остане единствена и никога няма да се повтори? Да, така ще стане по-добре.

Соколов установи, че младата жена не каза всичко, скри нещо, но защо, това не успя да разбере. Ясно беше, че тя няма да каже нищо повече. Останалото трябваше сам той да открие.

— Значи друго не можете да ми кажете — някак разочаровано продума той.

— Казах онова, което знам. Може би положението ми е такова, че не съм в състояние да се съсредоточа, да премисля някои неща. Все пак, ако ви интересува нещо, питайте, ще ви кажа, доколкото мога.

— За сега това е достатъчно. При нужда ще ви се обадя.

24. СТРАХ

В понеделник след покушението, мрачен и неразговорлив, уморен повече от всякога, майор Васил Тодоров напусна поделението. На минаване през площада купи една бутилка коняк и се прибра в квартирата си. После бавно, без мисъл почна да пие...

В първия момент след събуждането си не можа да разбере къде се намира: масата, старомодният двукрил гардероб, отрупаната с дрехи закачалка — неговата стая, ли беше това? Заблуди се и в друго: стори му се, че е утрин. Последните зари на залеза бяха изпълнили стаята с една странна розова светлина. Главата му тежеше като воденичен камък и го болеше. Той огледа стаята, леглото. Всичко беше така, както винаги. Изпита усещането, че всичко е някак си по-неприветливо, по-тежко. Навън се здрачаваше. Над къщите падаше мрак. Някога топлите

летни вечери го радваха. Сега пълнеха главата му с нескончаеми спомени.

Тодоров не можеше да си спомни защо е в леглото. Сетне видя бутилката. Опита се да подреди мислите си. Смътно в съзнанието му се появи блед образ на жена. Дора! Някаква градинка, беседка... малко градче, река в окрайнината му, ученици... той и тя... Един мъж му налива ракия. И тая проверка на пистолетите. Едно патронче липсваше... Къде го бе загубил? Върна се в къщи и претърси всичко, защото си спомняше много добре, че беше чистил и смазал пистолета си... Мислите пак го понесоха с години назад, в онова щастливо далечно време, когато той и Дора се обичаха. Защо се разделиха тогава? Дребна дрязга, която младежката гордост превърна в дълбоко скарване.

Той скочи, отвори прозореца, наплиска лицето си с вода от каната. Нещо го задавяше в тая стая, нещо го теглеше навън, към улицата. Навън, по-скоро навън! Да се разведри, да се развлече. Това, което се случи със Спас, е ужасно. Той, майор Васил Тодоров, не го е желал и никога не ще му го пожелае.

След малко той беше на улицата. Тръгна без посока, но се озова в центъра на града. Искаше му се шумът и движението да го погълнат, да го освободят от мислите. Сред шумящата навалица от млади хора, които пълнеха улицата, той се почувствува като печален гост на чужд празник. Вървеше уморен, потиснат.

— Охо, другарю майор, здравей! — тупна го някой по рамото. Беше Парашкев Сапунджиев.

След половин час, седнали един срещу друг в един ъгъл на пивница „Родопски партизани“, двамата пиеха третото шишенце палеща „анасонлийка“. От оживените приказки на масата офицерът смътно предугади, че и приятелят му изживява някаква своя мъка. Какво пък? Всеки човек си има грижи!...

— Аз ще бъда откровен, другарю майор... Наздраве... Ще бъда откровен...

— Слушам те... Говори... — и Тодоров отпи няколко глътки.

— Чух да шушукат за вас, имали сте вземане-даване с Дора Миланова. Всички приказват, че двамата карате тайна любов.

— Това е дивотия! — изтрезня изведнаж Тодоров.

— Абе то хорската уста не е порта да я затвориш...

— Ти защо не ме защитиш, ти си ми приятел... Бай Парашкеве, нищо не е имало и няма да има... но ми тежи, душно ми е тук, нямам си никого. Ще искам да ме преместят.

— Не ми каза ходи ли в болницата — някак си с безразличие подхвана след минутка Сапунджиев и чукна чашата си в чашата на Тодоров.

— В болницата ли?

— Да, в болницата...

Тодоров, който беше надигнал чашата си, престана да пие. Гъстите му вежди се свиха въпросително.

— А защо в болницата?

— Добре е да отидеш. Нека видят, че си му близък.

Майор Тодоров пи. Очите му горяха, а по челото му избиха капки пот. Бързо изпитата ракия го накара да потрепери. Главата му започна да се замайва.

— Нямам приятели, нямам — прошепна той и без сам да съзнава, заговори бързо и страстно за онова, което дни наред вече го измъчваше — за чувствата си към Дора, за тяхната младежка любов. Сапунджиев внимателно слушаше и кимаше с глава.

Замълчаха. Пивницата беше празна. Беше пусто, тихо и тежко. Изведнаж им стана досадно и те решиха да си вървят. Сапунджиев си поръча една последна ракия, изпи я, продължително се вгледа в Тодоров и като тръгна редом с него по тъмната калдъръмена улица, с мрачни очи и потръпващи устни заговори:

— Каква талантлива дъщеря имам... Обичам я, а май че ще й объркам живота... Защо е така, Василе? Защо често пъти животът се подрежда не тъй, както ние желаем, а тръгва по съвсем други пътища? Защо човек не може да намери спокойствие и малко радост?

Тодоров дори не обърна внимание, че другарят му вече беше казвал подобна мисъл.

Разделяха се. Майор Тодоров усещаше сега някаква угнетяваща тревога. Струваше му се, че тежка плоча е легнала на главата му, имаше чувство, че е сгрешил в нещо, но в какво — и той сам не знаеше. Сетне разбра: това бе предположението, че капитан Миланов може да научи за срещата му с Дора в събота вечер. Не, той не трябваше да научи!

Но нали никой не знаеше, никой не бе видял! Пък и да е видял: какво лошо бяха сторили те двамата? — утешаваше се Тодоров. След тая мисъл той действително се поуспокои. Но не след дълго тревогата пак го обхвана. Той си спомни, че беше разказал всичко на Сапунджиев. Как можа да стори това? Та те не са още близки приятели, пък и на близкия си приятел човек не бива да доверява такава тайна, която непредпазливо би могла да разруши чуждото щастие.

Тодоров реши незабавно да се срещне със Сапунджиев. Следващата сутрин, щом пристигна в поделението, го потърси в канцеларията му, но се оказа, че касиерът е отишъл в банката. Извикали го там по спешна работа. Тодоров се поколеба за момент, после взе един чист лист от бюрото на Сапунджиев и драсна набързо следната бележка:

„Трябваше да те видя. За онова, което ти говорих снощи, е добре да мълчиш! Като се срещнем, ще ти обясня по-подробно.

Тодоров“

Той сложи бележката в един празен плик, запечата го и го пъхна под стъклото на бюрото.

Но като излизаше от помещението на щаба, Тодоров се убеди, че нищо не е направил. „Ами ако Сапунджиев не се върне? Пък и да се върне — ако не намери бележката навреме? Ако се изпусне и каже на някого, тогава? Ако това стигне до ушите на Спас?“

Докато водеше занятията беше потиснат и угнетен. Мисълта му непрекъснато беше насочена към Сапунджиев. Сега му се струваше, че е направил сериозна грешка, като му е открил за срещата си с Дора.

След занятията той прекоси плаца и влезе в щаба. В долния етаж се намираше канцеларията на Сапунджиев. До него бяха двете машинописки и домакинът.

Тодоров почука и влезе. Сапунджиев беше сам. Преглеждаше касовата книга. В погледа му разтревоженият Тодоров долови нещо чуждо.

— Здравей! — каза той. — Още ме боли главата от снощи... Тая заран те търсих. Оставих ти една бележка.

— Каква бележка? — запита учуден Сапунджиев. — Никаква бележка не съм намирал.

Тодоров изтръпна.

— Та ето тук, под стъклото, бях турил един плик.

— Нищо не съм намирал. Да не би чистачката да го е взела, а? Да я попитаме ли?

— Остави, остави! — пробъбра разтревоженият Тодоров. — Исках да те помоля да не казваш никому за снощния ни разговор... За Дора!

— Бъди спокоен, не съм дете я.

Двамата се разделиха хладно.

Когато Тодоров излезе, Сапунджиев извади от вътрешния джоб на сакото си плика с бележката на Тодоров и замислено го погледна. В очите му светеше лошо пламъче.

25. КОЕВ Е НЕУМОРИМ

Свечеряваше се, когато измореният от скитане лейтенант Коев се прибра в управлението. Краката му пареха, чувствуваше се отпаднал. Но беше доволен от днешната си работа. Младият разузнавач предчувствуваше, че вече е попаднал на верни следи. Снимките на Сапунджиев, които взе от кадровото му досие и от паспортния отдел при милицията, той показа на келнера Пешо Бяса и последният веднага потвърди, че тъкмо този мъж е бил в „Родопски партизани“ както в събота вечерта с шофьора Борис Грозев-Фатето, така и през следващите вечери с майор Тодоров. Коев откри и нещо друго. Във военната поликлиника успя да намери медицинската карта на Сапунджиев. От нанесените данни се виждаше, че

касиерът е лекувал зъбите си. Интересен факт! По четливия подпис в картата лейтенантът откри, че го е лекувала зъболекарката Роза Манева. Не след дълго Коев вече беше седнал на зъболекарския стол.

Младата зъболекарка не само му хареса, но му вдъхна и доверие. В другия край на кабинета останалите три зъболекарки работеха съсредоточено, седнали на високи кръгли столчета. Чуваха се само металическият звън на инструментите, бръмченето на бормашините и откъслечните охкания на пациентите. Коев беше доволен от този шум — разговорът с Манева щеше да мине незабелязано. Освен това разузнавачът не пожела да я откъсне от работното място, да я викне навън — всичко туй би направило впечатление на околните.

Докато младата жена приготвяше инструментите си за работа, той я разглеждаше с нескрито любопитство. Свикнал да наблюдава и изучава хората, Коев по навик бързо отдели три основни отличителни белега на зъболекарката: високо подстригана къдрава коса, изразителни, постоянно усмихващи се очи и пълни, с естествена розовина устни. „Не е само красива, тя е очарователна жена“ — за втори път си помисли лейтенантът. Когато тя заговори, той откри и четвъртата особеност. По продължение на горните й предни зъби проблесна тънка ивица злато. „Личи си, че е зъболекарка“ — усмихна се съвсем леко Коев. Кой знае защо, стори му се, че тази златна нишка предава своеобразна прелест на младата жена.

— Е, да чуем от какво се оплаквате? — каза тя.

— Възползувах се от многобройните напомняния по плакатите, че е необходимо да преглеждаме периодично зъбите си — отвърна той.

Зъболекарката се засмя.

— Вие сте може би първият, който се отзовава на поканата ни доброволно.

Коев не отговори. Устата му бяха отворени широко. Дълго време нежните сръчни ръце на Манева местиха малкото кръгло огледалце от зъб на зъб, почукваха, чоплиха с нещо остро.

— Зъбите ви са в идеален ред. Откровено казано, трябва да ви се завижда — заяви тя след прегледа.

Коев плакнеше устата си с вода, затова не й отвърна.

— Съжалявам, че не мога да ви услужа — заключи тя.

— И все пак аз ще ви помоля за една услуга — рече тихо той, след като изплю водата.

Младата жена го изгледа със смесено изражение на строгост, изненада и любопитство:

— Стига да е в рамките на възможностите ми.

Коев побърза да се легитимира. Каза името си и продължи:

— Ето какво, другарко Манева. Бихте ли могли да си припомните какво правихте на гражданина Парашкев Сапунджиев, който е идвал редовно при вас в продължение на две седмици?

В първия момент изненаданата жена се пообърка, но бързо отговори:

— Съмнявам се дали ще си спомня. Обаче ако е наложително, ще проверя по книгите и ще ви уведомя.

— Наложително е, крайно е наложително — отвърна обнадежден Коев.

— Да ми съобщите приблизително датата на лекуването?

Коев беше запомнил датата от картона. Съобщи я веднага.

— Почакайте един момент — помоли тя и влезе в съседното помещение.

Не изтекоха и пет минути и Манева се върна. Носеше дневник и малки мукавени кутийки.

— Открих — каза тя, — пък и сама си спомних. Работих му пломба и мост на горната челюст...

— Кучешки и кътен — допълни Коев.

— Да. Че вие знаете!

— Чудесно! — прошепна лейтенантът.

А в себе си мислеше: „Значи касерът Парашкев Сапунджиев е бил оня „курортист", който е разговарял с шофьора Борис Грозев в ресторантчето при автобазата. Управителят тогава посочи тъкмо тия зъби — те липс-

вали върху челюстта на непознатия загадъчен „курортист“.

Разбира се, младата жена не можеше да знае какво изразява тая думичка „чудесно“. Затова и не продума. Порови се в кутийките, взира се дълго в малките, надписани с молив пакетчета. Най-после намери онова, което търсеше, разви черната книжка, обърна се към светлината, прегледа плаката и я подаде на изправения зад нея Коев:

— Ето и снимката. Може да я вземете, ако ви е необходима.

— Налага се да я взема. Обещавам, че ще ви я върна непременно и в най-скоро време.

— Задръжте я, на мене вече не ми е нужна, лекуването е приключило.

Коев се пригстви да си отива. Като се увери, че никой не им обръща внимание, каза:

— Преди да благодаря за сведенията, ще ви обременя с още една молба. Вие сте лекар и знаете какво значи служебна тайна...

— Оставете, другарю, знам и можете да не се безпокоите. Никой нищо няма да научи — приятно усмихната го прекъсна тя. — Познавате ли полковник Беленски?

— Естествено... — поклати глава Коев.

— Той ми е редовен пациент. Поздравете го от мен и му кажете навреме да се явява, защото иначе не ще излекуваме зъбите му.

Младият разузнавач беше толкова очарован от тази млада жена, че не знаеше какво повече да й каже.

Тя го изпрати до вратата, сбогува се и подхвърли:

— Ако почувствувате нужда от мене, пак заповядайте.

— Ще дойда непременно — малко смутено обеща Коев и затича надолу по стълбището.

Крачеше вече по улицата, а продължаваше да мисли все за нея. „Защо не ми се случва да работя по-често с такива хора като нея! Сигурно службата ми би станала още по-приятна и увлекателна?“ Коев беше убеден, че скоро ще посети отново Роза Манева. Ще намери повод и ще я посети. Той беше млад човек, ерген, потънал до шия в служебни задачи. Срещата с Роза силно го беше развълнувала.

Макар и със закъснение, през този ден той изпълни още едно свое задължение. Не бе забравил обещанието си. Намина към градинката и предаде двете кутийки с гилзи на новите си познайници. Радостта на хлапетата беше голяма.

Продължи пътя си. Не усети кога бе започнал да подсвирква с уста.

„Роза... Името ѝ е също хубаво...“ — мислеше си той и не преставаше да подсвирква...

26. РАЗПИТЪТ НА МАЙОР ТОДОРОВ

Всичко подсказваше, че днес съвещанието при полковник Беленски ще бъде съвсем кратко. За разлика от друг път той беше нервен и възбуден.

— Майор Соколов, слушам ви — каза той и извади писалката си.

— Краткият разговор, който водих с ранения капитан Миланов — започна Соколов, — отначало ме постави в недоумение. Аз не очаквах такъв резултат. Миланов потвърди всички по-важни моменти от автобиографията на Сапунджиев. Оказа се, че двамата се познавали именно от Скопие, участвували са в конспирацията и лежали заедно в затвора. Впоследствие ги разделили. Минали години и се срещнали отново тук. Капитан Миланов подчерта, че касиерът на поделението Парашкев Сапунджиев се е отнасял с уважение към него, въпреки че неведнаж са имали дрязги на партийни събрания.

— Значи, излезе, че се познават отдавна? И с уважение се отнасял? А как да си обясним това очебийно стремление у същия тоя Сапунджиев да очерни семейството на капитана, като подмята наляво и надясно, че Дора Миланова и майор Васил Тодоров...

— Това може да не е случайно. Аз не забравям, че съществуват бъбриви хора, обаче нещо ми подсказва, че касиерът го върши не от бъбривост. Има един интересен факт от биографията на Сапунджиев — преместването му в концлагер. Това е направило впечатление на осъдените на затвор заедно с него другари. Самият Миланов, един от ръководителите на ремсовата организация в полка, дълго време е дирил да открие кой е предал конспирацията. И въобще у живите сега другари съществува убеждението, че има предателство. Той дори споделил веднаж тия свои мисли със Сапунджиев.

— Е, и какво излязло от разговора им?

— Нищо. Сапунджиев се заинтересувал много. Той обещал да съдействува в разкриването на провокатора. Нещо повече — Сапунджиев твърде често повдигал тоя въпрос пред Миланов, интересувал се докъде са стигнали разследванията. Официални разследвания, разбира се, не е имало.

— Това не те ли насочва към някакво решение? — запита полковник Беленски.

— Мисля, че още е рано за заключения. Трябва по-подробно да опозная личността и живота на Сапунджиев.

— Издири незабавно няколко души, затворени по това време в концлагера „Еникьой", разпитай ги най-подробно за Парашкев Сапунджиев. Все ще се намерят другари с вярно око и аз вярвам, че ще ни подскажат нещо... Но това да стане колкото се може по-бързо.

Беленски се обърна към Коев. Кратко и ясно лейтенантът докладва за онова, което бе открил. И зачака нареждания.

Полковникът се замисли съвсем малко и подхвана:

— Ще трябва отново да пътуваш. Сведенията на зъболекарката не са достатъчни. Вземи със себе си снимката на Сапунджиев и я покажи на управителя на ав-

томобилната база. Нека сме положителни докрай. Приготви се след половин час да потеглиш. Вземи „победата“. Тя ще те откара най-бързо. Установиш ли това, в което се съмняваме, обади ми се по телефона и остани там до второ нареждане. Предполагам, че част от развръзката ще се развие и там.

— Слушам, другарю полковник! — отвърна тихо Коев.

— А сега действувайте! Аз ще продължа тук...

Навън се спущаше мрак. Градът се готвеше за сън, а тримата разузнавачи отново започваха работа...

Сутринта се състоя разпитът на майор Тодоров.

Подполковник Христов пристигна рано в кабинета си и позвъня на полковник Беленски да дойде в щаба на поделението. Беленски се яви точно в определеното време. Двамата се уточниха за предстоящия разговор и командирът на поделението заповяда на дежурния офицер да извика майор Тодоров.

Тодоров, който се озова така неочаквано в кабинета на командира си, в първия момент се посмути. Присъствието на полковник Беленски го озадачи. Той се представи, но гласът му не звучеше сигурно и това бе забелязано от двамата.

— Седнете, другарю майор — строго каза Христов. — Искам да поговоря с вас.

Тодоров постоя няколко мига прав, после седна на посочения стол и се намръщи.

— Ще говорим направо — ние сме офицери и комунисти. Кажете какви са отношенията ви с жената на капитан Спас Миланов? — запита рязко Христов.

Тодоров се сепна. Повдигна глава, загледа се през прозореца и с привидно спокойствие отвърна:

— Нямам никакви отношения с нея, другарю подполковник.

— Не криете ли от нас истината?

— Познавам я отдавна, това е истината.

— Вие срещате ли се с нея? И ако сте се срещали, кога е било това? И къде? — продължи с такъв тон въпросите си Христов, сякаш не беше чул отговора му.

Тодоров леко пребледня. На челото му постепенно изпъкна една отвесна вена. Устните му нервно потръпваха.

— Това разпит ли е, другарю подполковник? — вместо отговор запита той. — Накажете ме, обаче аз няма да отговарям на подобни въпроси! Аз . . .

— Не, не е разпит. Както виждате, протокол не водим. Няма и магнетофон. Но във ваша полза е да отговорите на въпросите ми! — строго го пресече Христов.

— В моя полза? Извинете, другарю подполковник, не ви разбирам. Аз не се чувствувам престъпник, за да диря начин за смекчаване на вината си. А дори и да съм се срещал! Не обичам да се бъркат в личния ми, в интимния ми живот.

— За нас няма личен, няма интимен живот! Ние сме войници! — подполковникът се надигна и продължи. — Дори и да е така, както казвате вие, вашето желание е едно нещо, нашите задължения са друго нещо. Ние сме задължени да познаваме живота на нашите хора и извън казармата. Още повече когато този живот дава лошо отражение в строя и в обществото!

— Не виждам какво от личния ми живот е дало отражение в службата, другарю подполковник!

— Нима не знаете за слуховете, които са плъзнали тук и в града?

— Зная за слуховете. Аз не съм дал повод. Но не виждам как бих могъл да ги спра — каза тъжно Тодоров. По мургавото му лице мина тръпка. — Боя се да не злепоставя Дора Миланова. Тук, в полка, има хора, които може би несъзнателно раздухват неверни слухове — при тия думи Тодоров се изчерви и наведе очи.

Полковник Беленски внимателно го наблюдаваше. Тодоров му беше станал симпатичен, но Беленски чувствуваше, че младият офицер крие нещо. Дали наистина имат някакви отношения с Дора, които той сега, ръководен от рицарски уж чувства, се опитва да скрие? Зад

неговата приятна външност и скромност не се ли крие лицемер и съблазнител? Той още по-внимателно се вслуша в репликите, които Христов и Тодоров си разменяха, решен да се намеси само в краен случай.

— Кажете ми къде и с кого сте били в събота вечерта?

— Не си спомням.

— Не може един офицер да не си спомня къде е бил в събота вечер. Оттогава досега не е изтекло кой знае колко време!

Тодоров мълчеше блед като платно.

— Кога научихте за раняването на капитан Миланов?

— В неделя сутринта чух в градината, че е стреляно по някакъв офицер. Но че е Миланов, не разбрах.

— А от кого узнахте, че е той?

— От касиера на поделението Парашкев Сапунджиев.

— Кога?

— В неделя сутринта.

Подполковникът неочаквано промени насоката на въпросите си:

— Какво мислите относно повредата на радиолокационната станция?

— Предполагам, че е обикновена авария. Сам аз се запознах с повредата.

— Не ви ли прави впечатление, че аварията става веднага след раняването на Миланов?

— Именно тогава повредата е най-възможна. Отсъствието на командира не е без значение.

— Преди това Миланов да не би да е бил неотлъчно в станцията?

— Разбира се, че не е бил. Но сега случаят е по-особен — спокойно отговаряше Тодоров. — Капитан Миланов е уважаван и обичан офицер. Нима не е редно да се допусне, че като са научили за сполетялото го нещастие, неговите войници са се разтревожили, проявили са небрежност? Включват погрешно високо напрежение и станцията излиза от строя.

Обяснението на майор Тодоров накара Беленски и Христов да се погледнат.

— Може би имате право — рече Христов и тутакси отправи нов въпрос: — В понеделник сутринта от пистолета ви липсваше един патрон. Как да си обясним това?

Тодоров, който беше забравил за този случай, трепна.

— И аз не мога да си го обясня, другарю подполковник.

— Не ви ли прави впечатление, че някои факти не можете да си спомните, не можете да обясните? Не ви ли се вижда странно всичко това?

Хапливият тон на подполковника оскърби Тодоров. Вената отново изпъкна на челото му.

— Другарю подполковник, аз наистина не разбирам каква вина искате да ми припишете?

— Изглежда, че имате някаква вина, другарю майор! — натъртено произнесе подполковникът.

Тодоров се изправи. Кръвта беше напуснала лицето му. Ръцете му трепереха. Той искаше да възрази, но с мъка се въздържа.

— Седнете! Ние все още не ви обвиняваме. Ние искаме да си обясним причината на изстрела срещу капитан Миланов и повредата на станцията.

Тодоров бавно се отпусна на стола.

— Другарю подполковник, вие грешите... — гласът му трепереше. — Вие грешите, но за мене не това е най-важното. Сами ще се убедите в грешката си. Преведете ме в друго поделение. Там, където ми нямат доверие, аз не мога да работя...

— Достатъчно, Тодоров! — заповяда Христов.

Тодоров се подчини. Виждаше се, че е потресен.

— Още в нищо не сме ви обвинили, само искаме да открием истината — успокоително каза Христов. — Освен слуховете за отношенията ви с Дора Миланова има и такъв факт: вие сте и майстор на стрелбата...

Пръстите на майора конвулсивно се свиха.

В кабинета легна мъчително мълчание.

— Вие сте длъжни да ми повярвате, защото казвам истината — заговори с мъка Тодоров. — Ако премълчах нещо по първите въпроси, то не е защото се опитвам да ви мамя, а защото съм убеден, че те нямат абсолютно никаква връзка със службата. Сега виждам, че нямат връзка и с онова, което искате да узнаете. Заявявам ви: вярно е, че не знам как е изчезнал патронът от пистолета ми. Виновен съм, че не зная как е изчезнал. Не знам как се е повредила и радиолокационната станция. Като имам предвид, че птичка не може да прехвръкне около нея и като познавам хората, които работят с нея, не допускам, че съществува умисъл. Повече нищо не съм в състояние да кажа.

В кабинета отново настъпи тишина. За дълго никой от тримата не посмя да я наруши.

Полковник Беленски, който през цялото време мълчаливо и съсредоточено бе наблюдавал и слушал, най-после проговори.

— Другарю майор — обърна се той към Тодоров, — аз имам само един въпрос към вас. Моля ви да помислите и тогава да ми отговорите.

— Слушам ви, другарю полковник.

— Един патрон от вашия пистолет липсва — кога и как е изчезнал той? В събота вечерта или късно през нощта идвал ли е някой в квартирата ви?

Мекият, приятен глас на Беленски подействува успокоително на Тодоров и той побърза да отговори:

— В неделя предобед аз се съблякох и слязох на двора да се измия. Помня, че пъхнах пистолета си под възглавницата. Имах гостенин в стаята ми, но не мога в никакъв случай да допусна, че...

— Кой беше той?

— Касиерът на поделението Сапунджиев.

— Откога се познавате с него?

— Запознахме се веднага след идването ми тук. Той е много внимателен и отзивчив човек. Останал е вдовец, аз съм ерген, това помогна да се сближим. Аз мисля, че в нашата дружба едва ли има нещо лошо.

— Излизали ли сте заедно навън? — запита, зажумял с очи, Беленски.

— Тъй вярно! Ходили сме на разходка, понякога сме се отбивали да пием чашка ракия в пивница „Родопски партизани".

— Сапунджиев престоя ли дълго у вас в неделя?

— Не. Към 11.30 часа той внезапно се разбърза и си тръгна.

— Майор Тодоров, свободен сте.

Разпитът беше завършил.

27. И ПАВЛОВ НЕ СПИ

Ресторант „Розова долина" негласно беше обявен в града за „клуб" на културните дейци. Той се намираше зад гърба на местния народен театър и ако не беше примитивно подреденият битов кът, едва ли можеше да се види някаква съществена разлика между него и останалите ресторанти. Въпреки това от години наред вече стана традиция за хората от културния фронт да се събират почти ежедневно тук. Идваха артистите от театъра и операта, оркестрантите от симфоничния оркестър, художници, журналисти.

Кой знае защо, но всички тези хора смятаха, че в ресторант „Розова долина" винаги се намира най-хубавото вино, за каквото в други заведения не може и да се мечтае. Бай Пано — управителят — беше на друго мнение, но какво значение имаше това? Не той, а клиентите му го уверяваха, че е майстор на вината и че никой не може да го конкурира. Тези хвалби достигаха такива размери, че и той самият — макар отлично да знаеше, че виното в града е от един склад — в края на краищата започна да им вярва.

Все пак тук беше уютно и приятно. Затова и редакторът Павлов почти не пропускаше ден да не посети ресторанта. Правеше му удоволствие да прескача тук към обяд, да чуе какво се говори за неговия вестник, как се е посрещнала една или друга статия. Днес по обяд

той дойде в ресторанта, повече от друг път сигурен, че ще бъде обект на внимание — тази сутрин на трета страница във вестника се появи голяма статия, озаглавена с едри букви: „Яплъш ви са данданите, агалар!“ Но тъй се случи, че не успя да се наслади от ефекта на статията си.

Още с влизането в ресторанта той забеляза на една от масите в дъното на битовия кът насядали част от хората на „постоянното присъствие“. Между тях беше и големият Топузов заедно с диригента на операта.

Павлов не се колеба. Махна с ръка за поздрав и се отправи към компанията.

— Изглежда сме се забравили — подхвърли той, като се ръкуваше с Топузов.

— Вярно, аз бях по-голям от вас, но ви помня от ученичеството — отвърна му музикантът. — Вече шестнадесет години, откак съм излязъл от родния град, и позабравих хората.

Павлов седна между него и диригента.

— Е, как се излъгахте да наминете насам?

— Подготвяме едно посещение с естрадна програма, та използувах случая да прескоча — спокойно отвърна Топузов.

— Аз бях съученик с вашия брат — рече Павлов, — но, откровено казано, и досега не зная какво стана с него.

Павлов изговори това с подчертана небрежност, ала без да снема поглед от събеседника си. Топузов нито се изненада, нито трепна.

— И аз не бих могъл да ви съобщя нещо повече за него. На времето го съветвах да не се откъсва от родния си край, обаче той...

— Е, ще поскита, ще поживее и ще се върне, къде ще ходи? — все така нехайно подхвърляше Павлов.

— Едва ли.

— Защо?

— Четиринадесет години са достатъчно дълъг срок, за да си устрои живота добре. Предполагам, че се е оженил за някоя италианка. А ако ли пък не се е наре-

дил досега, толкова по-зле. И да дойде тук, пак няма да я подкара. Право да ви кажа, взех вече да го забравям. Имам си мои грижи. Реших да продам, каквото имам от наследството тук, и да се пообзаведа в София. Животът не чака.

— Все пак той не е умрял и си остава законен наследник — някак си загрижено възрази Павлов.

— Той е получил известен дял още при заминаването. И да се върне някога, не вярвам да протестира за една стара къща и за десетина никому ненужни мебели — отговори Топузов и махна с ръка. Искаше да каже: я да оставим тия ненужни истории...

Павлов правилно го разбра и затова смени темата на разговора.

— Как е, напредвате ли в професията си?

— Може би ако бях на двадесет години... — отвърна, смейки се, Топузов.

— Защо?

— Остарях вече, Павлов, остарях. Свърши се с музиката.

— Все пак имате още време. Упоритостта...

— Ако може да се печели слава като обикновен чиновник в „Концертно бюро"?

— Защо не? Историята на музиката познава велики меценати и откриватели на таланти.

— Да, разбира се — с ирония отвърна Топузов.

— Изглеждате ми прекалено отчаян...

— Не, не съм отчаян, обаче като всеки човек и аз съжалявам за пропуснати възможности...

— Ние май доста музикални сили извъдихме — продължи Павлов. — Скоро от нашия град пратихме в София още една цигуларка. Истински вундеркинд.

— Не съм чувал за такова чудо, но в нашия град винаги са се раждали добри музиканти.

— Добре ще е да се позаинтересувате... — Павлов се обърна към диригента на операта и запита: — Как се казваше девойката?

— Магдалена — бързо отвърна диригентът.

— Магдалена ли? Не, не я познавам... — тръсна глава Топузов.

— Магдалена Сапунджиева... — повтори дирigентът.

— Коя? Сапунджиева? Аха, да... Сапунджиева... Да, да... спомням си сега... — усмихна се Топузов. — Чувал съм да говорят за нея, обаче аз... Още с връщането си в София ще проверя какво става с нея. Ще ми е много приятно.

Другият разговор, който присъствуващите поведоха след това, беше безинтересен за журналиста. Павлов успя да научи онова, което го интересуваше, и умът му вече хвъркаше на друго място. Сега той имаше само едно желание: да намери колкото се може по-скоро полковник Белински и да сподели с него непоколебимото си убеждение, че големият Топузов действително не познава касиера на военното поделение.

— Аз да отивам в редакцията, че работа ме чака — каза той и излезе.

28. СЪБИТИЯТА ИЗПРЕВАРВАТ

Кълбото се размотаваше. Още малко и онова, което беше скрито в центъра на кълбото, щеше да лъсне на открито.

След разпита на майор Тодоров полковник Белински напусна поделението без бавене и забърза към управлението на МВР. Там намери бележка от Соколов. Една кратка, съвсем припряно написана бележка:

„Другарю полковник,

Наложи се да потегля веднага за гр. К. Попаднах на съмнителни следи и предполагам, че отиването ми не ще е напразно. Ще се върна утре.

Майор Соколов“

Дето се казва, още не бе дочел бележката, и по телефона от родопската автобаза се обади лейтенант Коев. Той съобщи, че всичко е така, както са очак-

вали. Разбира се, не спомена никакви имена. Изобщо разговорът протече тъй, че който и да подслушваше, не би се досетил за какво става дума. Полковникът го разбра и му заповяда:

— Организирай здраво наблюдение над пътя, над квартирата и базата. Ще ти изпратя помощ и подробни нареждания!

Естествено и тая заповед бе изречена с езоповски език, обаче лейтенантът я разбра тъкмо тъй, както бе нужно.

И Беленски не проспа времето си. Много работа свърши и той. От проверката, която направи, установи, че касиерът Сапунджиев никога не е получавал карта за почивка в родопски курорти. Следователно той е скитал из планината по съвсем други причини. Какви? Скоро ще се разбере. Наред с това наблюдението откри, че Парашкев Сапунджиев и шофьорът Борис Грозев в последно време са се срещали два пъти, макар и за малко. Наблюдението докладваше и друго: напоследък касиерът е станал по-мрачен, обича да пие. „Ония са му възложили непосилна задача... Наближава изпълнението ѝ и затова пие и се тормози" — мислеше полковник Беленски. В същото време пенсионерът Божанов съобщи, че нищо особено вече не забелязва в дома на Сапунджиев. Отново се обади и подполковник Христов по въздушното нарушение на южната граница. По последни данни самолетът е бил транспортен, вероятно е носел на борда си група парашутисти диверсанти, обаче не е успял да ги пусне. И още едно: вещите лица и специалистите дали окончателното си заключение относно повредата на радиолокационната станция. Потвърди се първоначалното мнение. „Липсват улики за предумишлен саботаж. Повредата е в резултат на проявена небрежност" — така се казваше в края на протокола. От събраните данни можеше да се извади все пак заключението, че касиерът на поделението Парашкев Сапунджиев за сега е най-ценната находка. Малкият Топузов е далече по-ценен, но къде да го откриеш? Ето защо ако се залови Парашкев Сапунджиев и се разпита вни-

мателно, ще станат ясни и доста други загадки. Обаче необходимо е нито да се избързва, нито да се закъснява...

Пристигна редакторът Павлов. Неговото съобщение за срещата му и разговора с Борислав Топузов зарадва полковника, но не го изненада. И сега изненаданият трябваше да бъде журналистът. И сега той не бе способен да проумее защо Беленски с такава непоколебима увереност му заяви накрая:

— Ти наистина си бил роден не за журналист, а за разузнавач. Излишно е да ти доказвам колко ценно е това, което ми съобщи, макар че аз вече го предполагах. Големият Топузов не е ходил в Сапунджиев, той въобще не го познава. Предполагам, че Сапунджиев е използувал пристигането му в града, за да заблуди Божанов. Защото старият учител все пак е видял единия или другия брат. Най-вероятно е да е видял малкия, който след това се е укрил другаде.

— Както и да е — пресече го Павлов, — защо не арестуваш Сапунджиев?

— Това ще прилича на оная приказка за ловеца, дето отишъл в гората, гръмнал във въздуха и чакал зайците да дойдат при него.

— Чудни хора сте...

— Обещах ти завчера, обещавам ти и сега: ще ти разправя всичко с подробности, почакай да свършим... Колкото за края, той вече настъпва. За него и ти ми помогна. Излишното избързване и излишното забавяне може да бъдат фатални за успеха ни. Разбира се, изненади и разочарования не са изключени. Но аз съм оптимист!

След заминаването на Павлов полковник Беленски отново прецени създалата се обстановка и твърдо реши, че вече настъпва времето за решителното действие. Очакваше с нетърпение само завръщането на Соколов.

Опитният разузнавач нямаше никакво основание да се съмнява в правилността на оперативната разработка и в успешния завършък на издирването. Той се основаваше не само на своята логика, но и на неопровержи-

мите доказателства и факти, с които вече разполагаше. Налице беше богат компрометиращ материал, който сам по себе си беше достатъчен за едно надеждно следствие. След подробностите, които донесе Павлов, полковникът имаше още едно оправдание за задържането на Сапунджиев, защото противоречията около неговия живот и около неговото поведение постоянно се увеличаваха и никак не бяха в негова полза.

В седем часа вечерта Соколов пристигна. Външният му вид говореше, че е прекарал безсънна нощ, напрегнат ден и изморително пътуване. Той дори не беше успял да изчисти полепналия по дрехите и лицето си прах. При друг случай полковникът незабавно би го изпратил в къщи да се стегне, да почине и чак тогава да се яви на доклад, но сега това беше невъзможно.

— Ако постъпим като децата и ти ме запиташ „Познай какво ще ти кажа", то аз не бих се колебал да ти отговоря, че съм познал — зарадвано започна Беленски. — Има сигнали, че Сапунджиев е бил провокатор, така ли?

— Не сгрешихте, другарю полковник, така е.

— А доказателства?

— Доказателства няма. Само съмнения. Но основателни.

— Все пак разправяй!

Около половин час майор Соколов разказваше за онова, което бе успял да научи за живота на Парашкев Сапунджиев. Когато той свърши, полковникът с преторено разочарование въздъхна:

— Значи стигнахме до задънена улица...

— Защо мислите така, другарю полковник?

— Само със съмнения нищо не става.

— Другарю полковник, извинете, но за конкретния случай аз съм на друго мнение.

Беленски очакваше именно тези думи. Той се зарадва, но не издаде доброто си настроение, само кратко подкани:

— Да видим съображенията ти, Николай...

Умората отдавна беше изчезнала от лицето на Соколов. Сега в погледа му, в игривите бръчки край устните се четеше възбуда:

— Смятам, че повече издирвания са излишни. Трябва да пристъпим към бърза акция.

— Какво да разбирам под думата „акция"?

— Просто незабавното задържане на касиера Сапунджиев, на шофьора Борис Грозев и на майор Тодоров.

— Защо и Тодоров?

— Той може би не е виновен, но един разпит не би бил нито в негова, нито в наша вреда.

— Такъв разпит аз вече направих...

Веждите на Соколов се повдигнаха, по небръснатото му лице се появи израз на очакване.

— Тодоров не е виновен. Той е жертва на една любов със закъснител и ония хитро се опитват да го турят пред устата на топа.

— Все пак остават другите двама.

— А „морякът" от италианския параход? За малкия Топузов, за него ми е думата...

— Предполагате, че с ареста на двамата ще го накараме да избяга, да се укрие по-дълбоко ли?

— Да.

— Естествено, трябва да предвиждаме и това.

— Макар че неговото присъствие тук е все още едно неизяснено положение...

— Мислите ли, че ще го изпуснем, ако наистина е тук?

— Длъжни сме всичко да мислим! — твърдо рече Беленски.

Майорът се подвоуми само секунда.

— Не оспорвам това, но аз не виждам друг изход освен тоя — сякаш оправдавайки се, произнесе Соколов. Очите му блеснаха и той уверено продължи: — Каквото и да мисля, стигам до един и същ извод: Сапунджиев трябва да обясни къде е бил вечерта, когато стана раняването на Миланов? Защо е излъгал, че е бил на работа? Защо е ходил при шофьора Борис Грозев в планината? Защо е излъгал, че отива на курорт? Защо е

излъгал, че има такъв гост, какъвто не е имал? И т. н., и т. н. Не по-малко са и въпросите към шофьора.

Беленски леко се усмихна и побърза да прекъсне атаките на Соколов.

— Добре, добре, съгласен съм — той се надигна от стола. — Не ни остава нищо друго освен да действуваме!

— И то колкото по-бързо, толкова по-добре.

Полковникът притегли към себе си дебелата папка, която беше на единия край на бюрото, даде знак на Соколов да приближи, отново седна и каза:

— Да разгледаме всичко от начало до край и да преценим още веднаж. Сега няма нужда от афекти, а от разум.

Съвсем тихо, бавно и последователно той резюмира хода на издирването и накрая попита:

— Да възразите по нещо, другарю майор?

— Не, другарю полковник.

— Задържането на Парашкев Сапунджиев ще стане утре рано сутринта — започна с друг тон Беленски. — Така ще избегнем всякакъв шум и никой не ще разбере. Става дума за ония, които биха взели някакви мерки, щом научат, че той е задържан. Ще го арестувате вие, майор Соколов! И незабавен разпит, необходимо ни е колкото се може по-рано да узнаем къде се укрива оня, малкият Топузов, и какво възнамерява да върши. Всичко това трябва да разберем, преди още Топузов да е подушил, че касиерът е в ръцете ни. Нашата надежда сега е в касиера.

— А шофьорът?

— Шофьорът според мен не знае много неща, той е само „отговорник“ по транспорта, улеснява придвижването им. Впрочем той е под постоянно наблюдение, няма да се измъкне.

Едва изговорил последните думи и телефонът рязко иззвъня.

Полковникът вдигна слушалката. В кабинета настъпи пълна тишина. Беленски слушаше напрегнато. Няколко секунди... и лицето му пребледня. Той се изправи.

— Нищо да не се пипа, идвам веднага! Отстранете от трупа всички хора! — почти извика той, хлопна яростно слушалката и като се обърна към Соколов, отчаяно произнесе:

— Парашкев Сапунджиев е застрелян от неизвестно лице на петдесет метра от Второ районно управление.

Соколов скочи на крака:

— Та сега плановете ни съвсем се объркаха!

Беленски прехапа устната си, вплете пръсти в косата си и рече:

— И ония не спят. Те са подушили, че вървим по петите на касиера, и ето че минават към друг вариант в изпълнението на плановете си. Настъпват ли, или се отбраняват с тоя си акт?

Изтече една минута в тягостно мълчание.

Пръв се обади майор Соколов:

— В такъв случай... в такъв случай аз ще се погрижа още сега за шофьора. Поне него да не изгървем...

Беленски махна с ръка:

— Ще видим... Нека първо отидем на местопроизшествието. Сега всяка секунда ни е скъпа!

След десет минути бяха там. Касиерът Парашкев Сапунджиев бе паднал на тротоара, след това допълзял до близкия вход на жилищната кооперация и издъхнал там.

29. ХРУМВАНЕТО НА ПОЛКОВНИК БЕЛЕНСКИ

— Видял ли е някой убиеца? — попита полковник Беленски.

— Не. Видели са само как простреляният залитнал и после паднал — отговаряше представителят на районното управление. — Всички помислили, че му е прилошало.

— Изстрел не са ли чули?

— Не са чули. По улицата е имало голямо движение на коли: каруци, камиони, таксита...

— Хм... — полковник Беленски се позамисли, огледа се, изведнаж изкриви устни и зашепна: — Какво пък, ще им изиграем една шега.

Соколов учудено го погледна.

— Сапунджиев не е убит, разбирате ли?

— Как да не е убит, другарю полковник, ето кръвта — посочи трупа и локвата кръв разузнавачът от криминалния отдел на районното управление.

— Не е убит, а само ранен...

— Но докторът преди малко...

— Не е важно... Ние ще вземем трупа, а вие оставате тук и на любопитните граждани ще казвате, че не е умрял. Само ранен — и толкова. Фактът, че той е успял да се придвижи от тротоара до входа на жилищната кооперация, е достатъчен да хвърли в ужас убийците му. Те ще повярват, че Сапунджиев не е загинал, и непременно ще се опитат пак да го довършат, защото вече се боят от него, а това е „добре дошло" за нас. Ще казвате, че раненият е занесен в неговото жилище! Евтина въдица, но понякога и евтините въдички ловят едра риба.

Беленски и Соколов вдигнаха трупа, сложиха го в колата и отминаха към дома на Парашкев Сапунджиев.

— Соколов — нареждаше полковникът, — ти ще останеш при убития облечен като лекар. Ще ти пратя цивилни дрехи по наш човек. И той ще остане там. Не знам защо, обаче нещо ми подсказва, че ония ще направят някакъв опит да ликвидират докрай жертвата си... Ако лапнат въдицата ни, разбира се...

Колата спря. Снеха трупа, внесоха го.

Още с влизането в дома на Сапунджиев майор Соколов се зае с щателно изследване на цялата къща. Това той направи с най-голямо старание. Колкото и внимателно да се взираше във всеки ъгъл на стаите, по мебелите, из коридора и антрето, усилията му останаха напразни. Нямаше нищо подозрително, нищо, което да потвърди присъствието на чужд човек. Преустановил обиска, той запали цигара и се изправи зад пердето на прозореца. Загледа се през него. Наредените по перваза саксии привлякоха вниманието му. Слабостта му към

цветята го накара да открехне леко едното крило, за да ги разгледа по-добре. Той погали с ръка листата, помъчи се да помирише един красив цвят, но реши, че не трябва да се показва много, и се отдръпна. Когато понечи да затвори отново прозореца, нещо го накара да се спре. Наведе се. В пръстта на една от саксиите бяха набодени няколко угарки от цигари. Соколов пресегна с ръка и взе една от тях, разгледа я, взе още една и затвори прозореца.

„Сапунджиев не пуши — разсъждаваше той, — а и да пуши, не би гасил цигарите си в цветята. Угарките са съвсем пресни. Значи все пак тук е имало друг човек. Той е пушил при изгасена лампа и криейки се зад пердето, е наблюдавал, като е гасил нервно угарките в саксиите. Кой ли е той и къде ли е сега?“

...Преваляше полунощ. Движението отдавна беше замряло. Изгасените през една уличии лампи едва се бореха с тъмнината. Разлистилите се кестени простираха огромни черни сенки. От жилищата светеше само прозорецът на Сапунджиев.

Поклащайки се на разкривените си гумени колела, мина някакъв стар файтон, лениво теглен от дръглив кон. Отново зацари тишина. След половин час се зададе такси... А по улицата никакви хора... Няма, няма да дойдат онии — хапеше устни майор Соколов, като се отдръпна от прозореца и седна изморен.

Отвъд в спалнята той бе положил в седнало положение трупа върху леглото, бе открехнал леко и завесата — нека оня, който се интересува, да види, че Сапунджиев действително е у дома си.

Издрънчаха строшени стъкла.

Соколов скокна. Отиде в спалнята. Стъклата на прозореца бяха изпадали. В безкръвния вече череп на мъртвеца зееше нова дупка от куршум!

По застлания с каменни плочи двор на Сапунджиев изтопуркаха стъпки, пътната врата хлопна и на тротоара се появи Соколов. Той хукна към гарираната под тъмната сянка на другата улица кола и викна:

— Карай в управлението!

— Значи, все пак нашите приятели се обадиха? — с такъв въпрос го посрещна полковникът.

— Стреляха отвън! А ние ги чакахме вътре... Докога ще грешим?

— Ние грешим, но и те грешат. Вече ми е ясно, че те са в отстъпление, а всяко отстъпление е съпроводено и с паника. Мъчно ми е за Сапунджиев.

Майорът изчака малко и запита:

— За Сапунджиев ви е мъчно? Не ви разбирам, другарю полковник. Та той нали е враг?

Без да обръща глава, загледан в полилея на кабинета си, Беленски отвърна:

— Това още не знаем. В последна сметка не е важно какъв е бил, важното е, че го убиха. А това ние нито предвидихме, нито предотвратихме... Във всички случаи те са загубили играта.

— Учудва ме удивителната им смелост, другарю полковник. Трудно мога да си обясня как са се решили да застрелят Сапунджиев под носа на районното управление... И сега преди малко... Просто недоумявам. Не забелязах човек на улицата, чух само звъна на стъклата... Не трябваше да освобождаваме външната охрана...

— А изстрел?

— Той навярно се е слял със звъна на стъклата.

— Дааа... Не ти ли прави впечатление, че и раняването на капитан Миланов, и застрелването на Сапунджиев са станали по един и същ начин, при една и съща обстановка: насред улицата.

— Действително...

— И сега изстрел откъм улицата... Впрочем вече взех да се досещам... — полковникът скочи като ужилен. — Веднага позвъни в хотела, където е отседнал големият Топузов.

— Не ви разбирам, другарю полковник.

— Звъни, веднага звъни! Но не на Топузов, а на хората от хотела!

Майор Соколов завъртя цифровия кръг на телефона, а полковникът вдигна другата слушалка и нареди:

— Дайте ми София!

Не изтече много време. От София се обадиха, че Борислав Топузов, служител в „Концертно бюро", преди известно време си е извадил пропуск за граничните райони на Пловдивски, Бургаски и Хасковски окръг. Междувременно от хотела обадиха, че Борислав Топузов не си е заминал, багажът му е още в хотела.

— Майор Соколов, веднага в хотела! — нареди полковникът. — Проверете грижливо документите му и вижте пропускът за граничните райони дали е още у него!

След половин час майорът се върна и докладва:

— Пропускът го няма.

— Николай, почваме гонениците! — скокна полковникът. — Стягай се!

— Но дали убийството на касиера е последната им акция? — като на себе си изрече майорът.

— Ако не се сметне сега опитът им за бягство, това несъмнено е краят — със сигурност каза Беленски.

— А каква ли ще е била вината на Сапунджиев, та е трябвало да плати с живота си?

— И това ще разберем. Готов ли си?

— Да, другарю полковник!

Вън една кола даде сигнал с клаксона си.

— Колата ни чака. Ако тази нощ и утре не ликвидираме напълно тая банда, трябва да бъдем уверени, че от наша страна задачата е провалена — в гласа на Беленски прозвучаха нотки на умора, но той потърка челото си, тръсна глава и додаде: — Провери незабавно в момента какви чужди параходи са пуснали котва в бургаското пристанище. Аз ще се свържа с Коев. Тръгваме след двадесет минути!

30. СРЕЩА В ПЛАНИНАТА

Хубава лятна нощ се простираше над притихналата планина. Девствената тишина и мълчаливият покой бяха приспали и хора, и природа. Безмълвно спокойствие и мир.

Двадесетина километра северно от автобазата, там, където павираният път лъкатушеше в най-остри завои и дето начеваше изкачването на стръмния превал, се чернееше камион, спрял по средата на шосейното платно. С малко електрическо фенерче в ръка около него се щураха двама души. Личеше, че е възникнала някаква повреда, която шофьорът и помощникът му не можеха да отстранят. Те надничаха под вдигнатите капаци на машината, въртяха манивелата, тракаха ключовете, ала... напразно. Всъщност на камиона нищо му нямаше.

Далече някъде в дъното на прохода проблясна светлина и отново изчезна.

— Идва кола! — с неспокоен глас се обади облеченият в измърсени и изпрашени от търкалянето по земята дрехи помощник и погледна часовника си.

— Разправяй се сам! — отвърна другият и се пъхна под камиона.

Не след дълго светлината от наближаващите фарове облиза върховете на отсрещната гора и като пробяга по скалистия стръмен бряг на реката, плъзна се по сивия паваж. Чу се скърцане на спирачки и колата спря само на 3—4 метра от камиона. Без да гаси фаровете и мотора, шофьорът рипна от нея и ядосано закрещя:

— Можеше да се дръпнете встрани! Какво сте задръстили целия път!

— Повредите не стават по желание — съвсем спокойно му отвърна човекът край камиона и като посочи с ръка към колата си, подкани: — Вместо да крякаш, ела и помогни да отместим камиона. Иначе и ти ще осъмнеш тука с нас.

В това време едрият шофьор се измъкна изпод камиона и псувайки гласно, приближи към двамата.

— На тебе, колега, май не ти се е случвало да закъсаш сред пътя! Какво си се разфучал? — той бършеше ръцете си в топче омаслени конци, вглеждаше се в лицето на шофьора от леката кола и след малко допълни: — Хем ще ми помогнеш, хем помощника ми до базата ще откараш. Той там ще измоли помощ. В про-

тивен случай, волю-неволю, ще чакаме, додето ни огрее слънцето.

Заповедният тон разсърди още повече шофьора на леката кола и той побърза да излее яда си:

— Както те гледам, ти и биволска кола не можеш да караш, а камо ли камион. Да ти бере греховете тоя, който ти го е дал!

Той се позапъна. Вероятно сам разбра, че е прекалил. Затова малко по-меко запита:

— Закъде сте тръгнали посред нощ, не съм ви виждал друг път насам.

— Е, не знам дали е задължително да познаваш всичките шофьори в България. Но щом питаш по човешки, ще ти кажа: от едно ТКЗС сме, за дъски отиваме.

— Личи си.

— По какво пък си личи?

— Щом си закъсал като новак на паважа.

— Няма да се разберем ние с теб, ами дай да позапушим. Ние и цигарите свършихме. Ще ни правиш компания. Имаш ли пътник в колата? — съвсем дружески полюбопитствува едрият. — Да поканим и него на лафмухабет...

Последният въпрос беше излишен, защото помощникът му вече бе успял да надникне с фенерчето в леката кола и да установи, че тя е празна.

Но колегата от леката кола отново кипна:

— Ти, мой човек, много плямпаш, а малко работиш. Хайде, давай ми път, че закъснявам! — и гузно погледна назад по пътя, откъдето бе дошъл.

— Хубаво де, не кряскай! Ще се погодим, ама и помощника ми ще закараш, нали? Да сме на ясно.

— Да не мислиш, че ония отгоре веднага ще се юрнат за тебе.

— Все ще са по-арабии от тебе...

Помощникът, който досега не беше казал ни дума, най-сетне се намеси, ала съвсем миролюбиво:

— Прав е човекът, шефе, не му се зъби. Какво е виновен той, че сме закъсали тука? Давай да изместим нашия камион и да го пускаме. За другото ще се разберем

по шофьорски. Я извади сливовицата да му я дадем за услугата, че ще ме откара до автобазата. С добро става тя, не с дърлене. . .

Така и стана. Помириха се, изтикаха камиона на една страна.

Когато леката кола и настанилият се в нея помощник-шофьор на камиона изчезнаха зад първия завой, едрият мъж, палейки цигарата си, измърмори под нос.

— Бива си го момчето, успя.

А какво ставаше в леката кола? И кой беше тоя, който караше колата. И кой беше оня, който седна до него? Шофьорът на леката кола беше Борис Грозев, а седналият до него — разузнавачът лейтенант Коев.

Неспокойни мисли нахлуваха в главата на Коев. Той не можеше да си обясни защо Грозев е сам. Къде е другият, къде е останал? Какво трябва да прави сега? Ще го задържи, а после? Не, още е рано. Ще го остави, докато стигнат в базата, ще наблюдава какво ще прави. Ами ако го изпусне? Едва ли. Граничарите са предупредени. . .

„Няма да ми избягаш! — стисна зъби Коев. — Ще те накарам да ми кажеш къде е и другият!“

Тъмнината и острите завои не позволяваха да се развива голяма скорост. Наведеният над кормилото Борис Грозев не снемаше очи от осветения пред колата път и се стремеше да кара колкото е възможно по-бързо. Сухото му скулесто лице беше напрегнато, бледо, дори страшно. Жълтеникавата светлина от арматурата на колата придаваше на цялата му физиономия някакъв аскетичен, мъртвешки вид. Грозев нито веднаж не извъртя глава към стоящия до него Коев. За сметка на това той на няколко пъти изпитателно се взря в малкото четириъгълно огледалце, монтирано над кормилото, и добре можа да разгледа лицето на лейтенанта. Коев си придаваше вид, че нищо не го интересува. От време на време притваряше леко клепачи. Последното вглеждане в огледалцето накара Грозев да свие недоверчиво засъхналите си устни. Нервна тръпка премина по тялото му. Той се обърна бързо към Коев и каза с привидно спокойствие:

— Снеми стъклото, задушно е.

Коев се пресегна и завъртя ръчката. В колата нахлу хладен, освежителен въздух. Колкото и да беше необходимо ла се проветри, то съвсем не за това Грозев накара Коев да отвори прозореца. Той просто се усъмни в пътника си и обръщайки се към него, реши да провери дали не се лъже. И той наистина не се излъга. Сега, взирайки се добре в лицето на Коев, той се увери, че това лице му е познато, че е виждал някъде този човек. Не къде? Колебанието му трая само миг. Очите му не го лъжеха: седящия до него пътник той беше виждал, но не в изцапани шофьорски дрехи, а в униформа. Това му беше достатъчно. Грозев натисна педала за газта и увеличи скоростта. Още на първия остър завой, откъдето започваше нова височина, равномерното бучене на мотора прекъсна, но отново заработи. Грозев смени нервно скоростта, ала прекъсването се повтори, потрети, колата потрепера, изкиха задавено и спря. Отправяйки една гласна псувня, Грозев изскочи навън. Коев го последва.

— Аз се карах на вас, ама и моята таратайка май иска да ни остави — сухо каза Грозев и повдигна капака на мотора.

— Струва ми се, че даде много газ и затова я и задави — подхвърли наивно Коев.

— Трябваше да взема инерция за наклона, иначе трудно се изкачва — отвърна Грозев, като осветяваше с фенерчето си нагрятата машина.

Като бутна тук-там, той каза съвсем спокойно:

— Позна, само съм го задавил, нищо му няма. Дай ми манивелата, под седалката ми е.

Коев наистина напипа в тъмното манивелата и я подаде на Грозев. Всичко останало стана светкавично. Едва-що хванал с ръка дългото желязо, Грозев с голяма сила го извъртя и докато Коев успее да отскочи, манивелата се стовари върху главата му и той се строполи в канавката. Втори удар беше излишен. Когато Грозев се наведе над него, осветявайки го с фенерчето, от русите коси на лейтенанта забликаха тънки струйки кръв и

се спуснаха по младежкото му лице. Грозев го претърси, взе пистолета и документите му, скочи в колата, запали я и с угасени фарове потегли с голяма бързина. Пътят му беше познат.

В самия край на планинското селище, където беше разположена автобазата, скрити из хвойновите храсти, чакаха четирима мъже: началникът на местния милиционерски участък, двама милиционери и началникът на автобазата Илчовски. Търпението отдавна ги беше напуснало. Приказките сякаш се изчерпаха, а цигарите, които пушеха скрито в шепите си, вече горчаха. Макар и да не приказваха, мислите и на четиримата бяха насочени в една посока, една неизказана тревога започна да обхваща четиримата мъже: защо се бавят Коев и шофьорът Симеонов? Най-неспокоен беше Илчовски, може би и затова той пръв наруши мълчанието.

— Трябваше да се качим в колата и да се спуснем надолу по пътя. Не може да не им се е случило нещо, времето отдавна изтече.

— Наистина, забавиха се, но може и да не са виновни те — неуверено отвърна младши лейтенантът. — Все пак интересно е защо се забавиха — той огледа хоризонта над планината и добави: — Изглежда, че скоро ще съмне.

— С каруца да бяха пътували, пак щяха да пристигнат преди повече от час — каза Илчовски.

— Ще почакаме още малко и тогава ще видим какво ще правим. Може да... — младши лейтенантът не се доизказа, скочи пъргаво и извика: — Идат.

Всички обърнаха глави към дефилето. Отначало нищо не забелязаха. Но когато, затаили дъх, се ослушаха, и четирите дочуха далечно бучене на автомобил. Продължиха да пазят тишина. Постепенно бумтежът се приближаваше към тях, проблясваха и светлини.

— Това е наистина камионът — каза тихо Илчовски, — познавам го по шума на мотора.

— Значи нищо не са направили — обади се единият милиционер.

— Сега ще разберем — отвърна младши лейтенантът и излезе на павирания път. Последваха го и останалите.

Осветил с фаровете си четиримата мъже, камионът спря и от него скочи едрият шофьор Симеонов.

— Готово, а? — зарадвано изрече той, но като че ли доловил нещо, каза: — Нали го заловихте?

— Кого? — почти едновременно запитаха Илчовски и младши лейтенантът.

— Грозев, кого — смутено отвърна Симеонов.

— Къде е лейтенантът? — бързо запита Илчовски.

— Тръгна преди час с колата на Грозев за насам — съвсем объркан отвърна шофьорът.

Никой нищо не отвърна. Думите на Симеонов ги смаяха.

— Не може да бъде — едва свари да изговори изплашеният шофьор. — Та аз, та аз не съм ги настигал, а тръгнах след тях — той изгледа слисаните мъже и изведнаж извика: — Ах, глупак излязох аз, този разбойник е направил нещо. По-бързо, по-бързо се качвайте в колата, бързо назад.

Подканянето беше излишно. Всички разбраха, че се е случило нещо много лошо. Всички знаеха, че пътят от мястото на засадата до автобазата нямаше никакво отклонение. Да се отбиеш надясно беше невъзможно — отвесният, обрасъл с вековна гора склон не позволяваше дори и човек да се качи по него, — а да се отклониш наляво, значеше да полетиш в страшната урва над реката.

Всеки професионален шофьор би завидял на виртуозността, с която Симеонов обърна камиона само за няколко секунди и го отправи по обратния път. Пет чифта очи се взираха до болка в осветения от фаровете път. Но всичко беше напразно. За по-малко от час камионът стигна до мястото, където Коев се беше качил в колата на Грозев. Отново Симеонов прояви майсторството си да обърне големия камион на тесния път и отново полетя към автобазата, но младши лейтенантът го накара да намали скоростта.

— Гледайте към реката — извика той на качилите се отзад милиционери. — А ние да следим отдясно — обърна се той към седналия до него Илчовски.

Така на бавен ход те изминаха общо половината път до автобазата. Надеждата, че ще открият следи от колата, изчезваше, тревогата растеше. Наближиха завоя, откъдето започваше голямата височина, когато изведнаж Симеонов извика силно:

— Ето го!

Снопът от лъчите на фаровете се беше заковал в десния бряг на склона. В тъмната

ивица на канавката се виждаше прегърбеното тяло на човек. Това беше Коев. Той се помъчи да се изправи, но не успя. Издигната остана само едната му ръка. Явно искаше да спре колата.

Когато паскачалите от камиона мъже го обградиха, той отново се изпъна с глухо стенание. Коев беше жив. Сега трябваше да се бърза.

Сложиха го внимателно в кабината. Илчовски го прегърна като дете и извадил носната си кърпа, избърса лицето му.

Младши лейтенантът нареди на единия милиционер да остане до мястото, където намериха Коев, и като се качи отзад на камиона, потеглиха. Здрачаваше се. Хоризонтът над високите върхове белееше. Усещаше се приближаването на утрото.

Въпреки че не трябваше да се губи нито една минута, наложи се да спрат още веднаж. Не бяха изминали и пет километра, когато младши лейтенантът заудря с юмрук по покрива на кабината и завика:

— Спри, спри!

Камионът спря. Младши лейтенантът, който беше скочил в движение, изтича до края на пътя и се загледа в пропастта. В дъното на пропастта, там, където се чуваше шумът на реката и където все още беше много тъмно, проблясваха пламъци. Високо между букаците се виеше стълб черен дим.

— Убил се е разбойникът неден.

— Така изглежда — сякаш на себе си отвърна младши лейтенантът.

В пропастта догаряше колата на Борис Грозев.

— Все пак трябва да се слезе долу — продължи младши лейтенантът.

— Долу! Сега? Ти луд ли си? Оттук и дяволът не може се спусне — изненадано извика Симеонов.

— Ще слезем, няма как иначе. Само че после. Карай сега в базата. По-важно е да откараме Коев.

31. ПО ПЛАНИНСКИТЕ ПЪТЕКИ

Отначало и Борис Грозев не можа да разбере какво стана. Той беше толкова изплашен, че нямаше време да разсъждава и да обмисля положението, в което беше изпаднал. Няколкото километра лудо каране и студената струя въздух, нахлуваща през смъкнатото стъкло в колата, го опомниха за момент, но страхът не го напусна. Може би за това, когато на един завой забеляза от лявата страна на пътя нечий силует, за него нямаше съмнение, че това е човек. Грозев закова колата на място, запали за миг фаровете и въздъхна облекчено. Жълтият сноп лъчи беше осветил един километражен камък. Като изгаси мотора и фаровете, Борис излезе от колата. Макар че главата му бучеше от шума на мотора, той все пак напрегнато заслуша, като се обръщаше ту назад, ту нагоре по посока на автобазата. Пълна тишина. Това го поуспокои. Преминавал стотици пъти това дефиле през всяко време на денонощието, опитният шофьор знаеше, че нощем и най-малкият шум се разнася на километри далеч. „За сега никаква кола не идва нито от долу, нито от горе — мислеше си Грозев. — Но да се отива по-нататък е опасно. Щом са ме пресрещнали на сред пътя, значи са ми устроили засада и в автобазата. Излязох глупак, че тръгнах оттук. Сега ще ме пипнат вече.“ Последната мисъл го накара да изтръпне. Изведнаж си спомни за повалення в канавката „помощник-шофьор“. Стана му страшно. „Защо пребих момчето?! Защо?! Та и без това те ще ме заловят.“ Грозев инстинктивно опипа джоба на палтото си и усети пистолета на Коев. Оръжието сякаш възвърна вярата му в успешното бягство. За него беше ясно, че пътуването му с кола свършва дотук. За да се ориентира къде точно се намира, той приближи до километражния камък, освети го с фенерчето си и отново се върна при колата. „Щом успях да дойда дотук, значи няма от какво да се страхувам“ — разсъждаваше той, като изваждаше една добре натъпкана туристическа еднодневка от багажника на колата. Грозев имаше на какво да се надява. Кило-

метражният камък му показа, че той е много близо до автобазата. Следователно може да продължи пеш. Така ще е по-безопасно и по-сигурно. Фосфорните стрелки на ръчния му часовник показваха два часа и десет минути. „Ще стигна преди да съмне“ — направи сметка той и се приготви да тръгне, когато нещо подразни слуха му. Грозев не се помръдна от мястото си. Ослуша се. Нямаше нищо. „Така ми се е сторило“ — прошепна той. Единственият шум, който нарушаваше тишината на планинската нощ, идеше от дъното на урвата. Не спеше само буйната река. Когато Грозев се отдалечи на няколко метра от колата и обърна глава назад, отново се спря, обмисли нещо и бързо се върна. Влезе в колата, запали мотора, включи го на първа скорост, насочи предните й колела към километражния камък и скочи от нея. Отначало колата запълпа бавно, но колкото приближаваше към пропастта, толкова повече се засилваше. След малко, като се отри силно с дясната си страна о камъка, тя се наклони, задържа се за миг на двете си леви колела и обръщайки се по гръб, с трясък полетя към урвата. Грозев дори не погледна надолу, а сякаш изплашен от ужасния шум, побягна нагоре по пътя.

Така с притичване, със спиране и ослушване Грозев измина около два километра. Сега без колата му беше по-леко. Хрумването му да я хвърли в пропастта и да заблуди преследвачите си със случайна катастрофа и самоубийство увеличи самоувереността му, обнадежди го. Опасността все още не беше избягната. Всеки момент отпред или отзад по пътя можеше да изскочи кола и той да бъде открит и заловен. До мястото, откъдето Грозев смяташе да се отбие от паважа и да потъне във вековната гора по предварително проучените от него пътеки, бяха останали само няколкостотин метра. Той увеличи крачките си, но като дочу изведнаж далечен бумтеж на автомобил, подхвана преметнатата през рамо торба и затича. Най-после Грозев видя познатата му пътечка и като лисица се мушна в гъстия храсталак. Миг след това край него профуча камион и се изгуби надолу по пътя.

Беше три часът след полунощ. Макар и още далечни, признаците на идващата зора вече се забелязваха. След като поотдъхна малко, Грозев се заспуска по стръмната пътека. Използуването на джобното фенерче в тия усои не беше опасно, затова светвайки от време на време с него, той се движеше доста бързо. Колкото по-надолу слизаше, толкова по-ясно се чуваше бученето на реката. Още няколко пребежки, и той се озова пред нея. Сега му оставаше да открие малкото дървено мостче. То трябваше да е някъде наблизо. Грозев можеше да не мине по него, защото реката, макар и бърза, не беше дълбока и леко можеше да се прегази, но мостчето му беше необходимо като ориентир. От него той щеше да намери по-лесно друг ориентир. След няколкоминутно лутане Грозев забеляза силуета на прогнилото мостче и се прехвърли по него на другия бряг. Вървейки успоредно с реката, за по-малко от половин час Грозев приближи една дъсчена постройка. Той се спря, огледа схлупената къщичка и стъпвайки на пръсти, внимателно тръгна към нея. Едва когато се изравни с постройката, той се увери, че това е търсената от него воденичка. С предпазливи, котешки стъпки той се домъкна до единственото малко прозорче и долепи лице до опушеното стъкло. Отначало не видя нищо, но като се взря по-продължително, забеляза дрезгавата светлина на газениче. После се очерта някакъв одър, върху който спеше човек, завит в черги. „Сам е“ — зарадва се Грозев и отиде до вратата. За всеки случай той премести пистолета от вътрешния си джоб във външния и без да го изпуска, почука три пъти на вратата. Ударите по изсъхналите дъски ясно отекнаха във воденичката. Въпреки това не последва никакъв отговор. Грозев повтори хлопането още веднаж, но по-силно. Опасност да се чуе хлопането нямаше. Монотонното падане на водата в яза и клокочението ѝ по дървения улей заглушаваха всякакъв шум откъм воденицата. Този път, изглежда, спящият се пробуди. Отвътре нещо тракна, след което зад вратата се чу сънен, но твърд глас:

— Кой е?

— Мливар! — отвърна Грозев.

— Много си подранил.

— Добитъкът не чака.

— Щом е за добитъка, влизай.

Вратата се отвори. С газениче в ръка на прага застана едър широкоплещест мъж. Подпухналите му от сън очи, остриганата му глава и небръснатото му лице не позволяваха да се определят годините му. Все пак те не бяха по-малко от петдесет.

Сепнал се от внушителната фигура на воденичаря Грозев инстинктивно отстъпи крачка назад.

— Влизай — подкани го домакинът, повдигайки повисоко газеничето, — ти си първият ми мливар, дано ти е хубаво сефтето.

Чак когато влязоха вътре и Грозев се увери, че са сами, отговори:

— Сефтето ми е хаирлия.

— Тогава ще свършим работа.

— Зависи от воденичаря.

— Воденичарят си е на мястото.

Седнали един срещу друг, двамата мъже се гледаха изпитателно. Най-после, като се усмихна леко и почеса остриганата си глава, воденичарят каза:

— Разбрах.

Грозев въздъхна облекчено и едва сега извади дясната си ръка от джоба.

— Кажи сега, какво те носи насам? — запита домакинът.

— Трябва да ми покажеш пътеката за оттатък — бързо каза Грозев.

— Че защо баш сега?

— Така се наложи.

— Да не те следят? — запита воденичарят и втренчено загледа госта си.

Грозев схвана защо му се задава този въпрос и побърза да отвърне колкото се може по-спокойно:

— Не, никой не ме следи, но колкото по-скоро изчезна, толкова по-добре.

Воденичарят не запита друго. Загледан някъде встрани, той сякаш обмисляше нещо. Изтекоха няколко минути. После той се изправи, пристъпи към прозореца, сложи двете си длани около очите и като погледна навън, запита:

— Колко е часът?

Грозев повдигна ръка:

— Четири без десет.

Отдръпвайки се от прозорчето, воденичарят каза:

— Има време, ще сварим, преди да е съмнало. Нямаш багаж, нали?

— Нямам.

— Носиш ли нещо за мен?

— Нося, но ще ти го дам на прощаване.

— Хм... добре. Добре пипате. А сега да тръгваме, че времето тече — отвърна воденичарят, като навличаше една груба шаячна антерия.

Грозев вече нарамваше еднодневката, когато предпазливо запита:

— Няма ли опасност?

— От какво?

— Да ни хванат.

— Когато Джамбаза превежда някого, и аллах не може да види. По пет катъра с товар съм прекарвал, а сега. . . дреболия. Мислех, че ще сте двама.

— Другият ще мине от друго място — отвърна Грозев.

— Е, ваша работа. Нищо, по-сигурно е като си сам. По-лесно ще стане. Да вървим!

Навън беше все същият непрогледен мрак.

— На разсъмване ще стане още по-тъмно — каза тихо воденичарят, като затваряше вратата, — затова добре правим, че сега ще минем. Тръгвай след мене по пътеката.

Двамата мъже потънаха в усойните дебри на голямата планина.

32. В ЗАСТАВАТА

Тънката бяла ивица на хоризонта показваше, че скоро ще се съмне.

На височина повече от 1800 метра на един от родопските върхове между непроходими борови гори се е сгушила красивата спретната сграда на граничната застава. Наоколо беше тихо и спокойно. Само откъм наредените като пчелни кошери белосани къщички за кучетата се дочуваше откъслечно тихо скимтене. Ефрейтор Димов, който се въртеше край тях, мърмореше нещо гальовно, подсвиркваше тихо с уста и се заканваше с пръст на прегладнелите кучета.

Увлечен в закачките си с тях, той се сепна, когато чу зад гърба си веселия глас на старши лейтенант Комитски:

— Как е, Димов, готови ли са?

— Тъй вярно, другарю старши лейтенант, всичко е в ред — отвърна Димов, като застана мирно. — Вие май цяла нощ не спахте и пак сте подранили.

— Ти почина ли?

— А, дремнах малко, но все нащрек съм бил, не ми се спеше — някак виновно измърмори граничарят.

Офицерът погледна часовника си:

— Рано е още, да се дръпнем настрани, иначе ще събудим другите.

На около двадесетина метра от заставата, изправени един до друг, сякаш за да премерят височината си, извисяваха снага две величествени бора. Вляво от тях, заградена с ниска дъсчена оградка, имаше градинка. Грижливи ръце бяха посадили цветя, направили красиви пейки, извезали с бели камъчета бойки лозунги и фигури.

Тук беше кътът за почивка.

Двамата граничари седнаха в градинката. Старши лейтенант Павел Комитски, сух мъж, жилав, със силен бронзов загар на лицето, имаше строг, но приветлив вид. Двете му сключени черни вежди, доста дългите му мустаци, силно подчертаните бръчки около очите и устата

показваха енергичност и смелост. В противоположност на офицера ефрейтор Димов беше още юноша с неоформени мъжки черти, усмихнат весело като дете. Под силно накривеното кепе стърчеше твърдата му, неподдаваща се на ресане коса. Само по обгореното му от планинското слънце лице имаше същия бронзов загар, както и по лицето на офицера.

Комитски бутна фуражката на тила си и като се приведе, запита:

— Как мислиш: ще издържи ли първия си изпит твоят Балкан?

— Ще издържи, другарю старши лейтенант — със сигурност отвърна ефрейторът.

— Разпознава ли вече всички следи, или ще се обърка?

— А, не вярвам да се обърка — малко несигурно отвърна Димов.

— Не знам, дано не се натъкнем на някой сложен и труден вариант, какъвто измислят нарушителите, че тогава да загазим?

Димов не отговори веднага. Замисли се. Ами ако за проклетия попадне на нещо, което кучето не знае, ако се обърка! Не, не му се вярва. Вече толкова месеца той упорито посещаваше всички лекции по дресировка на кучета. Денонощно създаваше у своя Балкан послушност, развиваше недоверие към чужди лица, учеше го да върви по човешки следи. Днес кучето трябваше да бъде пуснато по следите на истински нарушител на границата. Наистина днес започваше вторият ден, откак граничната застава беше уведомена за очаквания опит за бягство през границата, втори ден как всички бяха в пълна бойна готовност.

— Ако се страхуваш, нека да отложим изпитанието за друг път — подхвърли Комитски.

— Не се страхувам, другарю старши лейтенант, но за по-сигурно можем да вземем и стария Мургаш, той е по-опитен и по-сигурен.

— И аз така смятам, че ще е най-добре — съгласи се Комитски. — Как върви курсът по следотърсачество, ти научи ли всичко?

— Вече трудно ще ме излъже някой!

— А оня ден?

— Вярно, отначало не забелязах, но после, когато със сигурност видях, че едната следа е наопаки, разбрах, че е направено нарочно и че следите са фалшиви.

— За глигана ли, или за сърната?

— За глигана. Другарят сержант толкова майсторски беше имитирал следите му, че дори и разораното под бука беше някаш наистина глиган е ровил да търси желъди. Но аз пак познах.

— Добре, Димов, добре. Ще стане от тебе следотърсач.

— А, ако знаех, че ще служа граничар, щях да се подготвя още на село — зарадван от похвалата отвърна ефрейторът.

— Че как щеше да се подготвиш?

— Дядо ми е голям ловец и щеше да ме научи. Той все ме вземаше със себе си, но аз освен зайчите следи нищо не познавах. Ех, да съм знаел, така щях да ги науча, че сега и миши бих открил.

— Нищо, ти пак ще ги научиш, дори по-добре от дядо си.

— Чак колкото него не знам дали ще ги познавам, но ще гледам да го настигна.

— Трябва, трябва не само да го настигнеш, но и да го надминеш, че като си отидеш на село, да го смаеш.

— Ще се старая, другарю старши лейтенант — бодро каза Димов.

Изтокът все повече порозовяваше. Откъм заставата се дочуха гласове.

— Време е — каза старши лейтенантът и стана. Стана и ефрейторът.

Не бяха направили и пет крачки, когато силно дрънчене на електрически звънец ги накара да спрат за момент.

— Пристигнал е гълъб, другарю старши лейтенант — извика граничарят.

Но Комитски не го доизслуша. Той сам беше разбрал какво става и затова вече тичаше към сеновала.

Когато пристигнаха до построения под навеса малък бял гълъбарник, те се погледнаха. Върху издадената напред дъсчена поставка беше кацнал сив гълъб. Той нервно въртеше глава и припляскваше с криле. Комитски пристъпи, хвана леко гълъба с ръце и го сне от дъсчицата. Звънът секна веднага. Комитски погали гълъба, внимателно откопча стегнатото около крачето на птицата алуминиево пръстенче и разви навитата хартийка. Донесението беше само от няколко думи. Но Комитски разбра всичко.

— Бързо, Димов. Развързвай кучетата. Вземете оръжието! — извика той тичешком на идващите към тях граничари.

След няколко минути групата начело със старши лейтенант Комитски, двете стражеви кучета и ефрейтор Димов пресече полигона и се скри в близката вековна гора.

33. КРАЙ МОРЕТО

С продължителен вой на свирката си бързият влак извести края на дългото пътуване. От вагоните започнаха да слизат натоварени с куфари и чанти пътници, чуваха се радостни викове, възгласи, покани на хамали, които живо се провираха в тълпата.

През един от прозорците на последния второкласен вагон се подаде полковник Беленски, облечен в сив, скромен цивилен костюм. Макар да не беше спал цялата нощ, той изглеждаше бодър, сините му очи весело блестяха. От пръв поглед той откри изправения до входа на гарата майор Соколов, облечен също цивилно, който с голям букет цветя в ръце, зад които криеше лицето си, зорко наблюдаваше пътниците. Двамата разузнавачи се разбраха мигновено — важният „пътник“ беше пристигнал.

Сред навалицата се провираше висок черноок мъж на средна възраст. В ръката си държеше куфар от телешка кожа. Лицето му беше хубаво, с рязко очертани скули и тънки устни. Той вървеше спокойно и само опит-

но око би могло да долови скритото в погледа му напрежение. Погледна бегло Соколов, който имаше вид на нетърпелив посрещач, и през хола на гарата излезе на стълбището, където навалицата беше по-голяма. На файтони се качваха пътници, хамали премятаха на гърбовете си багажи, възрастни жени предлагаха „уютни и близко до плажа квартири".

Вдясно се виждаше пристанището с белите кули на фаровете, с гора от мачти, над които плавно се поклащаха като огромни клюнове товарните кранове. Виждаше се и част от залива — спокойна синя вода, заляна от златото на изгряващо слънце. Обади се басово параходна сирена. В пристанището влизаше бял търговски кораб. На главната му мачта се вееше български трицвет, а на кърмата се виждаше норвежкият национален флаг.

Пътникът трепна. Някъде сред тая гора от мачти, която непреодолимо го привличаше, трябваше да бъде и италианският кораб „Санта Мария".

— Другарю, хайде да ви нося куфара! — сепна го гласът на един дребен носач.

— Благодаря! — отвърна пътникът и в неговото произношение прозвуча чуждестранен акцент. — Аз сам ще нося куфар...

Той се огледа и бързо тръгна към пристанището.

През това време полковник Беленски, който не го изпускаше от очи, нечуто прошепна на застаналия до него Соколов:

— Предупреди ли пристанището?

— Всичко е готово. До отсрещното павилионче чака колата. Качете се в нея, а аз ще вървя пеш — отвърна възбудено Соколов, подаде букета на Беленски и предпазливо тръгна подир непознатия.

Човекът с кожения куфар мина покрай автобусната станция, където се качваха пътници за Малко Търново, приближи желязната ограда на пристанището и като хвърли внимателен поглед около себе си, продължи по правата улица, която водеше за новия плаж. Хората по улицата бяха малко. Пред него бързаха двама ра-

ботници, насреща му идваше млада жена в копринена рокля, с неразтворен чадър в ръка.

Когато наближи морската градина, непознатият се спря да запали цигара. За един кратък миг той успя да погледне назад и да види Соколов, който с нехайна крачка го наближаваше. Тогава сви в първата пряка улица и се насочи към „Богориди", където имаше по-голямо движение.

„Забелязал ме е! — ядоса се Соколов и предпазливо тръгна подире му. — Хитър е. Ще трябва много да внимавам." Видя на стотина крачки гълъбова лека кола и се усмихна — полковник Беленски вървеше по петите им.

Разстоянието между Соколов и непознатия постепенно се увеличи. Тогава Соколов ускори крачката си. Непознатият, явно уплашен, вървеше доста бързо, като непрекъснато пресичаше улиците, които в тая част на града са къси и твърде нагъсто. Тук се движеха много граждани и макар от една страна това да позволяваше на Соколов да дойде по-близко до непознатия, от друга страна го затрудняваше — човекът с куфара лесно можеше да се изплъзне.

Близо до паметника на Съветската армия непознатият зави в малка тясна уличка, огледа се и като не видя нищо подозрително, влезе в една двуетажна къща. Тя имаше добре подредено дворче с голяма мимоза в средата. Без да почука, той отвори външната врата, пресече задъхан тясно антре, отрупано с багаж, сетне натисна дръжката на една врата и се озова в малка стая. Близо до прозореца наведена жена шиеше на крачна машина. Шумът от машината беше така силен, че тя не усети влизането му.

Когато той я стисна за рамото, тя задавено извика и се обърна.

— Драгия! — заговори зарадвана тя, скочи от стола и се опита да го прегърне. Той я отстрани с ръка, застана до прозореца и погледна към улицата.

Беше все така пусто и тихо навън.

— Недей шуми! — предупреди я той, свали сакото

си и както си беше обут, се изтегна на леглото й. На специални кобури близо до мишниците му се виждаха два пистолета.

— Очаквах, че ще дойдеш три дена по-късно — каза тя. — Да не се е случило нещо?

— Всичко се провали — отвърна Драго Топузов, защото непознатият пътник беше той. — Не забелязах някой да ме е следил по влака, но от гарата ми се стори, че ме следят. Не го видях, когато излязох на „Богориди". Може да ми се е сторило. Кажи ми, уреди ли връзка с капитан Анрико?

— Вчера се видяхме в ресторанта на „Интурист". Корабът тръгва тая вечер.

— Защо не казваш? — скочи разтревожен той.

— Не можах да те предупредя. Товаренето е завършило по-рано.

— Значи тази вечер? Просто не ми се вярва след всичко, което преживях. Дано не ме напусне шансът! Ако всичко върви добре, тая нощ ще бъда в открито море.

— Нали ми беше обещал, че ще останеш в България? — запита тъжно тя. — Всички, които се върнаха от чужбина, са добре.

Той я погледна насмешливо.

— Да остана в България? Да не съм луд! Аз ти бях казал, че ще направя постъпки, но се оказа, че обещанията на комунистите са само примамка за лековерните. В никакъв случай не мога да се предам, защото ще ме пратят в концлагер. Лили, помогни ми и този път, няма да забравя това! Остава още малко. . . Но аз не мога да си представя как ти можеш да настояваш да остана в България? Примирила ли си се?

— Не желая вече нищо повече. Поне за себе си виждам перспектива. Онова, което беше, няма да се върне вече. Животът изцяло се промени. За тебе всичко тук сега е омразно и чуждо... Помниш ли как живеехме преди четиринадесет години, когато ти идваше от Пловдив да ме видиш, когато ме обичаше и ми пишеше луди писма, докато замина за Италия? Струва ми се, че в омразата си ние сме слепи и не искаме да видим онова,

което комунистите направиха. Ти няма да повярваш, ако ти кажа колко внимателно се отнасят с мене, бившата царица на варненския плаж, дъщерята на големия богаташ Стоев. Сега работя поръчки на една шивашка кооперация, вадя достатъчно... искам най-сетне да се успокоя и да заживея като хората.

— И това ми говориш ти! — прошепна с омраза той и злобно сви устни. — Всички тук сте се огънали, забелязах, че мнозина мислят като теб. Аз не мога да го разбера. Аз, морският офицер, завършил школата в Сардиния, човек с бляскаво бъдеще... Година и половина американците ме държаха в концлагер и когато разбраха какъв човек съм и ме пуснаха, пътищата ми за България бяха отрязани. България беше станала комунистическа. Лили, опомни се! В тая България за нас няма живот...

До свечеряване той спа, изтощен от изнурителното пътуване. През това време тя успя отново да се свърже с капитан Анрико чрез свой познат в пристанището. Корабът „Санта Мария" щеше да бъде изтеглен от влекач в 22.15 часа.

Оставаше за разрешение трудната задача — Драго Топузов незабелязано да се качи на кораба. Той се надяваше да стори това, облечен в дрехи на италиански моряк — същите дрехи, които беше използувал при слизането си от кораба „Калабрия" и които беше оставил на съхранение при Лиляна Стоева. Тая жена, която му беше връстница, го обичаше още от ученическите им години, преди той да замине да следва в Италия. През онния години, когато бушуваше войната във Франция, надъхан от идеите на легиона, Драго Топузов замина в Италия, където имаше богати сродници. Той завърши военноморската школа, но по това време Бадолио извърши преврата и випускът им беше разпуснат. При десанта на американците Драго Топузов беше пленен. Макар да виждаше как се срутват кумирите му и гаснат надеждите му, той не губеше вяра.

След войната в гладната Италия трудно се намираше препитание. Тогава Драго Топузов се прехвърли в За-

падна Германия, оттук замина в чуждестранния легион, но тежкият живот в Африка не му хареса. След изтичането на задължителния договорен срок с големи усилия той можа да се откопчи от легиона и се завърна отново в Европа. От 1950 година той беше завербуван в шпионската централа на известния по това време мистер Брукс в Дюселдорф, премина специален стаж, пътува до Гърция, откъдето докара петима български бегълци, трима от които бяха криминални типове.

Идването му в България беше грижливо подготвено. Задачите му бяха много широки. При успешно развитие на работата вариант I предвиждаше оставането му тук за около пет месеца. Нещата обаче се развиха зле. Сега той бягаше. И изтръпваше при мисълта, че би могло да не завари кораба в пристанището. Тогава трябваше да бяга на юг по много опасни канали. Ако Грозев се е спасил, мрежата ще бъде запазена и ще може да се използува по-късно.

За четиринадесет години от възторжения легионер не бе останало и следа. Разглезен от жените, той се беше превърнал в развратник. Предишното богатство го беше направило ленив. Немотията и лагерът, странствуванията и гладът в Африка го бяха озлобили. Сега той беше човек без идеали, мразеше хората и единствената му страст бяха парите, които най-лесно можеше да спечели в тая работа, с която се занимаваше сега. Тя беше рискована и затова доходна. Не бе загубил само смелостта си, в която липсваше героичното, защото беше смелост на авантюрист и убиец.

Към 21.00 часа той се дегизира. Залепи си черни мустаци и бакембарди, на дясната си буза изрисува белег от рана. Облечен в моряшки дрехи, той стана неузнаваем.

С всяка измината минута нетърпението и тревогата му растяха. С жената не говореха. Към нея не питаеше никакви чувства. Ненавиждаше я така, както ненавиждаше всички свои стари познати, които за голяма негова изненада се бяха изменили, не вярваха вече на приказките му за скорошна война и гибел на комунистите.

— Най-отвратителното е — каза той, като отпиваше на дълги глътки ликьор от винена чаша, — че сте загубили вяра и едва ли не признавате някакви успехи на комунистите... Трябва да ти призная, че тук се работи изключително трудно. Не допусках, че е така, съвсем друга представа имах в Италия.

Уговори подробно с нея всичко, което го интересуваше, сбогува се и в 21.30 часа тръгна по тъмната уличка към морската градина. Възнамеряваше да я измине цялата по алеите, от плажа да свие към пристанището и тук вече да опита късмета си.

Когато мина ресторанта на „Балкантурист“ и се спусна по асфалтираната алея към плажа, въздъхна облекчено. Вляво от него се чернееше заспалото море. Вълни нямаше, макар да подухваше едва забележимо „морякът“. Далече в тъмната нощ светваше ритмично созополският фар. Лъхаше на водорасли. По алеите се движеха влюбени двойки и курортисти, които не можеха да се наситят на красивата гледка.

Пристанището пред него блестеше цяло в разноцветни светлини. Драго Топузов се прекръсти и бързо

тръгна по потъналия в мрак тротоар на крайбрежната улица към пристанището. Ако би могъл да види в тоя момент насмешливата усмивка на следващия го като сянка майор Соколов, би изтръпнал.

Притаил дъх, той мина желязната врата на пристанището, прекоси железопътните линии и с разтупкано сърце се насочи към кея, където крановете не преставаха да работят. Чуваха се гласовете на разтоварачите, разнасяха се свирки. Драго Топузов се притаи в сянката на един вагон и погледна застаналия на котва кораб. Това беше белият норвежки товарен кораб. Зад него се виждаше един малотонажен гръцки кораб, после съветският сив кораб „Слава".

„Санта Мария" липсваше. Усети да го облива ледена пот. Разтвори широко очи, защото не можеше да повярва на зрението си. В залива чакаха на котва два кораба, но те бяха английски. За първи път, откакто се помнеше, изпита слабост, която подкоси краката му.

Положението му стана много тежко. Сам, в униформата на италиански моряк, той беше изложен всеки момент на опасността да възбуди подозрение. По кея спокойно караулеше въоръжен с карабина милиционер.

— Мръсници! — изруга с пресъхнала уста Драго Топузов, защото беше разбрал, че капитан Анрико го е изоставил на произвола на съдбата. Всъщност капитанът не беше поел никакъв ангажимент да се грижи за него. Обещанията, които бе давал на Лиляна, бяха целили да измамят Топузов. Първият път капитанът беше излъгал с датата на тръгването, сега беше излъгал и с часа на тръгването. Изглежда, че той не желаеше да си има работа с хора като Топузов.

Без да се бави повече нито минута в пристанището, Драго Топузов хвърли пълен с тревога поглед към мастиленото море и тръгна по обратния път, за да се преоблече в цивилни дрехи. Единствено спасение можеше да търси в бягството на юг.

Докато той се преобличаше в стаята на изплашената не на шега жена, полковник Беленски и Соколов взе-маха последни мерки за залавянето му.

— Аз не виждам какви причини могат да ни заставят да се бавим с арестуването му? — настояваше енергично Соколов.

Полковник Беленски се усмихна хитро. Пълното му лице беше посърнало от безсънната нощ и напрежението през деня, но очите му все така дръзко блестяха и до него Соколов се чувствуваше съвсем сигурен.

— Първо — отвърна Беленски, — ние можем да го арестуваме веднага щом излезе от квартирата на Лиляна Стоева. Ние бихме могли да го арестуваме още заранта на слизане от влака. Нещо повече, бихме могли да го арестуваме и тая вечер на пристанището. Но защо да не почакаме? Той би могъл да ни открие още някоя своя връзка, както ни откри Стоева. Нужно е да бъдем само търпеливи и зорки... Чакали сме толкоз дни, ще почакаме още малко — опита се да се пошегува той.

Не беше завършил още думите си, когато откъм близката градинка, където пазеше разузнавачът Гергинов, се чу тих вик. Соколов изтича. Безгласният пистолет на Топузов и този път беше свършил работа. Усетил, че го следят, престъпникът се беше измъкнал през задния двор, изненадал беше разузнавача и отблизко беше стрелял в него. Този път обаче ръката му беше изменила. Преживените вълнения на пристанището му бяха попречили да убие на място разузнавача. Беше го ранил и неговият тих вик го беше издал.

От Топузов нямаше и следа. И тъкмо сега рядкото спокойствие и удивителното въображение на полковник Беленски си казаха думата. Топузов можеше да избере само един път за спасение — това беше бягството на юг. Да намери превозно средство, и то нощем, което да го откара до Малко Търново, беше невъзможно. И с едно хладнокръвие, което удиви Соколов, полковникът нареди да бъдат предупредени контролно-пропускателните пунктове, след това спокойно седна в колата заедно със Соколов и нареди на шофьора да кара към пиацата.

Тук научиха, че само преди десет минути една от леките коли е заминала към село Бистрица. Пътникът бил към тридесет и пет годишен, облечен скромно, с малко куфарче в ръка.

— Бъди спокоен — каза полковник Беленски на разтревожения Соколов, — Драго Топузов сам ще ни помоли да го откараме до... управлението на МВР.

За по-малко от пет минути леката кола спря пред автобазата, където Беленски и Соколов получиха един натоварен с чували „ЗИС". Камионът бързо се понесе по пустото шосе към село Бистрица.

Вън от града те видяха светлините на няколко натоварени с трупи камиона, които идеха срещу тях. Беше тихо, пусто и черно наоколо.

На петнадесетия километър бляснаха светлините на лека кола. Беленски нареди на шофьора да спре. Слязоха от камиона и вдигнаха ръце. Леката кола спря на три метра от тях.

— Откъде идвате? — попита Беленски подалия се през прозореца шофьор.

— От село Бистрица.

— Пътникът ви къде слезе?

— Пред селото — отвърна озадаченият от въпросите шофьор и се накани да запали мотора.

Беленски пристъпи до него и приветливо му се усмихна.

— Още един въпрос ще ви задам и ще се разделим. Какво ви каза пътникът на разделяне?

— Каза, че имал болна майка в селото, за която го извикали спешно по телефона. Плати ми, сбогува се и тръгна към селото.

— Не ви ли помоли да го откарате до Малко Търново, не ви ли обеща да ви плати добре?

— Чакайте, защо ме разпитвате?

Беленски му показа картата си и шофьорът смутено замълча.

— Хайде, отговорете ми и на този въпрос и ще ви оставим, че и вие сте уморен — додаде Беленски.

— Още на излизане от Бургас той ми каза, че може

да се наложи да го откарам и до Малко Търново, и ме запита дали имам бензин, но аз му отговорих, че от Бистрица по-нататък не мога да карам, защото нямам позволително за граничния район. Той ми каза, че имал позволително за себе си, после ми подхвърли, че тъй като работата му в Малко Търново била много бърза, щял да ми плати добре... Видя ми се много разгревожен. Аз отказах.

Беленски и Соколов се разделиха с шофьора и натовареният им камион отново се понесе по пустото шосе, което като бяла лента прорязваше мрака.

Наоколо се виждаха изкласили жита, на места се чернееха кръстци от елемик. Шосето незабелязано взе да се катери по полегат склон, обрасъл с редки букови горички. Това беше предполието на Странджа.

Задминаха, без да спират, заспалото село Бистрица и като пуснаха дългите фарове на камиона, подкараха вече по-бавно.

По лекото мърдане на вежди Соколов разбра колко напрегнат е полковник Беленски. Двамата до болка се взираха по пътя напред. Платното беше все така пусто.

Внезапно от близката канавка се изправи човек. Той махна с ръка и извика. Камионът спря.

— Казвай, друже! — извика Беленски, като подаде глава през прозореца. — Казвай, че бързаме!

Към тях идваше бързо Драго Топузов. Дясната му ръка беше пъхната в джоба на сакото, в лявата държеше малкото куфарче.

— Може ли да се кача отзад, другари? Закъсах насред път. Ще си платя.

— Какво ще плащаш, няма да ни се изтъркат гумите.

Соколов скочи от кабината.

— Ти се качи и се сгуши в чувалите да не ти духа, пък аз да затегна капаците, че хлопат.

Всичко останало се разви със светкавична бързина.

Дългото пътуване на Драго Топузов най-сетне беше свършило.

34. КРАЯТ НА ЕДНО ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

И ето, разузнавачите отново се прибраха в управлението на МВР.

Водеше се разпитът на задържаните.

Когато изведоха шофьора Борис Грозев, полковник Беленски не се сдържа:

— Опитва се да лъже. Доведете другия!

Седналите един до друг Соколов и Коев усмихнато се спогледаха. Настъпваше краят на едно интересно, но опасно представление. Сега трябва да се появи главният герой. И те с нетърпение го очакваха. Ето желания край на едно сложно, коварно замислено престъпление, за разкриването и осуетяването на което те хвърлиха всичките си сили. Сега трябваше да проверят своите догадки, съмнения, твърдения и открития.

Главата на Коев беше превързана с бинт. Нанесеният му от Грозев удар се оказа съвсем не толкова опасен, колкото си помислиха в първия момент Илчовски и другите. Един час след като го бяха намерили, Коев вече дойде в съзнание и дори отказа да изпълнява препоръките на лекаря да лежи. Задоволи се само с превръзката и отново се зае със задачата, която му предстоеше. Макар да беше сигурен в оставения на мястото на задържания воденичар старшина от близката граничпа застава, Коев тръгна по следите им от воденицата към границата. Опитният разузнавач сметна работата си за свършена успешно, чак когато видя Грозев с вдигнати нагоре ръце, заграден от граничарите на старши лейтенант Комитски.

В кабинета въведоха Драго Топузов. Не беше смутен. Стройното му атлетическо тяло излъчваше сила. Той изгледа високомерно тримата офицери и седна на посочения му от Беленски стол.

— Слушаме ви — сухо каза Беленски.

— Не знам какво ви интересува, господин полковник, както и не знам защо е нужно да се процедира по тоя начин с мен? — съвсем спокойно отвърна Топузов.

— Всичко, каквото кажете за себе си, ще ни бъде интересно.

— Когато в чужбина ни разправяха за инквизициите, на които властта в България подлагала завърналите се емигранти, ние мислехме, че ни агитират...

— Вас да не би да са ви инквизирали? — саркастично го прекъсна полковникът.

— Досега не, обаче твърде скоро и това ще стане — арестуваният млъкна за момент, погледна към Беленски и допълни: — Всеки случай не съм очаквал подобно „посрещане“ в родината.

Полковникът стисна нервно пръстите на ръката си:

— Гост, който прескача през оградата, се посреща с тоягата.

— Има ли значение по какви пътища съм се завърнал?

— Вие искате да кажете, че сте имали най-добри намерения въпреки нелегалното си пристигане?

— Защо не?

— Започвам да ви разбирам — усмихна се с края на устата си полковник Беленски. — Вие решихте да пристигнете инкогнито, за да разберете какво става у нас, нали? И ако ви хареса, да останете, така ли?

— Да, така!

— И понеже не ви хареса, вие си тръгнахте обратно?

— Точно така.

— Да допуснем, че всичко е тъй, както вие казвате. Така сте смятали, че е по-разумно, така сте и постъпили. Обаче не ми е ясно защо бе необходимо да убивате хора? И това ли влизаше в плана ви за проучване на обстановката у нас?

Драгомир Топузов не трепна. Не трепна ни едно мускулче по хубавото му лице. Той само се усмихна и рече:

— Измислици, всичко е измислица... Съвсем няма да се изненадам, ако ми извадите вече готов процес или написано открито писмо, което трябва да подпиша и което утре ще се прочете от мое име по радиото и публикува в пресата. Ако не съм сбъркал, давайте, ще го под-

пиша. Във вашата социалистическа демокрация всичко е възможно...

— Не се страхувайте, имаме достатъчно материал, за да не стане нужда да съчиняваме нов — думите на полковника прозвучаха дори вежливо.

— Това си е ваша работа... — неопределено смъмка Топузов.

— Кога пристигнахте?

— Преди една седмица.

— Как?

— През границата.

— Пеш?

— Пеш.

— Не икономисвате ли истината?

— Не!

— Защо си обръснахте брадата?

— Никога не съм имал брада.

— Мястото ѝ още не е успяло да се залични. Слънчевите лъчи не са го изпекли. Погледнете се в огледалото и ще се уверите сам.

— Не ще ли питате къде ми е парашутът?

— Не, не ще ви питам. Защото както вие, така и ние знаем, че пристигнахте с парахода „Калабрия". Но да оставим това. Тези пистолети са ваши, нали?

— Да, мои са!

— Защо ви са били необходими те?

— Навик от чужбина. В западните демокрации всеки може да притежава пистолет.

— С тях ли стреляхте по капитан Миланов?

— По никого не съм стрелял.

— И по Сапунджиев ли?

— Не можете да го докажете.

— Можем.

— Не можете.

Беленски се обърна към Коев:

— Доведете шофьора Грозев! — и пак се обърна към Топузов: — Вие си въобразявате, че Грозев се е измъкнал от ръцете ни, така ли?

Настъпи мълчание.

— Няма нужда да го довеждате, излишно е — промърмори Топузов.

— Ще говорите ли?

— Да.

— Защо искахте да убиете капитан Миланов? — отново се обади полковникът.

— Сапунджиев се страхуваше от него. Каза ми, че са се познавали от затвора. Парашкев Сапунджиев твърдеше, че капитан Миланов се съмнявал в него и рано или късно щял да узнае кой е провокаторът от скопския процес... Освен това искахме да използуваме суматохата от убийството, за да повредим станцията и вземем чертежите; трябваше да ви заблудим и отклоним дирето към майор Тодоров. Случи се така, че станцията бе повредена случайно и това ни облекчи.

— Какво трябваше да изпълни Сапунджиев?

— Да повреди радиолокационната станция и да ни снабди с описанието и нужните данни.

— Защо го убихте?

— Скарахме се.

— Все пак защо го убихте?

— Заплаши ме, че ще ме издаде.

— Защо на улицата?

— Така се случи, наложи се. Той отиваше в милицията...

— Защо реши да ви издаде?

— Дявол го знае. Доволен бил от вашата власт. Почитали го, детето му учели. Най-вече заради дъщеря си, била талантлива цигуларка. Поне така ми заяви той.

— Познавахте ли го по-рано?

— Не. Посочиха ми го от Италия. Бил вербуван в затвора или в лагера — не знам...

— Той даде ли ви военни сведения?

— Да. Обаче аз...

— Съобщихте ли ги някъде?

— Не. Нямах за задача да ги съобщавам, а да ги отнеса. Така ми беше наредено. Аз съм изпълнител, а там...

Белешки записа няколко думи на едно листче пред себе си и с видимо задоволство постави след тях един въпросителен знак. Топузов почна да говори нещо, с което се стремеше да се представи като жертва на други хора. Полковникът отново го върна към същината на работата. Въпросите изискваха преки и точни отговори:

— Как успяхте да вземете граничния пропуск на брат си?

— Той отказа да го даде. Взех го насила. Изненадата му, когато ме видя, беше голяма. Решихме да излъже, че е загубил пропуска.

— С Грозев откъде се познавате?

— Той е пияница и мошеник. Сапунджиев се разправяше с него. Давахме му много пари, а той ни услужваше с колата.

— Вие ли му дадохте парола и вие ли го пратихте при „Джамбаза"?

— Аз.

— Откъде знаехте за него?

— И него ми посочиха оттатък.

— Вие ходихте ли във воденицата?

— Не, не съм ходил.

— Защо не използувахте оня канал вие, а пратихте Грозев?

— Смятах, че неговият канал не ще е по сигурен от моя, и както виждам, не съм се излъгал.

— Нима вашият беше сигурен?

— Не знам. Вие имахте по-голям късмет.

— Как извършихте убийствата?

— От колата, в движение. Пистолетите са безгласни.

— Знаете ли какво ви очаква сега?

Този въпрос като че ли сепна Топузов. Той загледа офицерите с широко отворени очи. Може би съзнаваше, че вече е късно да очаква снизхождение. Лицето му се изпоти.

— Знам — продума беззвучно той. — Изпуснах срока, а сега и да се разкайвам, нищо няма да се промени... Тук работите вървят във ваша полза. Дори и най-сигурните ни хора, като тоя Параскев Сапунджиев,

вече вдигат ръце от нас. Всичко се е изменило. Ние отвъд идваме в нова земя, като чужденци... Аз очаквам снизхождение, защото ви направих пълни признания.

Топузов се наведе напред, обхвана с две ръце главата си, помълча, сетне вдигна очи и глухо каза:

— Мога ли да запуша?

Беленски направи знак на Соколов и майорът поднесе кутия с цигари.

В това време телефонът позвъня. Полковникът вдигна слушалката. Изговаряше само „да, да...“ След няколко минути разговорът приключи.

— Изведете го! — рече той и посочи Топузов.

Коев стана, поведе го и скоро се върна.

Отново бяха само трите.

— Е, другари... — полковникът гледаше своите по-млади сътрудници и за момент ги стисна с две ръце за раменете, усмихнат и доволен. А след миг само оживено прибави: — Да извикаме стария Божанов, забравихме го. Трябва да му благодарим — тук Беленски развълнуван помълча. — Предполагахме, че през утрешния неделен ден ще излезем на екскурзия или пък на риболов... Котка ни мина път и сега... Преди малко ми позвъниха по телефона. Стягайте се: започваме нов двубой... На екскурзия ще ходим по-нататък...

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

		Стр.
1.	В беседката под липите	3
2.	Покушението	8
3.	Нова задача пред разузнавачите	11
4.	В болницата	15
5.	„Визитната картичка“	19
6.	На чаша кафе	23
7.	При хазайката	30
8.	Пивницата „Родопски партизани“	37
9.	На другия ден	41
10.	Писмо от чужбина	46
11.	Случка на границата	49
12.	При полковник Беленски	57
13.	Снимката	63
14.	Нови догадки	68
15.	В планината	72
16.	Досието на един шофьор	78
17.	Хипотези	88
18.	Старият Божанов отново се намесва	95
19.	Интересното откритие	98
20.	Заблуждение	109
21.	В три насоки	119
22.	Неочаквана среща	124
23.	Новата находка на майор Соколов	128
24.	Страх	136
25.	Коев е неуморим	140
26.	Разпитът на майор Тодоров	144
27.	И Павлов не спи	151
28.	Събитията изпреварват	154
29.	Хрумването на полковник Беленски	160
30.	Среща в планината	164
31.	По планинските пътеки	173
32.	В заставата	178
33.	Край морето	181
34.	Краят на едно престъпление	192

Умоляват се читателите да изпратят своите отзиви и бележки за тази книга на адрес: Държавно военно издателство, ул. „Ив. Вазов“ № 12 — София, като посочат възрастта, професията и адреса си.

Илюстрации и корица
Кирил Майски

Редактор: Рангел Игнатов
Худ. редактор: Кирил Майски
Техн. редактор: Стефан Манов
Коректор: Л. Григорова
ЛГ-IV
Формат 16⁰ от 71/100
Дадена за печат на 28. I. 1958 год.
Издат. коли 7,44 — Печатни коли 12,50
Издат. поръчка № 1311 — Техн. поръчка № 632
Тираж 10 000 екз.
Кн. тяло 3,75 лв. Подв. 1,40 лв.
Печатница на Държавното военно издателство при МНО

5,15 лв.